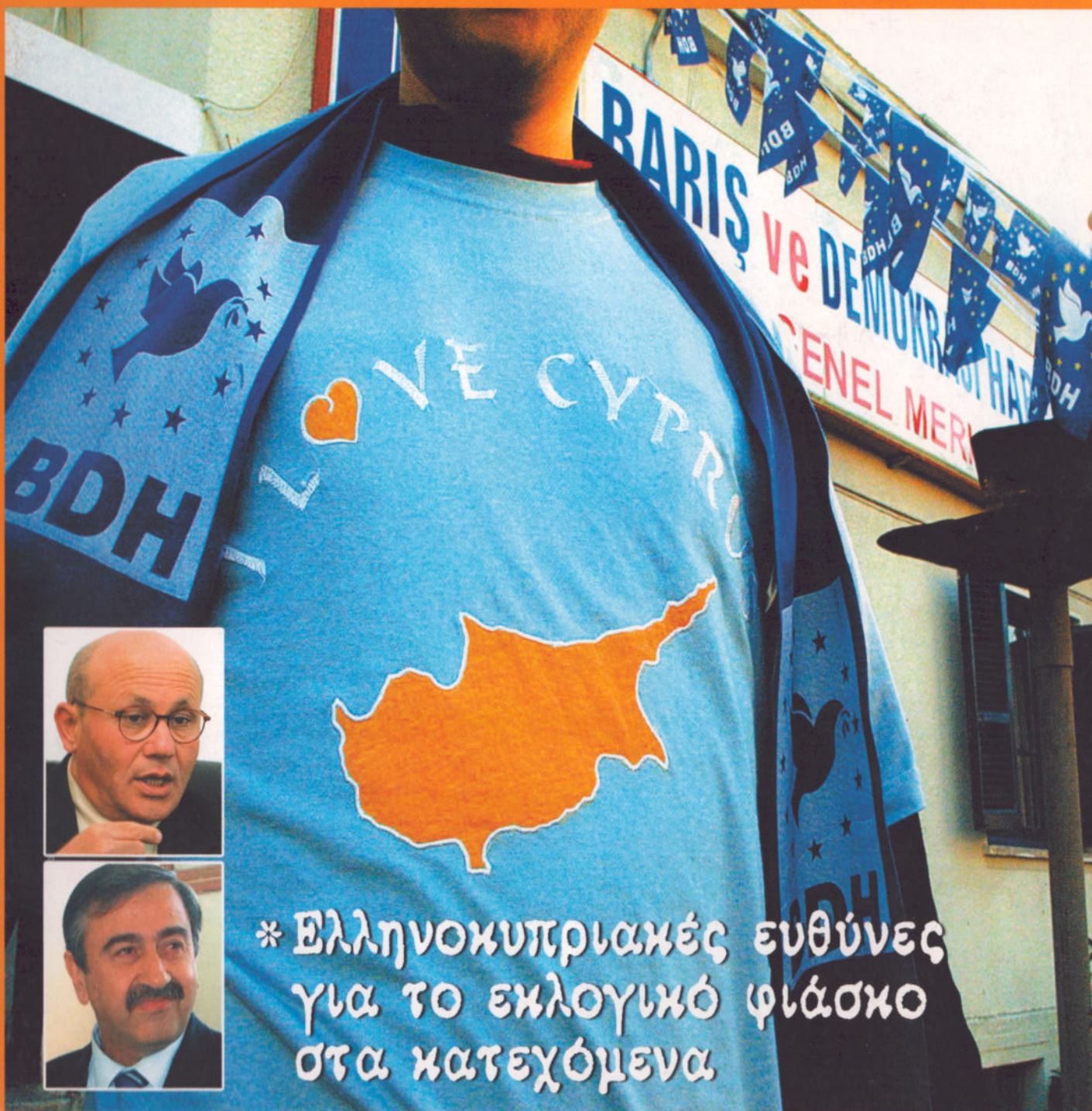

ΕΞ ΥΠΑΡΧΗΣ

μηνιαίο βήμα ανάλυσης, κριτικής και διαλόγου

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2004 ■ τεύχος 49ο ■ τιμή: €3,00

* Ελληνοκυπριακές ευθύνες
για το εκλογικό φιάσκο
στα κατεχόμενα

- * Ευρωσύνταγμα:
από τη σκοπιά των δυνάμεων της εργασίας
- * Η αιχμαλωσία του Σαντάμ
- * Η διδασκαλία της Ιστορίας
- * Για τα θρησκευτικά σύμβολα

5 290573 551022

εξ υπαρχής

Πολυαγαπημένοι μου
συνδρομητές και συνδρομήτριες,
νώθω τη θέρμη των χεριών σας
στο σώμα μου και αντικαθρεφτίζω
το ενδιαφέρον της ματιάς σας
στο πρόσωπό μου.

Θα ήταν άραγε πολύ να σας ζητήσω
να μου βρείτε ακόμα ένα
συνδρομητή/συνδρομήτρια ο καθένας σας
ή η κάθε μια σας; Τώρα που περάσαμε
τις δυσκολίες των βουνών, συνοδέψτε με
για λίγο στις δυσκολίες των πεδιάδων.

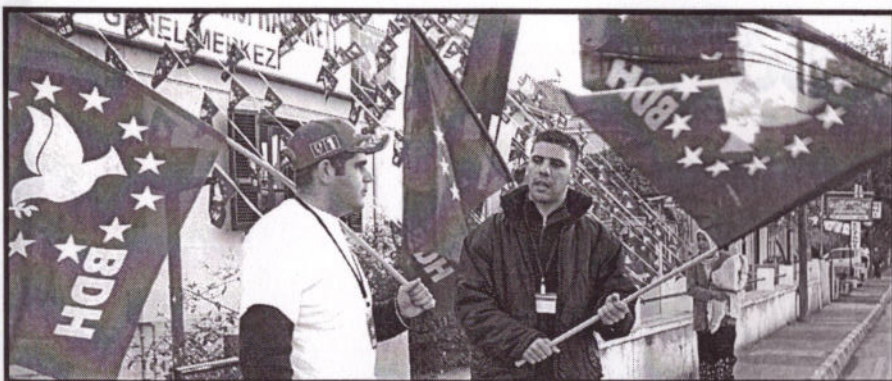
εκδοτικό 49

ο 2004 θα είναι για μας τους Κύπριους μια ιδιαίτερα περιεκτική χρονιά. Μαζί με την ένταξη στην ΕΕ έχουμε να αντιμετωπίσουμε την «ευρωδιχοτόμηση», και μαζί με την εναρμόνιση σε μια σειρά τομείς που αν το θελήσουμε θα εκδημοκρατικοποιήσουν, θα εκκοσμικεύσουν και θα εκσυγχρονίσουν την κυπριακή πολιτεία, έχουμε να αντιμετωπίσουμε μια γενικευμένη νεοφιλελεύθερη οικονομική επίθεση ενάντια στα μεσαία και χαμηλά στρώματα η οποία έχει ήδη δείξει τα δόντια της.

Αναφορικά με το Κυπριακό εισηγούμαστε ότι πρέπει να κηρύξουμε το 2004 έτος του δικοινοτικού κινήματος για τη λύση του Κυπριακού πριν μάλιστα την 1η Μαΐου. Παρόλο που τα πολιτικά τεκμήρια δεν δείχνουν ακόμα λύση και ταυτόχρονη ένταξη, ίσως να το δείξουν με τη βοήθεια ακριβώς αυτού του κινήματος. Έτσι ή αλλιώς η ένταξη οδηγεί σε υποχρεωτικές μετατοπίσεις όπως το σχετικό άνοιγμα της πράσινης γραμμής, τη σύναψη σχέσεων Τουρκίας - Κύπρου κλπ τις οποίες ένα δικοινοτικό κίνημα θα μπορούσε να εκμεταλλευθεί. Ακόμα υπάρχει η εξαιρετική εμπειρία της πλατφόρμας των Τουρκοκυπρίων « Αυτή η γη είναι δική μας» που μπορεί να επεκταθεί και στην ελληνοκυπριακή κοινότητα. Επίσης μπορούμε να ελπίσουμε ότι η ένταξη δεν εμπλέκει στο Κυπριακό μόνο την ευρωπαϊκή διπλωματία αλλά και τα ευρωπαϊκά κινήματα που καλούνται να μετάσχουν στην επίλυση ενός προβλήματος που είναι μέσα στο σπίτι τους. Σε ότι αφορά την ακρίβεια που χτύπησε ήδη την πόρτα μας και το κοινωνικό και οικονομικό κόστος της εναρμόνισης ζητείται θα είναι η συλλογική αντίσταση της κοινωνίας μας, άλλως η ένταξη θα είναι ξανά άλλη μια επιχείρηση μεγαλύτερης συγκέντρωσης του πλούτου στους ήδη μεγαλοκεφαλαιούχους της Ανεξαρτησίας.

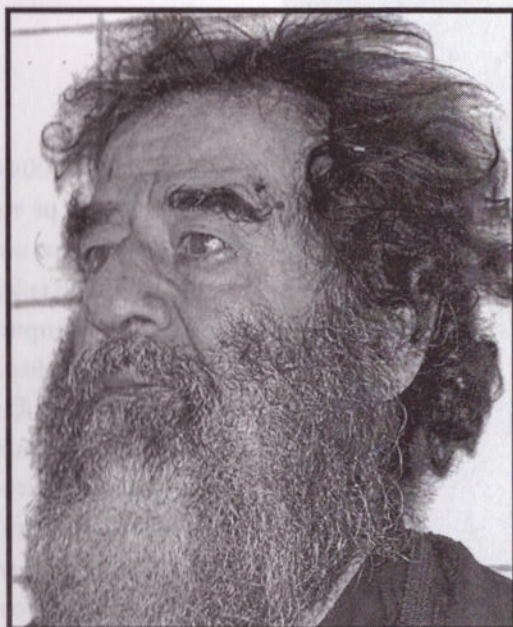
Κ. Α.

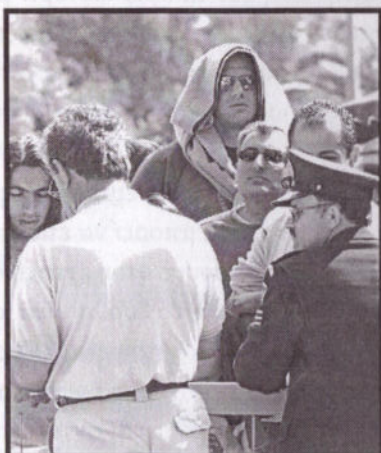
* Ελληνοκυπριακές ευθύνες για το εκλογικό φιάσκο στα κατεχόμενα

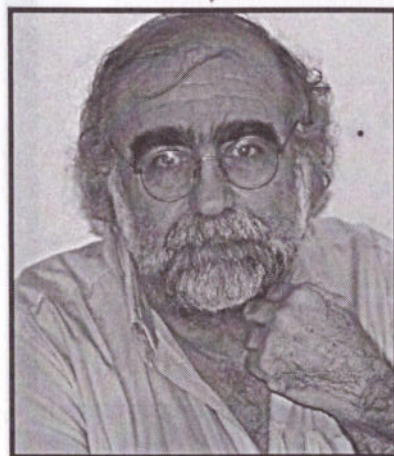
* Ευρωσύνταγμα: από τη σκοπιά των δυνάμεων της εργασίας

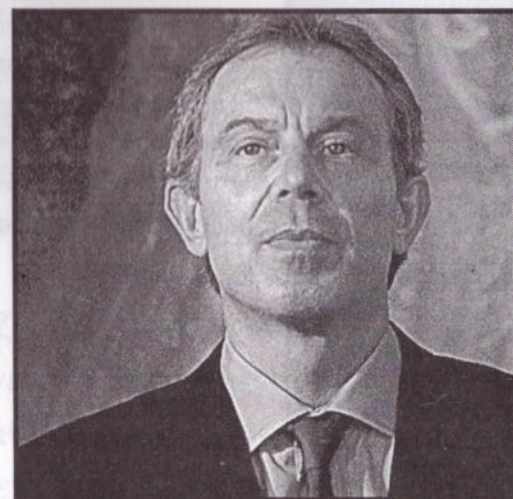
* Η αιχμαλωσία του Σαντάμ

* Μικρές καθημερινές ιστορίες

* Η πολιτική του κοινού αγώνα των κοινοτήτων

* Οι « Αντιαμερικανοί της μόδας » και οι Μπους και Μπλερ του Pilger

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

4	Ένας ακόμα μοιραίος Δεκέμβρης	Του Αντρέα Παναγιώτου
6	Επισημάνσεις	
10	Συνέντευξη με τον Μάριο Τεμπριώτη	
12	Ωρα να αντιμετωπίσουμε το θέμα έποικοι	Του Πέτρου Ζαρούνα
14	Οι ελληνοκυπριακές ευθύνες για το εκλογικό φιάσκο στα κατεχόμενα	Του Κωστή Αχινιώτη
16	Η Ιστορία που δεν "διδάσκει" - και όπως δεν διδάσκεται	Του Παύλου Μ. Παύλου
18	Ευρωσύνταγμα: Ένα διάβασμα από τη σκοπιά των δυνάμεων της Εργασίας	Του Νίκου Τριμικλινιώτη
22	Ακόμα μια άπελπις ενέργεια από απελπισμένους ανθρώπους	Του John Pilger
26	Η αιχμαλωσία του Σαντάμ	Του Saladin
30	Το ΑΚΕΛ καλεί τους Τουρκοκύπριους σε κοινό αγώνα για την Ένωση	Του Ahmet An
32	ΠΟΛΙΤΕΙΣΜΟΣ: Η δύσκολη ζωή της	Μαργαρίτα
34	ΔΙΗΓΗΜΑ: Η φωτογραφία	Του Γιώργου Σοφοκλέους

Περιοδικό "εξ υπαρχής"
Μηνιαίο βήμα ανάλυσης
κριτικής και διαλόγου

Ιανουάριος 2004
Τεύχος 49

Διεύθυνση:

Αρχ. Μακαρίου Γ' 127,
Καϊμακλί, Λευκωσία 1021
Τηλ. 22346061 - 22346160

E-mail:

yparhis@spidernet.com.cy

Υπεύθυνος για τον Νόμο:

Δώρος Κακουλλής

Εκδίδεται από

την Επικοινωνία Πολιτών
Γέφυρα Λτδ

Υπεύθυνος Έλης

Κωστής Αχινιώτης
τηλ 99 517 413
μετά τις 15.00μμ

Για τα υπογραμμένα κείμενα
ευθύνονται οι συγγραφείς τους

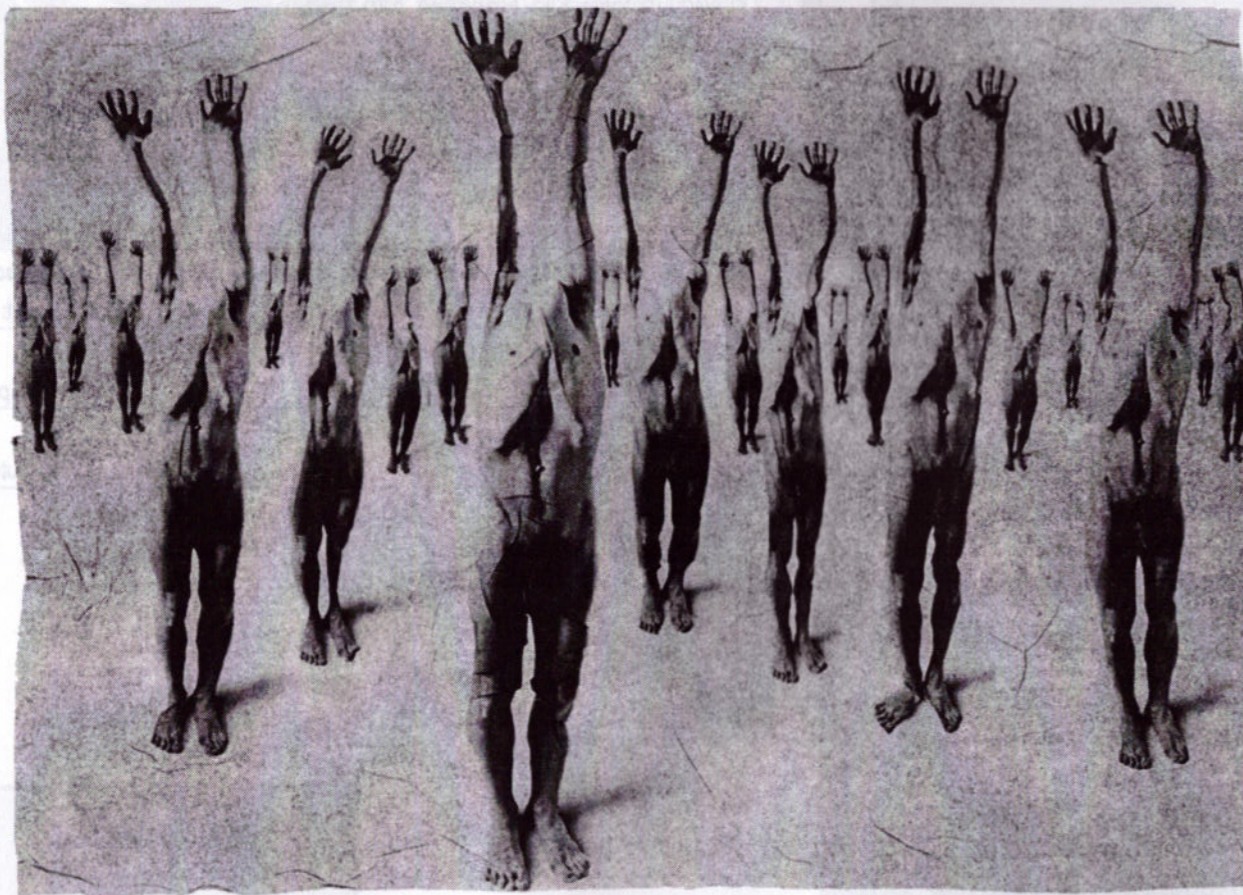
Οι συνδρομητές μπορούν να
αποπληρώνουν τις συνδρομές
τους μέσω
οποιασδήποτε τράπεζας
στον αριθμό λογαριασμού
100404000752-6, Συνεργατικό
Ταμειευτήριο Καταστηματαρχών

Εκτύπωση:

Τυπογραφεία ΕΡΜΗΣ
τηλ. 22482361

Ένας ακόμα μοιραίος Δεκέμβρης

Του Αντρέα Παναγιωτου

Οι ελληνοκύπριοι σαν πλειοψηφία βρέθηκαν στην θέση να θεμελιώσουν θεσμικά την ανεξαρτησία μέσα στα αντικρουόμενα συμφέροντα / δυναμικές του ψυχρού πολέμου. Οι Τουρκοκύπριοι ολοκλήρωσαν ένα πολιτιστικό όραμα κυπριακότητας γιατί σαν μειοψηφία που χρησιμοποιείτο από τους ξένους έπρεπε να βρει ένα ιθαγενή λόγο για να πάψει να είναι «μέσο για άλλους».

Το

βράδυ της 14ης Δεκεμβρίου ένοιωθα πάλι τον συνηθισμένο διχασμό που νοιώθω αυτήν την περίοδο, ανάμεσα στο Ιράκ και την Κύπρο. Η σύλληψη του Σανταμ από την μια και οι τουρκοκυπριακές εκλογές από την άλλη. Το τελικό αποτέλεσμα των εκλογών μου δημιούργησε ένα ευχάριστο συναίσθημα αν και γύρω μου υπήρχε ένα αίσθημα ανικανοποίητου από την ισοπαλία. Καθώς όμως το Ιράκ μου δημιουργεί ιστορικούς συνειρμούς άρχισα να σκέφτομαι τις ιστορικές ημερομηνίες που διασταυρώθηκαν με το κυπριακό τον Δεκέμβρη. Νομίζω ότι αν διαλέγαμε με πιο αντικειμενικά κριτήρια τότε θα ανακηρύσσαμε σαν επέτειο της αντιαποικιακής μας εξέγερσης κάποια μέρα του Δεκέμβρη σε αναφορά στο κύμα διαδηλώσεων και εκδηλώσεων που σφράγισε αυτόν τον μήνα στην νεώτερη κυπριακή ιστορία. Τουλάχιστον όσον αφορά τους ελληνοκύπριους, μια τέτοια ημερομηνία θα ήταν πιο δίκαια και για τις δυο μεγάλες ιδεολογικές παρατάξεις του τότε και του σήμερα. Εκείνο τον μήνα του 1954 οι ελληνοκύπριοι κατέβηκαν σε αντιαποικιακές απεργίες και εκδηλώσεις διαμαρτυρίας οι οποίες έμοιαζαν με τις συγκρούσεις του 1948 - μόνο που τώρα συμμετείχε και η δεξιά στις διαδηλώσεις. Από εκείνο το λαϊκό ξέσπασμα [που οι ξένες εφημερίδες είχαν παρουσιάσει σαν ανάλογο του 1931] ξεκίνησε το τελικό κίνημα / σπρώξιμο για τον τερματισμό της αποικιοκρατίας. Αλλά το αντιαποικιακό όραμα των ε/κ ήταν αιχμάλωτο ενός λόγου που μετέφραζε την ελευθερία σαν προσάρτηση / εξάρτηση. Έτσι οι τουρκοκύπριοι δεν συμμετείχαν. Η τουρκοκυπριακή κοινότητα βρέθηκε ανάμεσα στην επιλογή της σιωπής [με την ευχή ότι «όλα θα πάνε καλά»] ή της ένοπλης αντίδρασης που εισηγούνταν οι εθνικιστές - και υποθάλπιανε οι βρετανοί. Και η ε/κ ακροδεξιά έδειξε από τότε, από εκείνο τον Δεκέμβρη, ότι θα βοηθούσε την τουρκοκυπριακή δεξιά να έχει «πρακτικά παραδείγματα» εκφοβισμού προς τις τ/κ μάζες ότι «οι ρωμιοί θα σφάξουν τους Τούρκους η θα τους διώξουν από την Κύπρο όπως έκαναν και στην Κρήτη». Και η τ/κυπριακή αριστερά, η οποία είναι

στρατηγικός φορέας της κυπριακής συνείδησης, βρέθηκε στην τραγική θέση του Καβαζογλου ο οποίος την τελευταία περίοδο της ζωής του, μετά το 63-64, υπερασπιζόταν ένα όραμα ανεξαρτησίας και ανοχής με κομματική γραμμή για την ένωση - ήταν τότε η περίοδος της δυαδικής εξουσίας με τον πόλο τη ελληνικής μεραρχίας να απειλεί τον Μακάριο σαν εκπρόσωπο της κυπριακής πολιτείας. Οπότε ας μην είναι πολύ αυστηροί οι ελληνοκύπριοι σύντροφοι για τις επιλογές που βρίσκονται μπροστά στην τουρκοκυπριακή αριστερά. Όπως είπε και ο Κάρολος την ιστορία την κάνουν μεν οι άνθρωποι αλλά όχι κάτω από συνθήκες που διαλέγουν οι ίδιοι. Πέρα από τους ιστορικούς συνειρμούς, η νίκη της τ/κ αριστεράς τον Δεκέμβρη του 2003 είναι διπλά σημαντική. Από την μια γιατί επιτεύχθηκε σε εκλογές τις οποίες παρακολούθησαν οι ελληνοκύπριοι με σεβασμό [κατά κύριο λόγο, παρά τις «ψευδές» και «λεγόμενες» «εκλογές» στις διατυπώσεις] και ενδιαφέρον. Οπότε αναπόφευκτα θα πρέπει να αναμένει κανείς ότι έχουν βιωματικά ζήσει τις «ψευδοεκλογές» σαν ένα είδος νόμιμου θεσμού αυτοδιοίκησης των τ/κ. Το ότι ήρθε τυπικά ισοπαλία δεν μου φαίνεται παράξενο - εδώ μέχρι και ο Αναν χαριτολογούσε για αυτό λέγοντας ότι μόνο στην Κύπρο θα μπορούσαν να το πετύχουν αυτό. Όμως είναι η πρώτη φορά που η τ/κ αριστερά κερδίζει τις εκλογές [και έχει άρα τον αέρα της πλειοψηφίας] αλλά δεν είναι μόνη διεθνώς. Τώρα ο Καβαζογλου θα μπορούσε να εκφραστεί επιτέλους. Γιατί τώρα η τουρκοκυπριακή κοινότητα διεκδίκησε την αυτονομία της από τους εθνικούς «προστάτες». Οι ελληνοκύπριοι σαν πλειοψηφία βρέθηκαν στην θέση να θεμελιώσουν θεσμικά την ανεξαρτησία μέσα στα αντικρουόμενα συμφέροντα / δυναμικές του ψυχρού πολέμου. Οι Τουρκοκύπριοι ολοκλήρωσαν ένα πολιτιστικό όραμα κυπριακότητας γιατί σαν μειοψηφία που χρησιμοποιείτο από τους ξένους έπρεπε να βρει ένα ιθαγενή λόγο για να πάψει να είναι «μέσο για άλλους». Η ιστορία, όπως και στο Ιράκ, είναι μπροστά μας.

Τα θρησκευτικά σύμβολα κι εμείς

Του Ιωσήφ Παγιάτα

Τις χώρες της Ευρώπης, όχι βεβαίως τις νοτιοευρωπαϊκές που σε κάποιο βαθμό υποφέρουν από θρησκοληψία, απασχολεί κατά καιρούς το θέμα των θρησκευτικών συμβόλων. Όχι γιατί εναντιώνονται στις διάφορες θρησκείες αλλά γιατί θέλουν να υπερασπιστούν τον κοσμικό, μη θρησκευτικό χαρακτήρα του κράτους, να αποφυγούν την οποιαδήποτε μορφή μισαλλοδοξίας και να περιορίσουν ουσιαστικά την έκφραση των θρησκευτικών πεποιθήσεων στο επίπεδο του ατόμου.

Πιο πολύ το θέμα αυτό απασχόλησε τη Γαλλία και τη Γερμανία, που λόγω της μετανάστευσης από τη Βόρειο Αφρική στην περίπτωση της Γαλλίας και τη Τουρκία στην περίπτωση της Γερμανίας, έχουν μεγάλο αριθμό μουσουλμάνων πολιτών.

Έτσι σ' αντίθεση με μας, όπου μόλις πρόσφατα έγινε εισηγήση να αποκτήσουν τα σχολεία εξομολογητήρια, ο Γάλλος Πρόεδρος ανέθεσε προ μηνών σε επιτροπή «σοφών» υπό τον πρώην Υπουργό Μπερνάρ Σταζι να εκπονήσει σχέδιο για την εφαρμογή στη πράξη της «λαϊκότητας». Την απομάκρυνση δηλαδή από τον κληρικισμό. Αφού για έξι μήνες μελέτησε το θέμα η Επιτροπή, εισηγήθηκε ότι θα πρέπει να εισαχθεί νομοθεσία η οποία θα απαγορεύει στους μαθητές στα δημόσια εκπαιδευτήρια να εμφανίζονται με θρησκευτικά σύμβολα όπως η μουσουλμανική μαντήλα, το εβραϊκό κιτά και οι μεγάλοι χριστιανικοί σταυροί. Θρησκευτικά σύμβολα όπως το άστρο του Δαυίδ, το χέρι της Φάτιμα ή ακόμα μικρά κοσμήματα στο σχήμα του Κορανίου και βεβαίως και μικροί σταυροί, που χαρακτηρίζονται ως «διακριτικά μη προκαλούντα» σύμβολα, θα μπορούν να φοριούνται από τους μαθητές.

Τόσο η Γαλλική Καθολική Εκκλησία όσο και η ηγεσία της Εβραϊκής Κοινότητας της Γαλλίας τάχθηκαν εναντίον αυτών των εισηγήσεων. Ωστόσο στις 17 του περασμένου Δεκέμβρη, ο Jacques Chirac δέκτηκε αυτές τις εισηγήσεις – όχι εκείνες που αφορούσαν την ανακήρυξη του Ραμαζανιού και του Γιομ Κιπούρ σε σχολικές αργίες – προκαλώντας σοβαρές αναταράξεις ανάμεσα στα 5 εκατομμύρια του μουσουλμανικού πληθυσμού της χώρας.

Επισημαίνεται ότι στις πιο πολλές χώρες της Ευρώπης δεν υπάρχει νομοθεσία που να ρυθμίζει αυτό το θέμα και οι σχετικές αποφάσεις λαμβάνονται κατά περίπτωση από τα ίδια τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, όπως για παράδειγμα στο Βέλγιο. Στη Γερμανία αυτή η αρμοδιότητα ανήκει στα κρατίδια, τα διάφορα Länder, που έχουν και την ευθύνη για τα εκπαιδευτικά θέματα ευρύτερα. Έτσι τα κρατίδια του Baden – Württemberg, της Βαυαρίας και του Βερολίνου ετοιμάζονται να ψηφίσουν νόμο που θα απαγορεύει τη μουσουλμανική μαντήλα. Ωστόσο στα σχολεία του Baden Württemberg θα επιτρέπεται το εβραϊκό κιτά (το καπελάκι) και τα χριστιανικά σύμβολα.

Στη Βρετανία, λόγω του μωσαϊκού του πληθυσμού της, όλα επιτρέπονται και οι κανονισμοί περιορίζονται στο να ρυθμίζουν τη σχολική ενδυμασία. Στην Ολλανδία και τη Δανία με το σκεπτικό της θρησκευτικής ανεξαρτησίας, επίσης επιτρέπονται όλα, όπως και στην Αυστρία, όπου η θρησκευτική διδασκαλία είναι υποχρεωτική. Στην Ελλάδα, στη Θράκη συγκεκριμένα, οι μουσουλμάνες μαθήτριες φορούν τη μαντήλα χωρίς κανένα πρόβλημα. Εκεί ωστόσο που απαγορεύεται η μαντήλα είναι στα σχολεία και τα πανεπιστήμια της Τουρκίας. Και τούτο σε μια προσπάθεια προστασίας του κοσμικού καθεστώτος, που με την έξαρση του ισλαμικού φονταμενταλισμού σε άλλες μουσουλμανικές χώρες, ίσως να έχετε σε κίνδυνο τη κληρονομιά του Ατατούρκ, το κοσμικό χαρακτήρα της χώρας.

Με την επιφύλαξη ότι είναι δύσκολο να καθορίσει κάποιος τι είναι μικρό και τι μεγάλο χριστιανικό σύμβολο, δεν είμαι σίγουρος που θα πρέπει κάποιος να τραβήξει τη γραμμή. Από τη μια είναι κατανοητή η προσπάθεια υπεράσπισης και διασφάλισης της κοσμικότητας του σύγχρονου κοσμικού κράτους και η κατά το δυνατόν αποφυγή της πιθανότητας εκδήλωσης τάσεων μισαλλοδοξίας και θρησκευτικού φανατισμού. Από την άλλη όμως, το τι πιστεύει κανείς είναι σε τελευταία ανάλυση καθαρά ατομικό του δικαίωμα, ενώ ατομικό του δικαίωμα είναι ασφαλώς και πώς να εκφράζει αυτά το πιστεύω του, δεδομένου ότι δεν προκαλεί ούτε και ενοχλεί.

Δημοκρατικό Καφενείο Καρτάζ
στην οδό Αρσινόης
Έχει γούστο

Όταν η τέχνη προσβάλλει τα ήθη...

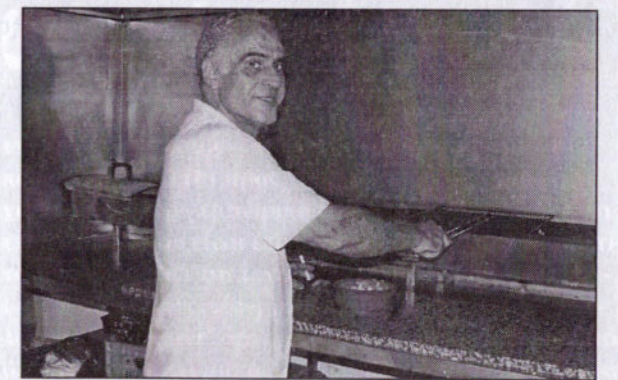
Πέρασε ίσως απαρατήρητη η ειδηση, ότι σε σημαντική καλλιτεχνική έκθεση στην Αθήνα, χρειάστηκε να αποσυρθεί ο πίνακας Βέλγου καλλιτέχνη, γιατί προσέβαλλε τα θρησκευτικά αισθήματα των Ελλήνων! Στη συνέχεια, στην ίδια έκθεση, γυναίκα εξεμάνει και έκανε ζημιά σε πίνακα ενός από τους συμμετέχοντες, του Τότσικα, γιατί δεν άντεχε το έργο του καλλιτέχνη. Τέλος από την ίδια έκθεση ζητήθηκε η απομάκρυνση και άλλου έργου, γιατί σ' αυτό εμφανίζονταν τα γεννητικά όργανα ανδρός. Όλα αυτά συνέβαιναν πριν λίγες βδομάδες εν έτει 2003, σε ένα από τα δεκαπέντε κράτη που απαρτίζουν την ΕΕ. Είναι ακριβώς αυτές οι αντικρούσεις που αρκετές φορές γεννούν το ερώτημα αν κάποιοι λαοί – όχι στην ολότητά τους ασφαλώς – δεν είναι ευρωπαίοι παρά μόνο γεωγραφικά. Ένα ερώτημα που θέτω και για τη δική μας περίπτωση, της Κύπρου: όταν ακούω να διαμαρτύρονται γιατί στο πλήρωμα του Κερύνεια III υπήρχε και ΤΚ/ος, ή αν είναι νοητό με την αλλαγή της νομοθεσίας να υπάρξουν μικτοί γάμοι ανάμεσα σε ΕΚ/ους και ΤΚ/ους, ή αν θα πρέπει στο «Ελληνικό Κοιμητήριο» της Λευκωσίας να θάβονται και μη ελληνορθόδοξοι, με το κίνδυνο προφανώς να μολυνθεί – μετά θάνατο μάλιστα – η ελληνορθοδοξία!

Παρεμπιπτόντως τη μαινόμενη φιλοτέχνη της Αθήνα ενόχλησε το ότι στο πίνακα του ο καλλιτέχνης ... συνουσιαζόταν με ένα καρπούζι! Δεν ξέρω τι είναι εκείνο που λειτούργησε εκείνη τη στιγμή στην εν λόγω κυρία. Μπορεί να ήταν το γεγονός ότι το καρπούζι δεν ήταν θηλυκό και επομένως επρόκειτο περί ομοφυλοφιλικής σχέσης. Μπορεί να ήταν το γεγονός ότι το καρπούζι ήταν ανήλικο, μόλις μερικών μηνών. Μπορεί ακόμα να επρόκειτο για παρά φύσιν συνουσία. Δεν αποκλείεται επίσης ότι έγινε να μη ήταν με τη θέληση του καρπουζιού – το πιθανότερο – και να επρόκειτο επομένως για βιασμό. Τέλος δεν αποκλείεται η φιλοτέχνη κυρία να σχετιζόταν με μανάβηδες ή καρπουζοπαραγωγούς και η πράξη του καλλιτέχνη – ιδωμένη στα πλαίσια της ανατολίτικης ανδρικής λεβεντιάς – καθόλου να μη συσχετίστηκε με τον έρωτα αλλά να θεωρήθηκε ως προσβολή έναντι όλων των μανάβηδων και των καρπουζοπαραγωγών! Δύσκολο να μπει κανείς στο ψυχισμό της κυρίας. Κατά τα άλλα είναι ευτύχημα που η εν λόγω κυρία δεν ζει στο Παρίσι, γιατί οι εκθέσεις στο Grand ή το Petit Palais θαύρισκαν διαρκώς το μπλελά τους ...

Τ.Π.

ΕΙΔΗ ΣΧΑΡΑΣ ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ

Εδώ δειπνούν οι συντάκτες
του ΕΞ' Υπαρχής
κάθε Τρίτη βράδυ

Αγ. Ιλαρίωνος 32, Καϊκακλί Τηλ 22347008- 99466065

Οι Τουρκοκυπριακές εκλογές μέσα από την Ελληνοκυπριακή αντίφαση

Είναι η πρώτη φορά που σε Τ/κές εκλογές δόθηκε από Ε/κής πλευράς τόση σημασία. Έχουν γίνει αυτά τα χρόνια πολλές φορές εκλογές στα Κατεχόμενα και πιστεύω ότι στη συντριπτική της πλειοψηφία η Ε/κή πλευρά όχι μόνο αγνοούσε τα κόμματα και τις ηγεσίες τους αλλά ούτε και το αποτέλεσμα των εκλογών την ενδιέφερε, σε αντίθεση με το τι συνέβει με τις πρόσφατες Τ/κές βουλευτικές εκλογές, όταν τα βλέμματα των περισσότερων Εκ/ων ήταν στραμμένα σ'αυτές.

Πράγματι, για πολλές βδομάδες ο Ε/κός τύπος ασχολείτο με τις Τ/κές βουλευτικές εκλογές, τα κόμματα, τους αρχηγούς και τις πλατφόρμες τους καθώς και τα ενδεχόμενα ποσοστά τους. Το ίδιο και οι ραδιοτηλεοπτικοί σταθμοί, που διοργάνωναν τη μια συζήτηση μετά την άλλη. Κορωνίδα ίσως αυτού του ενδιαφέροντος ήταν ότι το κρατικό Ρ.Ι.Κ. παρουσίασε ζωντανά προγράμματα για τις Τ/κές εκλογές, ακριβώς όπως γινόταν και για τις Ε/κές, με την παρουσία γνωστών πρωτοκλασάτων κομματικών προσωπικοτήτων. Αξίζει να σημειωθεί ότι σε μια απ'αυτές παρευρίσκονταν τα νούμερα 2 του ΔΗΣΥ, των ΕΔΗ, της ΕΔΕΚ και του ΔΗΚΟ! Την ίδια στιγμή, ανάμεσα στον Ε/κό πληθυσμό – ιδίως τις τελευταίες μέρες που προηγήθηκαν των εκλογών – ήταν συνήθης η ερώτηση «τι νομίζεις ότι θα γίνει την Κυριακή;» «θα τα καταφέρει να κερδίσει ή αντιπολίτευση;» Αυτό γινόταν στις διάφορες παρέες, στα σπίτια και στις ταβέρνες...

Πολύ θετική εξέλιξη για τη κυπριακή κοινωνία, θάλεγα, ιδίως αν αναλογισθεί κανείς ότι μέχρι πρόσφατα τίποτε δεν έφτανε τον Εκ/ο από τη καθημερινότητα της ζωής του ΤΚ/ου, σε αντίθεση με τους ΤΚ/ους που ήξεραν αρκετές λεπτομέρειες για τη δική μας ζωή, πολύ πριν το άνοιγμα των οδοφραγμάτων. Με εξαίρεση τους Νέους Ορίζοντες που επέμεναν ότι δεν θα έπρεπε να μας ενδιαφέρουν και ακόμα λιγότερο να προβάλλονται οι Τ/κές εκλογές, επεδείχθη γι' αυτές τις εκλογές από Ε/κής πλευράς ένα πρωτόγνωρο ενδιαφέρον, το οποίο πέραν από

τα θετικά πολιτικά μηνύματα που πρέπει να εξέπεμψε προς τους συμπατριώτες ΤΚ/ους στο Βορρά, αποτελεί ίσως και μια πρώτη ένδειξη μιας λανθάνουσας ακόμα ψυχικής συγκόλλησης και επικοινωνίας.

Το αντίθετο θα ήταν σαν να κλείναμε τα μάτια σε κάτι, που είτε το θέλουν μερικοί είτε όχι, τείνει σε προοπτική να επηρεάσει το μέλλον της χώρας προς το θετικότερο. Και δεν μιλούμε εδώ μόνο για το αποτέλεσμα των εκλογών...

Ωστόσο είναι το λιγότερο παράδοξο – εγώ λέγω σαφώς αντιφατικό και αναχρονιστικό – ύστερα από μια τόσο έντονη προβολή και αλληπάλληλες αναλύσεις των εκλογών στο Βορρά, να μιλούμε πάντα για ψευδοεκλογές, ψευδοβουλή και ψευδοβουλευτές. Μου φαίνεται ακόμα παράλογο, να βρίσκονται τα διάφορα κανάλια στη Πλατεία Σεραγίου και να μεταδίδουν ζωντανά τα περί των εκλογών και την ίδια ώρα να χρησιμοποιούν τους ίδιους τετριμμένους επιθετικούς προσδιορισμούς των «ψευδο-» ή «λεγόμενων». Πιο ανθρώπινος, όπως πάντα, ήταν ο Κώστας Γεννάρης του Ρ.Ι.Κ., που μετέδιδε από το Σαράϊ τις ενδιαφέρουσες του ανταποκρίσεις. Όμως θυμόταν κάποια στιγμή πως ακόμα δεν έχει αλλάξει η επίσημη ρητορική και όντας εκπρόσωπος του κρατικού καναλιού, πετούσε κι' αυτός καμιά φορά – έτσι για να είναι μέσα στο πνεύμα – και κανένα «ψευδό». Κατά τα άλλα, πώς μπορεί να έχουν ξενυκτίσει αρκετοί Εκ/οι αγωνιώντας κυριολεκτικά για την έκβαση των ΤΚ/ων εκλογών, για να μπουν στο τέλος στη ΤΚ/ή «ψευδοβουλή» 50 «ψευδοβουλευτές»; Αν επρόκειτο για ψευδοβουλή και ψευδοβουλευτές, γιατί τόση αγωνία για το πόσο καλά θα πήγαιναν οι Talat, Akipci και Erel; Πότε θα ξεχωρίσουμε το μη αναγνωρισμένο από το υπαρκτό, ιδιαίτερα όταν αυτό το συγκεκριμένο υπαρκτό, δεν μας είναι καν αδιάφορο αλλά αντίθετα είναι και επιθυμητό;

Τ.Π.

Η εναρμόνιση του νερού

Ακούσαμε τον Υπουργό της Γεωργίας να μας εξηγεί ότι το νερό κοστίζει 30% πιο πολύ και ως το 2010 θα κοστίζει 50% πάνω συν ακόμα κάτι για τα έξοδα που θα προκύψουν ως τότε. Μάς εξήγησε συγκρατημένα θλιμμένος ότι πρόκειται για εναρμονιστική υποχρέωση. Η υδατοπρομήθεια πρέπει να ισορροπεί τα έξοδα της από μόνη της. Νομίζω ότι η θέση αυτή είναι λανθασμένη και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Όμως αυτή είναι η πολιτική που εφαρμόσαν εκεί. Το ερώτημα είναι τι στο καλό συζητούσαν οι αρμόδιοι στις συνομιλίες για την εναρμόνιση. Πώς είναι

δυνατόν να μπει η Κύπρος και η Μάλτα δυο μικρά νησιά δηλαδή που μαζεύουν νερό με υδατοφράκτες, που έχουν κανένα ποταμό ή λίμνη, που καταφεύγουν στην αφαλάτωση στην ίδια λογική με τεράστιες χώρες, με ψηλά αποθέματα νερού, με δεκάδες υδροηλεκτρικά φράγματα και πυρηνικούς αντιδραστήρες (αγγίζουμε έτσι και το θέμα του ηλεκτρισμού). Λοιπόν, τις δηλώσεις του κ υπουργού τις υποδέχτηκε η κυπριακή κοινωνία με σιωπηλή μουρμουρώντας σπίτι της.

Κ.Ζ.

Το σφαγείο της Πάφου

Θα κλείσει το δημοτικό σφαγείο της Πάφου διότι είναι ασύμφορο να εναρμονιστεί. Σκέφτομαι τώρα πάνω σε ποια λογική μπορεί να σταθεί η αφαίρεση από μια πόλη έστω και μικρή ένα σύγχρονο σφαγείο με επαρκείς προδιαγραφές υγείας. Σκέφτομαι ότι θα κουβαλούν από την Πάφο τα ζώα μέσα σε φορτηγά μέχρι την Κοφίνου. Και μετά μέσα σε αυτοκίνητα ψυγεία πίσω στην Πάφο. Είναι δυνατόν τα κόστα να είναι τόσο απαγορευτικά; Κι αν ένα δημοτικό σφαγείο με μερικές μου φαίνεται δεκάδες εργαζόμενους είναι ασύμφορο τι θα γίνει με τις χιλιάδες των κυπριακών επιχειρήσεων που είναι μικρότερες;

Α.Γ.

Ως και να φτωχαινουμε;

Αν υποθέσουμε ότι ένας μισθοσυντήρητος Κύπριος αγοράζει ένα καινούργιο αυτοκίνητο μεσαίας τιμής κάθε δέκα χρόνια, από τη μείωση των δασμών θα εξοικονομεί ίσως δυο χιλιάδες λίρες μείον τη πτώση της τιμής του παλιού του αυτοκινήτου. Είναι πολύ πιθανό αυτό το ποσό να μην αντισταθμίζει την αύξηση στο κόστος του νερού και του ηλεκτρισμού. Ή να μην αντισταθμίζει την αύξηση στα καύσιμα και μόνο. Είναι συχνό πλέον θέμα συζήτησης η ακρίβεια στις τιμές. Το βιοτικό

επίπεδο των μεσαίων και χαμηλών στρωμάτων της κοινωνίας πιέζεται προς τα κάτω. Βέβαια πρόκειται για μια πρόχειρη εμπειρική αντίληψη αλλά νομίζω ότι έτσι είναι. Κι' αν είναι έτσι το ερώτημα τότε είναι γιατί το θέμα αυτό δεν απασχολεί έντονα τις πολιτικές ηγεσίες, ή τις συντεχνίες ή τους εξαρτημένους οικονομολόγους ή τους ανεξάρτητους οικονομολόγους. Γιατί το θέμα δεν κερδίζει μια αξιοπρεπή θέση στο δημόσιο διάλογο.

Ζ.Η.

Η πολιτική του κοινού αγώνα των κοινοτήτων

Ο τότε ηγέτης της πάλαι ποτέ ριζοσπαστικής ΕΔΕΝ της δεκαετίας του 70, Μάριος Τεμπριώτης μιλά στο Εξ Υπαρχής.

Κουρασμένος πενήνταρης και πολιτικά εκτός κονίστρας αλλά με μόνιμα ανακλαστικά πολιτικού αγωνιστή διερωτάται αν η γενιά του πρέπει να μαζέψει τα κομμάτια της για να δώσει τη δική της συνεισφορά στο κρίσιμο 2004.

Εξ υπαρχής: Ένα από τα αήθηματα που θεωρήθηκαν πρωτοποριακά στην εποχή του, την δεκαετία του 70 ήταν το αίτημα για κοινό αγώνα Ελληνοκυπρίων Τουρκοκυπρίων. Υπάρχει κάποια επικαιρότητα στο αίτημα;

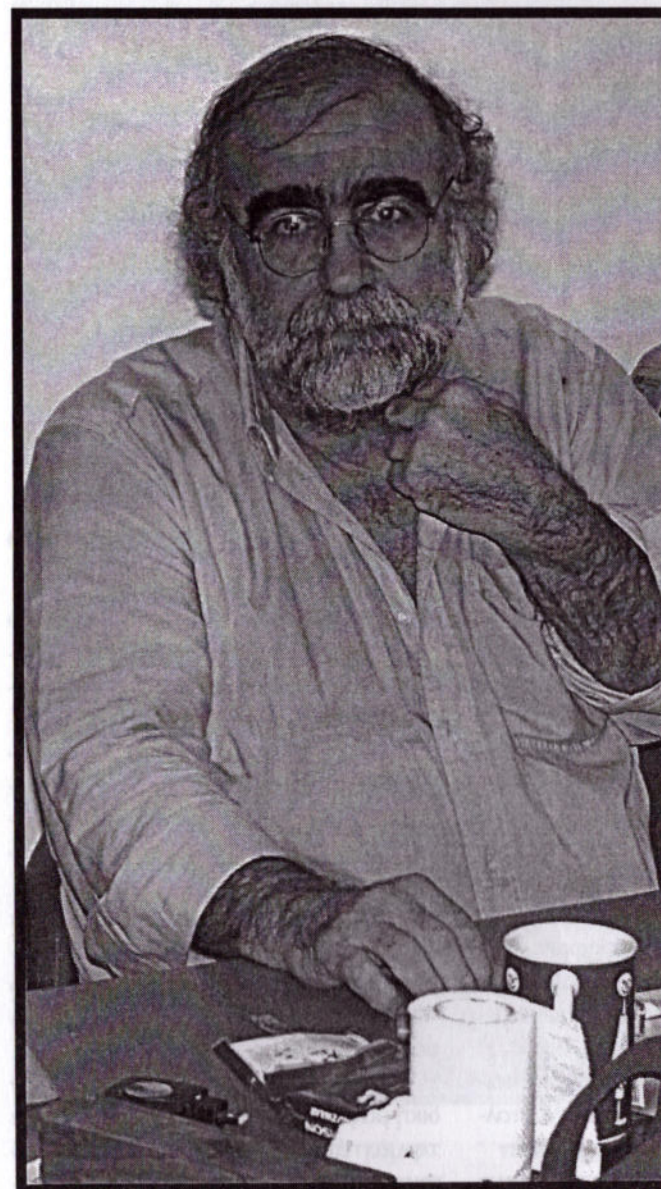
Μ.Τ. Η πολιτική του κοινού μετώπου μεταξύ των Ε/κ και Τ/κ και για να ακριβολογούμε του κοινού αντικατοχικού αντιιμπεριαλιστικού Μετώπου, είναι μια πολιτική που έτυχε επεξεργασίας μέσα στους κύκλους της αριστερής τάσης του Σοσιαλιστικού Κόμματος ΕΔΕΚ και άλλων ίσως αριστερών τάσεων, αμέσως μετά από το πραξικόπημα και την εισβολή. Θεωρήσαμε τότε ότι στην Κύπρο υπάρχει μια πολλαπλή κατοχή τόσο από τις λεγόμενες μητέρες πατρίδες όσο και από τον αγ-

γλοαμερικανικό ιμπεριαλισμό μέσω των βάσεων και όχι μόνο. Αυτή η πολιτική υιοθετήθηκε για ένα διάστημα από την ηγεσία αλλά σύντομα εκφυλίστηκε και εγκαταλείφθηκε για χάρη μιας εθνοκεντρικής πολιτικής όπως πολύ σύντομα έγινε αντιληπτό με την πολιτική του Ελλάς - Κύπρος συμπαρατάξη των Παπαandrέου Λυσσαρίδη.

Εξ υπαρχής: Όμως δεν βρέθηκαν δυνάμεις να υποστηρίξουν αυτή την πολιτική η οποία μέσα στη δεκαετία του 80 εξαφανίστηκε από το προσκήνιο.

Μ.Τ. Έχεις δίκαιο! Ας μη ξεχνούμε όμως ότι εκείνη την εποχή η επαφή με την τουρκοκυπριακή κοινότητα ήταν αδύνατη. Έτσι αυτή η πολιτική δεν μπορούσε να έχει κοινοτικό χαρα-

Μπορεί να βρεθούμε μπροστά σε παράδοξες συμμαχίες όπως μια συνεργασία Ταλάτ - Αναστασιάδη.

κτήρα. Για όσους θυμούνται μετά το πραξικόπημα και την εισβολή υπήρξε μια γενική στροφή προς τα αριστερά και ιδιαίτερα προς την ΕΔΕΚ, η οποία εκείνο τον καιρό εξέφραζε μια πιο ριζοσπαστική πολιτική. Δυστυχώς αυτή η στροφή δεν αξιοποιήθηκε από τις ηγεσίες της Αριστεράς, οι οποίες αντί να συγκροτήσουν ένα μέτωπο της Αριστεράς καλώντας σε ένα κοινό μέτωπο την τουρκοκυπριακή Αριστερά αναλώθηκαν σε συμμαχίες με την Δεξιά στις οποίες παρέμειναν εγκλωβισμένες μέχρι σήμερα. Η συγκρότηση ενός μετώπου εκείνη την εποχή προϋπέθετε κάποιες παραδοχές, όπως βέβαια και σήμερα. Αναγνώριση των εγκλημάτων που έγιναν ενάντια στην τουρκοκυπριακή κοινότητα, αναγνώριση του γεγονότος ότι οι

Τουρκοκύπριοι πριν τους Ελληνοκύπριους είχαν πρόβλημα προσφυγιάς και αγνοουμένων και ότι οι δυνάμεις της ελληνοκυπριακής αριστεράς θα έπρεπε να απαλλαγούν από τον ασφυκτικό κλοιό της μητέρας πατρίδας.

Εξ υπαρχής: Εν τάξει ας έλθουμε όμως στο σήμερα.

Μ.Τ. Κοιτάξετε. Από τότε μέχρι σήμερα κύλησε πολύ νερό στο ποτάμι. Η ιδέα της ομοσπονδίας για την οποία εμείς δεν μιλούσαμε τότε είναι σε γενικές γραμμές αποδεκτή από τις δύο κοινότητες, μαζί με την έννοια της πολιτικής ισότητας, η επαφή είναι καθημερινή και ο Δημήτρης Χριστόφιας ζήτησε συγνώμη από τους Τουρκοκύπριους από το βήμα της Βουλής. Ακριβώς όλα αυτά είναι προϋποθέσεις που μπορούν να μας βοηθήσουν στην επαναδιατύπωση μιας πολιτικής κοινού κοινοτικού μετώπου της Αριστεράς.

Εξ υπαρχής: Όμως και πάλι όλα αυτά είναι θεωρητικά...

Μ.Τ. Νομίζω πως όχι! Έχουμε μπροστά μας το σχέδιο Ανάν το οποίο μπορεί να οδηγήσει σε λύση και ένταξη την 1η Μαΐου, μπορεί και όχι. Κατά τη γνώμη μου και στην μια και στην άλλη περίπτωση η Κυπριακή αριστερά χρειάζεται την επεξεργασία μιας κοινής πολιτικής. Στη πρώτη περίπτωση για να λειτουργήσει το σχέδιο Ανάν το οποίο ομολογουμένως χρειάζεται ισχυρή κοινοτική ή αν θέλετε ισχυρή κυπριακή ανεξαρτησιακή συνείδηση. Στη 2η περίπτωση θα πρέπει να επεξεργαστεί τις κοινές θέσεις για την πάρα πέρα μεθόδευση της πάλης για λύση. Υπόψη ότι κατά την γνώμη μου, η απογοήτευση που μπορεί να προκύψει από την αποτυχία της λύσης μπορεί να οδηγήσει σε μια νέα έξαρση των εθνικισμών. Εμείς ως Αριστερά πρέπει να είμαστε ούτως ή άλλως έτοιμοι. Κατά την άποψη μου το κοινό μέτωπο της αριστεράς είναι αναγκαίο και εφικτό.

Εξ υπαρχής: Καλά όλα αυτά αλλά αν κοπιάσουμε την πραγματικότητα παρά την επαναπροσέγγιση των απλών ανθρώπων από τότε που άνοιξε, όσο άνοιξε, η γραμμή οι ηγεσίες των αριστερών κομμάτων της μιας και της άλλης κοινότητας βρίσκονται σε διάσταση και ίσως στα πρόθυρα διαζυγίου.

Μ.Τ. Σίγουρα οι ηγεσίες των κομμάτων αυτών δεν έχουν στον ορίζοντα της σκέψης τους μια τέτοια πολιτική. Ίσως μάλιστα με την λύση ή και χωρίς να βρεθούμε μπροστά σε παράδοξες συμμαχίες ας πούμε Ταλάτ Αναστασιάδη. Νομίζω ότι μια πρωτοβουλία μπορεί να προέλθει από άτομα που έχουν μια σχετική ανεξαρτησία από τις ηγεσίες. Ακριβώς η γέννηση και η ανάπτυξη της τουρκοκυπριακής πλατφόρμας «Αυτή η γη είναι δική μας» δείχνει ότι βρισκόμαστε σε μια περίοδο που εγκυμονεί δυνατότητες.

Η Αριστερά των δύο κοινοτήτων χρειάζεται κοινή πολιτική στο Κυπριακό.

Ωρα να αντιμετωπίσουμε το θέμα έποικοι

Του Πέτρου Ζαρούνα *

Το καθεστώς με πιέσεις και εκβιασμούς κατάφερε ειδικά στα χωριά όπου όλοι οι κάτοικοι είναι έποικοι να κερδίσει την συντριπτική πλειοψηφία των ψήφων. Αντίθετα στα μεικτά χωριά οι έποικοι ψήφισαν όπως οι Τουρκοκύπριοι σε πολύ μεγάλα ποσοστά το κόμμα του κ. Ταλάτ. Η εμπειρία αυτή καταδεικνύει πως οι έποικοι μπορούν να διαδραματίσουν ένα πολλαπλά αρνητικό ρόλο.

Οι πρόσφατες εκλογικές διαδικασίες στην κατεχόμενη περιοχή κατέδειξαν το ρυθμιστικό ρόλο που διαδραματίζουν οι έποικοι. Η προσπάθεια του Ταλάτ να τους προσεταιριστεί ώστε να αλλάξει την αρνητική αριθμητική (119 έναντι μόλις 69 χιλιάδες τ/κ) πέτυχε μόνο μερικώς. Το καθεστώς με πιέσεις και εκβιασμούς κατάφερε ειδικά στα χωριά όπου όλοι οι κάτοικοι είναι έποικοι να κερδίσει την συντριπτική πλειοψηφία των ψήφων. Αντίθετα στα μεικτά χωριά οι έποικοι ψήφισαν όπως οι Τουρκοκύπριοι σε πολύ μεγάλα ποσοστά το κόμμα του κ. Ταλάτ. Η εμπειρία αυτή καταδεικνύει πως οι έποικοι μπορούν να διαδραματίσουν ένα πολλαπλά αρνητικό ρόλο. Συγκεκριμένα:

- Στην φάση των διαπραγματεύσεων με το βάρος τους παρεμποδίζουν την αντικατάσταση του διαπραγματευτή της τ/κ κοινότητας.
- Με την πολιτική δύναμη που δίδουν στον Έρογλου και τον Σερντάρ υποχρεώνουν τον όποιο διαπραγματευτή να υιοθετεί σκληρές θέσεις και να τηρεί μία άτεγκτη στάση.
- Στην περίπτωση που φτάσουμε σε κατ'αρχή συμφωνία η επικύρωση της περνάει από την ψήφο των εποίκων. Κάτι τέτοιο είναι δυνατόν να επιτρέψει διπλά παιχνίδια από την πλευρά της Τουρκίας.
- Ανατρέπει την ίδια την φιλοσοφία της συμφωνίας που από συνεταιρικό κράτος Ε/κ και Τ/κ γίνεται συνεταιρικό κράτος Τουρκίας και Ε/κ.
- Μετά την λύση υπονομεύει την λειτουργικότητα του νέου κράτους. Η

ισχυρή παρουσία τους στα όργανα του νέου κράτους π.χ. προεδρικό συμβούλιο μπορεί να τα οδηγήσει σε αδιέξοδα.

- Γενικά η παρουσία τους θα τείνει να ενισχύει τις συντηρητικές πολιτικές δυνάμεις και θα καθυστερεί τον πολιτικό και κοινωνικό εκσυγχρονισμό της κυπριακής κοινωνίας

Πάνω και πέρα από όλα οι έποικοι θα λειτουργούν όπως και σήμερα ως η πέμπτη φάλαγγα ανάμεσα στο κυπριακό πληθυσμό και θα υπηρετούν τα συμφέροντα της Τουρκίας και όχι της Κύπρου. Η πολιτική αντιμετώπιση τους από την δική μας πλευρά χαρακτηριζόταν μέχρι την κατάθεση του Σχεδίου Ανάν από ακαμψία. Όλοι θεωρούνταν ως παράνομοι και ζητείτο η αποχώρησή τους από την Κύπρο. Εκείνο που λειτουργούσε περιοριστικά ως προς τον όγκο των εποίκων ήταν η οικονομική καχεξία της βόρειας περιοχής. Σε αυτή συντελούσαν και οι απαγορεύσεις και οι κυρώσεις (εμπάργκο) που μέχρι σήμερα εφαρμόζουν η διεθνής κοινότητα και η Κυπριακή Δημοκρατία. Η θέση που υιοθετήθηκε με το σχέδιο Ανάν είναι η νομιμοποίηση ενός ασαφούς αριθμού που κατά κάποιους κυμαίνεται γύρω στις 50,000.

Οι νέες συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί επιβάλλουν και θαρραλέες τομές στο ζήτημα των εποίκων.

Η δική μου πρόταση είναι ο διαχωρισμός των εποίκων σε τρεις κατηγορίες >

- Η πρώτη που συμπίπτει με εκείνη του Σχεδίου Ανάν είναι όσοι έχουν συνάψει γάμο με κύπριους (τ/κ) πολίτες ή είναι

τέκνα ή και εγγόνια τέτοιων γάμων, απόγονοι από ένα τέτοιο γάμο. Αυτοί με συνοπτικές διαδικασίες θα καταστούν κύπριοι πολίτες. Η πλειοψηφία τους ήδη έχει αρχίσει να λειτουργεί με βάση την τουρκοκυπριακή νοοτροπία. Κατά την πρόσφατη ψηφοφορία μεγάλοι αριθμοί από αυτούς ψήφισαν τα κόμματα της αντιπολίτευσης.

- Η δεύτερη κατηγορία θα αποτελείται από όσους διαμένουν στην Κύπρο πάνω από ένα άλφα χρονικό διάστημα. Το πόσο θα είναι αυτό θα καθοριστεί με βάση τα στοιχεία της απογραφής που θα πρέπει πρώτα να διεξαχθεί. Στόχος ο αριθμός τους σε καμία περίπτωση να μην ξεπερνάει το 50% των παλιών και των νέων τ/κ (της προηγούμενης κατηγορίας). Στην κατηγορία αυτή θα δοθεί δικαίωμα μόνιμης παραμονής και απασχόλησης μόνο. Επι-

πλέον θα δικαιούνται και συμμετοχή στις τοπικές (δημοτικές και κοινοτικές) εκλογές.

- Η τρίτη κατηγορία θα αποτελείται από τους υπόλοιπους δηλαδή όσους είναι εγκατεστημένοι στην Κύπρο λιγότερο από άλφα χρόνια. Σε αυτούς θα δοθεί προσωρινή άδεια παραμονής και εργασίας για βήτα χρονικό διάστημα. Μετά το τέλος του οποίου ή και νωρίτερα αν οι ίδιοι το επιθυμούν θα αποχωρήσουν από την Κύπρο λαμβάνοντας σχετικό βοήθημα μετεγκατάστασης στην Τουρκία. Εναλλακτικά σε αυτούς θα μπορούσε να δοθεί και άδεια εγκατάστασης σε χώρες της ΕΕ ή της Βόρειας Αμερικής. Εκτιμώ ότι ο συνολικός αριθμός της τελευταίας αυτής κατηγορίας δεν θα ξεπερνούσε τις 30 χιλιάδες. Με τον τρόπο αυτό θα πετυχαίναμε την πολιτική εξουδετέρωση του παράγοντα

έποικοι χωρίς να προκληθεί οποιαδήποτε ανθρωπιστική κρίση. Η υιοθέτηση αυτής της φόρμουλας θα ανέτρεπε την πολιτική εκφοβισμού των εποίκων που ασκούν σήμερα οι υποστηρικτές της μη λύσης στην κατεχόμενη περιοχή. Η συντριπτική πλειοψηφία των εποίκων θα μπορούσε να συνταχθεί με την λύση. Ταυτόχρονα θα ενισχυόταν ο τ/κ χαρακτήρας της βόρειας περιοχής. Ο χρόνος θα επέτρεπε την σταδιακή απορρόφηση όλων όσων εποίκων θα περίμεναν. Η ιστορία αυτού του νησιού διηγείται ακριβώς αυτό το πράγμα. Η Κύπρος είναι ένα χωνευτήρι λαών και εθνών που κατά καιρούς πέραν είτε ως επισκέπτες είτε ως κατακτητές.

* Ο Πέτρος Ζαρούνας είναι ερευνητής συνεργαζόμενος με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Jean Monnet στην Αθήνα.

Οι ελληνοκυπριακές ευθύνες για το εκλογικό φιάσκο στα κατεχόμενα.

Του Κωστή Αχνιώτη

Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Τάσος Παπαδόπουλος είχε δηλώσει ότι αν ο Ντενκτάς μείνει στην εξουσία δεν είναι δυνατόν να υπάρξει πρόοδος στο Κυπριακό ενώ αν κερδίσει η τουρκοκυπριακή αντιπολίτευση υπάρχει ελπίδα. Αν ο άνθρωπος που δηλώνει αυτό το πράγμα είναι πολιτικός θα πρέπει κανένας να αναμένει ότι αμέσως μετά θα πρέπει να διερωτηθεί τι κάνει για να στηρίξει την ελπίδα. Φαίνεται ότι ο πρόεδρος μας δεν έκανε αυτή την σκέψη, ή ότι αν την έκανε δεν ήθελε να εργαστεί για την ελπίδα.

Ξανά άλλη φορά σε συνέντευξη του στον Πολίτη, σε κρίσιμη ώρα λίγο πριν τις τουρκοκυπριακές εκλογές είχε δηλώσει ότι φοβάται την ευρωδικοτόμηση. Αν φοβόταν την ευρωδικοτόμηση όμως και πάλι θα σκεφτόταν ότι με κάποιο τρόπο θα έπρεπε να στηρίξει την τουρκοκυπριακή αντιπολίτευση η οποία είχε ως άξονα της πολιτικής της την λύση πριν την 1η του Μάη και την κοινή ένταξη στην ΕΕ. Αντίθετα εκείνη ακριβώς η συνέντευξη θεωρήθηκε από το σύνολο της τουρκοκυπριακής αριστεράς ως κίνηση στήριξης του Ντενκτάς διότι έδινε έμφαση στις σημαντικές αλλαγές που ο πρόεδρος μας θέλει να κάνει στο σχέδιο Ανάν. Το σχέδιο που αρέσει δεν αρέσει συσπείρωσε και μετέτρεψε σε δυναμικό κίνημα την πλατφόρμα «Αυτή η γη είναι δική μας». Πολλοί Ελληνοκύπριοι δεν θεώρησαν ότι εκείνη η συνέντευξη βοήθησε τον Ντενκτάς. Πρέπει όμως να λάβουν υπόψη τους ότι έτσι διαβάστηκε από τους Τουρκοκύπριους.

Αμέσως μετά τις εκλογές θεωρήθηκε ότι η επιφύλαξη με την οποία οι Τουρκοκύπριοι και ειδικότερα οι αριστεροί Τουρκοκύπριοι αντιμετώπισαν τον κ. Παπαδόπουλο ήταν θέμα παρεξήγησης που προκλήθηκε από τον προεκλογικό λόγο της ομάδας Κληρίδη. Έπαιξε και αυτό το ρόλο του. Έπαιξε και το γεγονός ότι βολεύει ως ένα βαθμό η απόσταση της τουρκοκυπριακής αριστεράς από τους Ελληνοκύπριους ειδικά διότι στόχευσε να προσελκύσει ψήφους (και το κατάφερε) από τα δεξιά προς τα αριστερά.

Όμως μετά από τόσους μήνες, και συγκεκριμένα μετά από τους κρίσιμους αυτούς μήνες η κυβέρνηση του κ Παπαδόπουλου συνεπικουρούμενοι από δυο κόμματα της αριστεράς δεν κατάφερε να ανατρέψει αυτό το κλίμα. Οι Τουρκοκύπριοι δεν βλέπουν σημαντικές διαφορές ανάμεσα στον κ Παπαδόπουλο και τον κ Ντενκτάς.

Οι Τουρκοκύπριοι αναζητούν τα λάθη που έκαναν στο ένα ή το άλλο θέμα. Και βέβαια όταν δεν κερδίζεις για μερικές εκατοντάδες ψήφους τα λάθη που μπορείς να βρεις είναι πολλά. Εμείς όμως οι Ελληνοκύπριοι πρέπει να δούμε το πιο μεγάλο λάθος, το οποίο δυστυχώς πέφτει στους ώμους μας και ειδικά στην κυβέρνηση μας.

Βέβαια και ακριβώς γι αυτό που αναφέραμε πιο πάνω μια ανοικτή υποστήριξη προς την τουρκοκυπριακή αντιπολίτευση θα ήταν επιζήμια και έτσι κι αλλιώς δεν ήταν καθόλου ευπρόσδεκτη. Όμως αν η κυβέρνηση ήταν ειλικρινής στην θέση ότι τουλάχιστον «στην αντιπολίτευση υπάρχει ελπίδα» θα μπορούσε να δημιουργήσει γενικά έστω κλίμα για ελπίδα λύσης και κοινής ένταξης πριν τη 1η του Μάη. Το στενό αποτέλεσμα των εκλογών κάνει τις ευθύνες της ασήκωτες.

Οι ίδιοι οι Τουρκοκύπριοι δεν κάνουν καθόλου λόγο γι αυτό. Αναζητούν τα λάθη που έκαναν στο ένα ή το άλλο θέμα. Και βέβαια όταν δεν κερδίζεις για μερικές εκατοντάδες ψήφους τα λάθη που μπορείς να βρεις είναι πολλά. Εμείς όμως οι Ελληνοκύπριοι πρέπει να δούμε το πιο μεγάλο λάθος, το οποίο δυστυχώς πέφτει στους ώμους μας και ειδικά στην κυβέρνηση μας.

Είναι όμως η λέξη «λάθος» η ορθή. Ή μήπως ακριβώς ο κ Παπαδόπουλος επεδίωκε ακριβώς ένα όχι καθαρό αποτέλεσμα; Είχα δυστυχώς ακούσει αναλύσεις πριν από τις εκλογές από τη δική μας πλευρά που ακριβώς έλεγαν ότι μια καθαρή λύση της τουρκοκυπριακής αντιπολίτευσης θα μας «έφερνε σε δύσκολη θέση». Ειδικά εκείνη η θέση της «υπογράφω το σχέδιο Ανάν ακόμα και ως έχει» προκαλούσε φοβερή αμηχανία στο κυβερνητικό στρατόπεδο. Ο κ. Ακκιντζί και ο κ. Ταλάτ σε συνεντεύξεις τους στο Εξ υπαρχής πριν από τις εκλογές απέφυγαν να χαρακτηρίσουν απορριπτικό το κ. Παπαδόπουλο. Και οι δυο τους όμως μας είπαν με τακτ θα λέγαμε ότι θα περιμένουν να τον δουν στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων, όταν θα είναι στο πηδάλιο της τουρκοκυπριακής κοινότητας οι ίδιοι. Δυστυχώς δεν έχουν το πηδάλιο στα χέρια τους και αν τον δουν θα είναι κάτω από διαφορετικές συνθήκες.

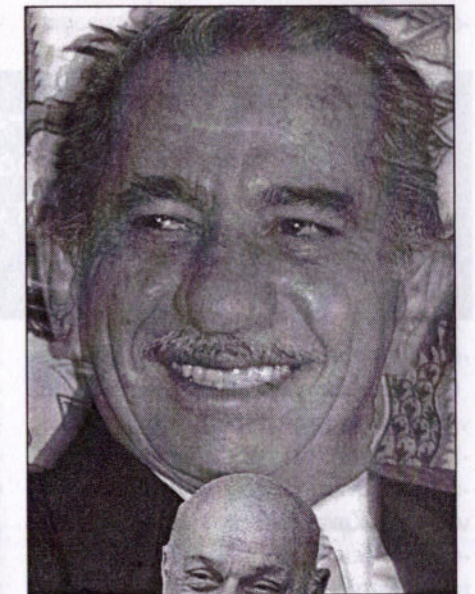
Φαινομενικά περίεργο, αλλά μόνο φαινομενικά, είναι ότι και ο κ Ερτογάν πάλεψε με νύχια και με δόντια για να κρατήσει τον κ Ντενκτάς στο παιχνίδι. Οι δημόσιες διαφωνίες του με τον κ. Ντενκτάς ήλθαν μετά τις εκλογές και αφού πρώτα τον στήριξε σ' αυτές. Κοινή θέση φαίνεται του κ. Ερτογάν και του κ. Παπαδόπουλου ήταν η αποφυγή καθαρής νίκης της τουρκοκυπριακής αντιπολίτευσης.

Δεν υπάρχει κανείς που δεν συμφωνεί με τον κ. Παπαδόπουλο στην εκτίμηση του ότι το κλειδί για τη λύση του Κυπριακού είναι στην Άγκυρα. Από κει και πέρα όμως δεν κάνεις πολιτική μόνο μ' αυτή την διαπίστωση και πολύ περισσότερο δεν μπορεί να συγκλίνει η πολιτική σου με τις επιδιώξεις της Άγκυρας, ειδικά μάλιστα στο ποιος δεν πρέπει να πάρει το τιμόνι στην τουρκοκυπριακή κοινότητα.

Το ΑΚΕΛ μέσα σ' αυτή την ιστορία είναι το μεγάλο ερωτηματικό. Θα ανέμενε κανείς ότι θα προσπαθούσε να συνδιαμορφώσει θέσεις με την τουρκοκυπριακή Αριστερά ή τουλάχιστον να κρατήσει κάποιες αποστάσεις ασφαλείας από τον κ. Παπαδόπουλο. Αντίθετα όμως χάνει ραγδαία την όποια επιρροή είχε η θα μπορούσε να έχει ανάμεσα στους Τουρκοκύπριους. Όλο και πιο συχνά πλέον οι Τουρκοκύπριοι αναφέρονται στο δίδυμο Παπαδόπουλος - Χριστόφιας σαν ένα εμπόδιο στην δικαιοδική συνεννόηση.

Σαν υστερόγραφο να αναφέρουμε ότι η πιο πάνω κριτική δεν σχετίζεται με το αν θα πρέπει να γίνουν αλλαγές ή όχι στο σχέδιο Ανάν. Τυχόν στήριξη της κυβερνητικής θέσης με δικαιολογία τα αρνητικά του σχεδίου Ανάν θα ήταν άτοπη. Εξ' άλλου η κυβέρνηση ζητά επανάληψη του διαλόγου στην βάση αυτού του σχεδίου.

Το ΑΚΕΛ μέσα σ' αυτή την ιστορία είναι το μεγάλο ερωτηματικό. Θα ανέμενε κανείς ότι θα προσπαθούσε να συνδιαμορφώσει θέσεις με την τουρκοκυπριακή Αριστερά ή τουλάχιστον να κρατήσει κάποιες αποστάσεις ασφαλείας από τον κ. Παπαδόπουλο

Η Ιστορία που δεν «διδάσκει» -και όπως δεν διδάσκεται

Του Παύλου Μ. Παύλου

Το πλούσιο σε γεγονότα 2003 μας κληροδότησε πολλά για να σκεφτούμε, γύρω από την πορεία του Κυπριακού και την ένταξη στην Ε.Ε. Θα καταπιαστώ με μια παρωνυχίδα: Η ραγδαία αναπτυσσόμενη ανάγκη για κοινούς κώδικες επικοινωνίας μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, έστρεψε την προσοχή και στην ανάγκη να βρεθούν κοινός κώδικες προσέγγισης του παρελθόντος, της Ιστορίας. Από διάφορες κατευθύνσεις άρχισε λοιπόν μια κοινή προσπάθεια να καλυφθεί το χαμένο έδαφος. Αναζωπυρώθηκαν παλιές σκέψεις για εξάλειψη ή άμβλυση των αιχμηρών αναφορών στις εθνικές ιστορίες και ξεκίνησαν φιλότιμες – και ειλικρινείς πιστεύω – προσπάθειες για συγγραφή μιας κοινής Κυπριακής Ιστορίας. Ισχυρίζομαι πως τα αίτια του προβλήματος και οι προσπάθειες επίλυσής του έχουν ένα κοινό παρονομαστή που κινδυνεύει να υποσκάψει τις ίδιες τις καλές προθέσεις. Τόσο το πρόβλημα, όσο και οι προσπάθειες να αντιμετωπιστεί ξεκινούν από την αντιμετώπιση της Ιστορίας ως πρωτογενούς πολιτικής πράξης με διαμορφωτικά πολιτικά αποτελέσματα. Αυτό προκύπτει κι από τις αναχρονιστικές αντιλήψεις για τη χρησιμότητα του μαθήματος της Ιστορίας στα σχολεία. Αν ρωτήσετε ένα Ελληνοκυπριόπουλο ή ένα Τουρκοκυπριόπουλο, ακόμη αν ρωτήσετε ένα εθνικιστή ή ένα

επαναναπροσεγγιστή καθηγητή Ιστορίας, σε όποια από τις δύο κοινότητες, θα σας δώσουν πάνω – κάτω τις εξής απαντήσεις:

1. «Η Ιστορία είναι το καλύτερο γνωστικό μέσο για να αποφεύγουμε τα λάθη του παρελθόντος». Αυτή η απάντηση στηρίζεται στο αξίωμα ότι η γνώση του παρελθόντος έχει διδακτική δύναμη αφεαυτής. Με τη γνώση της Ιστορίας δηλαδή το ανθρώπινο είδος βελτιώνεται και βελτιώνει τους όρους ζωής του.

Δυστυχώς, πρόκειται για ένα κραυγαλέα λανθασμένο ιδεολόγημα. Η Ιστορική επιστήμη – στη θετικιστική της εκδοχή και αργότερα στο πλαίσιο του Ιστορικισμού – έφτασε στο απόγειο της κοινωνικής της αποδοχής το 19ο αιώνα. Όποιος δεν ασχολούνταν με την Ιστορία στην Ευρώπη, θεωρούνταν ό,τι και σήμερα οι ηλεκτρονικά αναλφάβητοι. Κι όμως ο 20ος αιώνας που ακολούθησε ήταν γεμάτος από παγκόσμιες επαναλήψεις λαθών και εφευρέσεις νέων. Η Ιστορία από μόνη της δε διδάσκει. Στην καλύτερη περίπτωση διδάσκει ό,τι είμαστε εκ των προτέρων έτοιμοι να δεχθούμε ως μήνυμά της.

2. «Η Ιστορία μας βοηθά να αποκτήσουμε συνείδηση της εθνικής μας ταυτότητας». Εδώ δεν έχουμε να κάνουμε απλώς με λανθασμένο ιδεολόγημα. Έχουμε να κάνουμε με μια αποδεδειγμένα επικίνδυνη απάτη. Γιατί (α) η Ιστορία αντιμετωπι-

ζόμενη ως μέσο τόνωσης της εθνικής, ταξικής, κοινοτικής ή άλλης συνείδησης, μοιραία τίθεται στην υπηρεσία της εξ υπαρχής. Άρα είναι μέσο προσαρμοζόμενο σε αλλότριο σκοπό. (β) Η εθνική, ταξική, κοινοτική ή άλλη συλλογική συνείδηση αποκτιέται συνήθως μέσα από την αντίθεση και την αντιπαράθεση. Άρα, για να λειτουργήσει ως ένα τέτοιο μέσον η ιστορική γνώση πρέπει εξ ορισμού να είναι ακραία υποκειμενική, αντιδιασταλτική, και εν τέλει επιθετική. Με άλλα λόγια, για να σε βοηθήσει πραγματικά να αποκτήσεις εθνική συνείδηση ως Έλληνας, θα πρέπει να σου καλλιεργήσει την αντιπαράθεση με τους Τούρκους ή τους Ευρωπαίους, ή για να σου καλλιεργήσει Κυπριακή συνείδηση πρέπει να σου υποκινή την αντιπαράθεση με τους Έλληνες και τους Τούρκους, και ούτω καθεξής.

3. «Η Ιστορία μας βοηθά να μάθουμε τον πολιτισμό μας». Αυτό το «αξίωμα» είναι το λιγότερο «πονηρό» αλλά και το περισσότερο αφελές. Για να μάθεις τον πολιτισμό σου θα πρέπει πρώτα – πρώτα να θέλεις να τον μάθεις πραγματικά, και δεύτερον να έχεις προαποφασίσει το χρώμα του. Να είσαι έτοιμος δηλαδή να δεχθείς πως μπορεί να μην ήταν και κανένας σπουδαίος, πως είχε τα βάρβαρα και πρωτόγονα στοιχεία του έντονα (ανθρωποθυσίες, απάνθρωπα απολυταρχικά καθεστάτα, θρησκευτικός σκοταδισμός κλπ), και κυρίως να είσαι έτοι-

μος να του προσδώσεις εκ των προτέρων χρώμα (τμήμα του Ελληνικού πολιτισμού, αυτόνομος Κυπριακός, τμήμα του Μεσανατολικού κλπ). Το τραγελαφικό δηλαδή είναι πως αν δεν προαποφασίσεις τι είναι ο πολιτισμός σου, δε θα μπορέσει να σου διδάξει τίποτα! Αφήνουμε πως για να μπορέσει κανείς να αξιολογήσει ιστορικά τον πολιτισμό ενός λαού θα πρέπει απαραίτητα να λειτουργήσει συγκριτικά, μέσα από τη γνώση πολλών άλλων πολιτισμών. Έργο εξαιρετικά κοπιώδες και αμφίβολης αποτελεσματικότητας.

Ο κατάλογος των μύθων γύρω από τη «χρησιμότητα» της Ιστορίας θα μπορούσε να συνεχιστεί. Ιδιαίτερα στην Κύπρο τολμώ να πω ότι είμαστε σε αρκετά πρωτόγονο στάδιο στην αντίληψη για το τι είναι Ιστορία. Ίσως γιατί από την αρχή ξεκινήσαμε στραβά, με όλες εκεί-

ται όμως πως όλοι λίγο – πολύ ξεκολλούν από την παιδική παράδοση, προσπαθούν να αποστασιοποιηθούν από τους μύθους. Ακόμη και σε χώρες με έντονες φυλετικές ή άλλες αντιπαράθεσεις (Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη) βρίσκουν το δρόμο τους. Εμείς ακόμη βιώνουμε στη συμπεριφορά μας απέναντι στην Ιστορία τα διλήμματα του Σπυριδάκη και του Γρεκού.

Δεν ξέρω αν είναι η σωστή απάντηση, μα νομίζω πως είναι κοντά. Αυτή που μου έδωσε κάποτε ένας Φινλανδός μαθητής, στην ερώτηση τι είναι για σένα η Ιστορία. «Μα, ζωή φυσικά».

Ζωή που δεν είναι γεμάτη από φαντάσματα. Ζωή που δεν έχει στο επίκεντρό της αν φταίει η ΤΜΤ ή ο Γρίβας για τον Κοντεμένο ή την Κοφίνου. Που αναζητά πόρους κατανόησης των μηχανισμών της, μέσα από τη γνώση της καθημερι-

τους. Με άλλα λόγια, είναι προτιμότερο να αναλώσει ένα εξάμηνο στη γνωριμία με αυτούς τους μηχανισμούς μέσα από τα γεγονότα της Γαλλικής επανάστασης ή τα δίκτυα των Φοινίκων εμπόρων, παρά μέσα από γεγονότα εθνικών εξάρσεων ή γλυκερών ομοιογενοποιήσεων. Τη διαφορετικότητα και το «άλλο» μπορεί να τα δεχθεί μόνο αν μπορέσει να δεχθεί τα πολλαπλά της πρόσωπα, τα «προτερήματα» και τα «ελαττώματά» της, τη σχέση τους με τις τεχνικές συγκρότησης και ανάπτυξης των ανθρωπίνων κοινωνιών και τις δυναμικές που εκδηλώνουν τα άτομα, οι ομάδες και τα άτομα μέσα στις ομάδες. Τον άνθρωπο θα τον δεχθεί και θα τον κατανοήσει, αν αντιληφθεί πόσο μακριά είναι συνήθως τα αποτελέσματα από τις προθέσεις και πόσο διαφορετικός είναι ο κόσμος από την εικόνα που έχει ιστορικά κάθε φο-

Ας αρχίσουμε να βλέπουμε την Ιστορία ως μέσο – και – αλλά για να γνωρίσουμε τους κοινωνικούς μηχανισμούς, τη λειτουργία του κόσμου, την πολλαπλότητα και την πολυπλοκότητά του, τον πλούτο των γενικών κανόνων του στις λεπτές αποχρώσεις των συγκυριακών εμφανίσεών τους

νες τις υπερβολές και τις αποσιωπήσεις προκειμένου να αποδειχθεί η Ελληνικότητά μας, ή τις ανακλαστικές αντιδιαστολές για να αποδειχθεί η μη Ελληνικότητά μας. Στην πραγματικότητα, όπως και σε τόσα άλλα πράγματα παίξαμε – και συνεχίζουμε να παίζουμε – το παιγνίδι των εσωτερικών αντιπαράθεσεων της αστικής τάξης: Η πάλη του συντηρητικού ελλαδοθρεμμένου τμήματός της να ταυτίσει την Κύπρο με την Ελλάδα, με την πάλη του αγγλοθρεμμένου φιλελεύθερου και νεοφιλελεύθερου τμήματός της που πασχίζει να επιβάλει τον κοσμοπολιτισμό. Ακόμα πιο τραγική είναι η θέση των συμπατριωτών μας Τουρκοκυπρίων, που εκτός των άλλων είναι υποχρεωμένοι να κατανοήσουν και τις δικές μας ηλιθιότητες.

Είναι ίσως μεγάλη τύχη να γνωρίσει κανείς πώς αντιμετωπίζουν, πώς κρίνουν και πώς αυτοκρίνουν τη στάση τους απέναντι στην Ιστορία και άλλοι λαοί. Κατά κανόνα, ακόμη και στις αναπτυγμένες (πνευματικά) Ευρωπαϊκές χώρες ακολουθήθηκε παρόμοια διαδρομή. Φαίνε-

νότητας των ανθρώπων άλλων εποχών, και που αξιοποιεί τη χρονική απόσταση για να αντιληφθεί πράγματα που δυσκολεύεται μέσα στη δική της, φορτισμένη, συγχρονική συγκυρία. Ζωή που διψά να μάθει πώς λειτουργεί ο κόσμος, ποιοι μηχανισμοί και ανθρώπινες ανάγκες τον υποκινούν, και ποιες προθέσεις τον κινούν για να φτάσει κάθε φορά αλλού, σε κάτι άλλο από τις προθέσεις.

Ισχυρίζομαι πως ένας μαθητής σήμερα δεν έχει να κερδίσει τίποτε ο ίδιος αν η διδασκαλία της Ιστορίας ξεκινά από ιδεολογήματα που θα τον πείσουν πως καλώς είναι με τον ΔΗΣΥ ή με το ΑΚΕΛ, την Ελλάδα ή την Κύπρο, το Μακάριο ή το Γρίβα, το ΑΠΟΕΛ ή την Ομόνοια.. Θα κερδίσουν όλοι οι άλλοι εκτός απ' αυτόν. Ο ίδιος θα κερδίσει μόνο αν αρχίσουμε να βλέπουμε την Ιστορία ως μέσο – και – αλλά για να γνωρίσει τους κοινωνικούς μηχανισμούς, τη λειτουργία του κόσμου, την πολλαπλότητα και την πολυπλοκότητά του, τον πλούτο των γενικών κανόνων του στις λεπτές αποχρώσεις των συγκυριακών εμφανίσεών

ρά ο άνθρωπος για όσα συμβαίνουν γύρω του.

Η Ιστορία έχει δικό της νόημα μόνο όταν εκ των προτέρων τη δεχθούμε ως μέσο, αλλά όχι ως μέρος της ντετερμινιστικής οπτασίας. Χάνει το νόημά της όταν καμωνόμαστε πως θέλουμε την «αντικειμενική» Ιστορία (κάτι ανύπαρκτο και αδύνατο) και την ίδια στιγμή την εντάσσουμε στα μέσα ενός κλειστού και προκαθορισμένου ιδεολογικοπολιτικού παιγνιδιού. Μπορεί να αναπνεύσει μόνο αν την ανοίξουμε στην προσέγγιση του όλου και μόνο αν τολμήσουμε να αφήσουμε ανοιχτά τα συμπεράσματά της – ακόμη και το αν μπορούν να υπάρξουν. Διαφορετικά, θα συνεχίσουμε να χρησιμοποιούμε την Ιστορία ως μέσο επιβεβαίωσης των δικών μας προτιμήσεων και θα σπρώχνουμε, όσους βολεύονται, στην άχαρη αναδίφηση μέσα στους δαιδάλους της μικροϊστορίας.

Μπορεί τα βιβλία της Ιστορίας να χρειάζεται να ξαναγραφούν από την αρχή. Περισσότερο όμως θα πρέπει να «εαναγράψουμε» τα μυαλά μας. **Ξ**

Ευρωσύνταγμα: Ένα Διάβασμα από την σκοπιά των δυνάμεων της Εργασίας

Εισαγωγή

Τελικά απέτυχε η απόπειρα εισαγωγής ή καλύτερα επιβολής του λεγόμενου «Ευρωπαϊκού συντάγματος» στη Ρώμη λόγω διαφορών ως προς το μερίδιο της εξουσίας που θα απολαμβάνουν τα επιμέρους κράτη-μέλη, κι όχι λόγω λαϊκών κινητοποιήσεων. Ήταν μια αποτυχία για διακανονισμό ανάμεσα στις κρατικές και υπερκρατικές ελίτ και των κυρίαρχων τάξεων τουλάχιστον σ' αυτή τη φάση. Αυτό το γεγονός δεν πρέπει να μας αποτρέπει από το να έχουμε σαν στόχο μας να κατανοήσουμε το τι τεκταίνεται και να απαντήσουμε ως Αριστερά με την δική μας αντιπρόταση. Πρώτο, γιατί η υπόθεση ευρωσύνταγμα δεν έχει λήξει με μια αποτυχία, σίγουρα θα επανέλθει σε επόμενη διακυβερνητική. Δεύτερο, μας παρέχεται μια ευκαιρία να εξετάσουμε σε βάθος το ζήτημα και να αναπτύξουμε την Αριστερή στρατηγική σε πανευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο. Τρίτο, ανεξάρτητα από την τελική έκβαση των συνταγματικών διεργασιών στην ΕΕ, ένα διάβασμα του «σχεδίου συντάγματος» αποτελεί σημαντική πηγή γνώσης γιατί αποτυπώνει σε μεγάλο βαθμό το συσχετισμό δυνάμεων ανάμεσα στις κοινωνικές δυνάμεις τη συγκεκριμένη στιγμή, ιδίως σε ζητήματα όπου δεν υπήρχε διαφωνία. Ένα απ' αυτά ήταν η ρύθμιση των σχέσεων κεφαλαίου-εργασίας, όπου επήλθε θεσμική τουλάχιστο συναίνεση.

Είναι το Σύνταγμα Υπόθεση της Αριστεράς;

Τα όσα λέγονται και συζητούνται γύρω

από τις διαδικασίες θεσμοθέτησης ενός «Ευρωπαϊκού συντάγματος» συνήθως ακούγονται τόσο απόμακρα κι άσχετα με την καθημερινότητα του εργαζόμενου που περνάνε σχεδόν απαρατήρητα, με ένα αδιάφορο «και λοιπόν»; Κι η αλήθεια είναι ότι δεν μπορούμε παρά να κατανοήσουμε την αδιαφορία ως απλή αποχή: Απέχουν οι εργαζόμενοι από την λεγόμενη «υψηλή» πολιτική των ελίτ που διαμορφώνουν, λένε, την νέα Ευρώπη. Ενώ είναι μεν κατανοητή η ανία που πιθανόν να προκαλούν οι ανούσιες, ανιαρές κι απόμακρες συζητήσεις γύρω από το «Ευρωσύνταγμα», τούτο όμως δεν σημαίνει ότι αυτό που γίνεται (ή που πάει να γίνει) δεν είναι σημαντική εξέλιξη και ότι δεν αξίζει να εξετάσει κανείς τι κρύβεται πίσω από τις νομικίστικες διεργασίες και τις συζητήσεις. Είμαι της άποψης ότι η γνώση για το τι τεκταίνεται μέσα στις διαδικασίες της Ευρωπαϊκής ενοποίησης όχι μόνο δεν θα μεταβάλει την αποχή που οι εργαζόμενοι εκφράζουν διαισθητικά περισσότερο, αλλά πλέον η αδιάφορη αποχή ίσως μετατραπεί σε συνειδητή αποχή ή κριτική προσέγγιση ακόμα και συνειδητή μαχόμενη πλέον αντίσταση.

Κόντρα στην διάχυτη εντύπωση ανάμεσα σε Αριστερούς που δυσανασχετούν μόνο στο άκουσμα της λέξης «σύνταγμα», εφόσον το «σύνταγμα» κι ο «συνταγματισμός» υπήρξε παραδοσιακά ιδεολογικό-πολιτικό όπλο του φιλελευθερισμού, πιστεύουμε ότι αποτελεί από τις σοβαρότερες προκλήσεις της Αριστεράς να κατανοήσει και να παρέμβει στις συντα-

ματικές ζυμώσεις και οσμώσεις. Τόσο ο εργασιτικός πρακτικισμός, όσο και ο αντιθεωρητικισμός αποτελούν στρεβλώσεις μέσα στον Αριστερό χώρο, οι οποίες πρέπει επιτέλους να αντιμετωπιστούν με σοβαρότητα. Το σύνταγμα υπήρξε ζήτημα της Αριστεράς ως σύγχρονης κοινωνικής δύναμης τουλάχιστον από την εποχή της γαλλικής επανάστασης, το γεγονός δηλαδή που εισήγαγε την ανθρωπότητα στο σύγχρονο κόσμο. Εξάλλου το ίδιο το επαναστατικό σύνταγμα του 1793 δίδει και το λαϊκό-επαναστατικό του στίγμα: «Ένας λαός διατηρεί πάντοτε το δικαίωμα να αναθεωρήσει, να μεταρρυθμίσει και να αλλάξει το σύνταγμα του. Μια γενιά δεν δικαιούται να υποβάλλει στις μελλοντικές γενεές τους δικούς της νόμους»¹. Το «Ευρωσύνταγμα» προτίθεται να καταργήσει αυτό το αναφαίρετο δικαίωμα για όλους τους Ευρωπαϊκούς λαούς, γι αυτό και το αντιπαλεύει η Αριστερά στην Ευρώπη. Έχοντας φύγει από κοντά μας ο Πιερ Μπουρντιέ άφησε πίσω του ένα έργο και μια σειρά από κείμενα παρέμβασης στη σημερινή συγκυρία που πρέπει να θεωρούνται ως ισχυρό «οπλοστάσιο» για την Αριστερά και τις ευρύτερες δημοκρατικές δυνάμεις, γι' αυτό και ξεκινά από κει. Βασική του διαπίστωση είναι ότι «δεν είναι η αγορά, αλλά το κοινωνικό κίνημα το οποίο «εκπολίτισε» την οικονομία της αγοράς»² κι ότι ο νέος Ευρωπαϊκός συνταγματισμός δεν είναι παρά «η πολιτικο-νομική διάσταση ενός ευρύτερου λόγου του πειθαρχικού νεοφιλελευθερισμού»³. Θα πρέπει λοιπόν να θεωρείται δεδομέ-

νο ότι η ιδέα της κοινωνικής Ευρώπης, ενώ ίσως είναι πιο επιβεβλημένη παρά ποτέ, φαίνεται όλο και πιο απόμακρη, καθώς το ίδιο το κοινωνικό κράτος βρίσκεται υπό συνεχή συμπίεση: «η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας καταστρέφει ένα ιστορικό αστερισμό, ο οποίος προσωρινά είχε επιτρέψει το κοινωνικό κράτος ως συμβιβασμό»⁴. Η προσωρινότητα αυτή φαίνεται να εξαντλείται:

«Ο μετασχηματισμός και η αποδόμηση του κοινωνικού κράτους είναι μια άμεση συνέπεια της προσανατολισμένης προς την προσφορά οικονομικής πολιτικής, η οποία αποσκοπεί στην κατάργηση των ρυθμιστικών μέτρων για την αγορά, την άρση των επιδοτήσεων και τη βελτίωση των προϋποθέσεων για επενδύσεις και περικλείει μια αντι-πληθωριστική νομισματική πολιτική και πολιτική επιτοκίων καθώς και τη μείωση των άμεσων φόρων, την ιδιωτικοποίηση δημοσίων επιχειρήσεων και άλλα παρόμοια μέτρα». (Χάμπερμας (2002) Ο Μεταεθνικός Αστερισμός, εκδ. ΠΟΛΙΣ, Αθήνα, σελ. 83).

Για την Αριστερά το ιστορικό στοιχείο της εποχής είχε τεθεί από το Μπουρντιέ: «Το ερώτημα αυτών που θέλουν πραγματικά να αντάρξουν μια κοινωνική Ευρώπη στην Ευρώπη των τραπεζών και του νομισματός - που είναι περιορισμένη από μια (ήδη πολύ ανεπτυγμένη) αστυνομική και σωφρονιστική Ευρώπη καθώς και από μια στρατιωτική Ευρώπη είναι με ποιο τρόπο θα μπορούσαν να κινητοποιηθούν οι δυνάμεις που θα πετύχουν αυτό τον στόχο και ποιες αρχές θα πρέπει να αναλάβουν αυτό το έργο»⁵. Η απάντηση φαίνεται ήδη στη πράξη από τις δυνάμεις που συσπειρώνονται, έστω κι αν δεν συμφωνούν ακριβώς πάνω στο εναλλακτικό πλαίσιο για ένα κοινό όραμα. Διαφαίνεται, έστω αμυδρά, διότι βρισκόμαστε ακόμα σε εμβρυακό στάδιο, η δυνατότητα σύμπλευσης και σύγκλισης στη βάση μιας ουσιαστικής, ανοικτής κι ισότιμης συζήτησης για ένα δημοκρατικό, αριστερό-

τροφο αντι-σύνταγμα ή ένα κριτικό μετα-συνταγματισμό στην Ευρώπη το οποίο να αποτελέσει και το κοινό φαντασιακό για την Ευρώπη των λαών, των κινημάτων και των πολιτών.

«Ευρωσύνταγμα», Νεοφιλελευθερισμός και η Απουσία Εργασίας

Το «συνταγματικό ζήτημα» ξεκινά πάντοτε με την εγγενή δυσκολία ή καλύτερα την απορία που πηγάζει από τον ορισμό του: Το ερώτημα τι είναι σύνταγμα - δηλαδή ποια είναι η «φύση» του, αν έχει τέτοια, αν έχει ρόλο ή σημασία. Είναι γνωστή και εδραιωμένη η άποψη ότι το σύνταγμα είναι ο «νόμος πίσω ή πάνω από το νόμο», ο «υπέρτατος νόμος», ο θεμελιακός εκείνος νόμος βάση του οποίου οικοδομείται ολόκληρο το νομικό-πολιτικό σύστημα εξουσίας και οι νόμοι της δικαιοσύνης σε μια χώρα. Καθορίζει δηλαδή το ευρύτερο πλαίσιο που θέτει τον αξιακό, διαδικαστικό και ουσιαστικό χαρακτήρα του πολιτεύματος, αν είναι δημοκρατικό ή όχι, αν είναι συγκεντρωτικό ή αποκεντρωτικό, αν είναι ενιαίο ή ομόσπονδο, όπως επίσης καθορίζει την κατανομή εξουσιών κι αρμοδιοτήτων ανάμεσα στα διάφορα όργανα του κράτους⁶. Στις πλείστες περιπτώσεις το σύνταγμα ορίζει και διασφαλίζει τα ανθρώπινα δικαιώματα των πολιτών του.

Το υφιστάμενο δημοκρατικό έλλειμμα, το οποίο διαπερνά την αρχιτεκτονική της Ε.Ε., με το «Ευρωσύνταγμα» όχι μόνο δεν επιλύεται, αλλά επιδεινώνεται περαιτέρω σε βάρος των λαών, των μικρών λαών ιδιαίτερα, των εργαζομένων και των αδυνάτων και σε τελική ανάλυση στρέφεται ενάντια στην ίδια την δημοκρατία ως θεσμό. Στρέφεται επίσης ενάντια στον ίδιο τον πολίτη-φορέα της «ισο-ελευθερίας» κι αλληλεγγύης κι αδελφοσύνης, του προτάγματος τούτου της Γαλλικής επανάστασης που παραμένει ζωντανό κι ανεκπλήρωτο ακόμα και μετά τις σοσια-

λιστικές επαναστάσεις⁷. Το πρόβλημα με την Ε.Ε., όπως αυτό διαφαίνεται από το «Ευρωσύνταγμα», δεν είναι μόνο ότι αποκρυσταλώνει μια όποια νεοφιλελεύθερη λογική γεγονός αναντίλεκτο δεδομένου αφενός της επιβολής του οικονομικού οράματος της λεγόμενης «ενιαίας αγοράς» κι «ελεύθερης διακίνησης κεφαλαίων» κι αφετέρου, με τα δικαιώματα των πολιτών να παραμένουν ευχολόγιο στο χαρτί: Οικοδομείται, και γίνεται απόπειρα για συνταγματική πλέον συγκρότηση, ενός «οικονομικού ολοκληρωτισμού», όχι μιας «οικονομικής δημοκρατίας», όπως η Αριστερά οραματίζεται, καταργώντας τα όποια στοιχεία που υπάρχουν σε εμβρυακή μορφή μιας «κοινωνικής Ευρώπης», επιδιώκοντας ανατροπή των κερτημένων από δημοκρατικούς κι εργατικούς αγώνες. Όσο για την τυπική και συμβολική ενσωμάτωση του Χάρτη για τα ανθρώπινα δικαιώματα, αυτή δεν ενσωματώνει καν την Χάρτα της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, ένα ασθενές καθεστώς από πλευράς οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων που συμφωνήθηκε στις απαρχές του ψυχρού πολέμου. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι στο «Ευρωπαϊκό σύνταγμα» καταργείται η «διάκριση εξουσιών» μια βασική αρχή στην ισορροπία της κρατικής εξουσίας των λεγομένων φιλελευθέρων (καπιταλιστικών) δημοκρατιών σε ένα νεφελώδες, απρόσωπο κι αντιδημοκρατικό σύστημα ευρω-γραφειοκρατίας που στερείται δημοκρατικής νομιμοποίησης και λογοδοσίας ενώ παρουσιάζεται προς τα έξω ως εκδημοκρατισμός και συνταγματοποίηση. Η μεταφορά εξουσιών κι αρμοδιοτήτων σε όργανα που στερούνται συστήματος ουσιαστικής λογοδοσίας και καμιάς αντιπροσωπευτικότητας δεν είναι επιμέρους θέμα, αλλά εκφράζει ουσιαστική ροπή προς την απολυταρχία και την ασυδοσία⁸.

Βασική θέση του κειμένου τούτου είναι ότι η διεργασία Ευρωπαϊκής ενοποίησης, μια

Απουσιάζει παντελώς από το κείμενο, έστω συμβολικά, γιατί τα προοίμια έχουν χαρακτήρα συμβολικό και θέτουν το πνεύμα του συνταγματικού κειμένου, η εργασία ως κεντρικός άξονας στην παραγωγή της κοινωνίας, της προόδου, ανάπτυξης και πολιτισμού όπως τον γνωρίζουμε.

διαδικασία ρευστή κι αντικρατική μέσα από την δυναμική που έχει δημιουργήσει, όπως αυτή διατυπώνεται μέσα από το λεγόμενο «σχέδιο συντάγματος της Ε.Ε.» αποτελεί θέσπιση μια ετεροβαρούς για τους εργαζόμενους συνθήκης που ενσωματώνει κι εκφράζει η νεοφιλελεύθερη λογική. Μέσα από μια πρώτη ανάγνωση της πρότασης συνθήκης σχεδίου διαφαίνεται πέραν πάσης αμφιβολίας ότι πρόκειται για ένα μόρφωμα που παρουσιάζεται μεν ως «σύνταγμα» δηλαδή βασικά «χάρτα του Πολίτη» κτλ. Ενώ στην ουσία αποτυπώνει και φωτογραφίζει το συσχετισμό δύναμης μέσα στην Ε.Ε., και την παγκόσμια τάξη πραγμάτων ιδίως αναφορικά με τις εργασιακές σχέσεις. Οι μεταβολές στις εργασιακές σχέσεις ουσιαστικά σε βάρος των εργαζομένων από τη δεκαετία 1980 και μετά (π.χ. ευελιξιοποίηση, επέκταση άτυπων μορφών εργασίας κτλ.) όπως αυτές υλοποιήθηκαν με την εφαρμογή συγκεκριμένων πολιτικών αλλά και λόγω παγκόσμιων κοινωνιών, πολιτικών, και οικονομικών μεταβολών δεν είναι άσχετες με τον «συμβιβασμό» όπως αυτός αποτυπώνεται στο «Ευρωσύνταγμα». Εξάλλου για να γίνει κατανοητό το «Ευρωσύνταγμα» πρέπει να πλαίσιοθετηθεί μέσα στην δυναμική της εξέλιξης του. Οφείλουμε να επιχειρήσουμε ένα διάβασμα του σχεδίου συντάγματος, από μια κριτική οπτική, έτσι ώστε να αποδομηθεί από την πολιτική σκοπιά που θέτει την πάλη των τάξεων (κι ευρύτερα την κοινωνική σύγκρουση και πάλη) στο επίκεντρο της θεώρησης της. Ίσως για ορισμένους θεωρηθούν αυτονόητα και δεδομένα τα όσα αναλύονται δεδομένου ότι η Αριστερά, και ειδικά η Μαρξιστική Αριστερά από τον Λένιν και μετά, στάθηκε ιδιαίτερα κριτική στις καπιταλιστικές ολοκληρώσεις και τις κρατικές και υπερκρατικές συγχωνεύσεις που σχετίζονται με αυτές⁹. Εντούτοις θεωρώ αναγκαίο να ξεφύγουμε από το αφηρημένο αντι-, το οποίο εν πολλοίς κατανατά κοινότυπο, και τουλάχιστον ακούγεται δογματικό όταν

απορρίπτονται εκ προοιμίου η φιλολογία και ο λόγος που αναπτύσσεται χωρίς να ακολουθήσει ουσιαστική, και εν πάση περιπτώσει, κοπιαστική ανάλυση πάνω στο συγκεκριμένο. Εξάλλου, είναι πλέον φανερό ότι οι Αριστεροί διανοούμενοι, επισημίες, και κυρίως οι Μαρξιστές, πέραν των θεωρητικών κι αναλυτικών του πλαισίων που αναπτύσσουν το δικό τους εναλλακτικό επιστημονικό λόγο, εγγείρημα απαραίτητο για την ανάπτυξη κι εμπάθυνση του εναλλακτικού «επιστημονικού» ή σε κάθε περίπτωση θεωρητικού-αναλυτικού «οπλοστασίου» οφείλουν να παρέμβουν ουσιαστικά και σφριγηλά στον κυρίαρχο «επιστημονικό» θεωρητικό λόγο: Δηλαδή ο κυρίαρχος λόγος πρέπει να αναλυθεί και κριτικά να αποδομηθεί από τα μέσα και από τα έξω κι όχι απλά συζητούν έξω από τους θεσμούς και συζητήσεις¹⁰. Έτσι λοιπόν χωρίς απολογίες προβαίνουν στην κριτική αποδόμηση του «Ευρωσυντάγματος».

Η επίκληση των «λαών της Ευρώπης» στις πρώτες λέξεις του προοιμίου του «Ευρωσυντάγματος» δεν είναι καθόλου τυχαία. Όλα τα συντάγματα θελοντας να νομιμοποιήσουν την ύπαρξη τους επικαλούνται την βούληση μιας «ανώτερης» δύναμης – τα δημοκρατικά συντάγματα συνήθως επικαλούνται την λαϊκή βούληση. Το ζήτημα όμως για το συγκεκριμένο είναι ότι από την μέχρι τώρα διαδικασία απέχουν ή απλά αποσιωπίζουν οι ίδιοι οι λαοί στο συνταγματικό γίνεσθαι της Ευρωπαϊκής ενοποίησης, πλην από τις κατά καιρούς διαδικασίες δημοψηφισμάτων σε ορισμένες χώρες για σκοπούς επικύρωσης δηλαδή κατόπιν εορτής. Απουσιάζει παντελώς από το κείμενο, έστω συμβολικά, γιατί τα προοίμια έχουν χαρακτήρα συμβολικό και θέτουν το πνεύμα του συνταγματικού κειμένου, η εργασία ως κεντρικός άξονας στην παραγωγή της κοινωνίας, της προόδου, ανάπτυξης και πολιτισμού όπως τον γνωρίζουμε. Χωρίς την εργασία όλα όσα γνωρίζουμε ως σύγχρονος κόσμος δεν θα

υπήρχαν. Απουσιάζει λοιπόν η «εργασία» στο προοίμιο γιατί η ίδια η εργασία περιέχει στοιχεία σύγκρουσης κι αντίφασης, γιατί υπάρχουν όροι που λειτουργούν αντιθετικά ανάμεσα στο κεφάλαιο και την εργασία. Αντιθέτως όμως το εμπόρευμα, οι υπηρεσίες και τα κεφάλαια στα οποία μάλιστα εγγυώνται την ελεύθερη κυκλοφορία αναφέρονται μαζί με τα «πρόσωπα» τα οποία έχουν δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας. Η επιλογή αυτής της γλώσσας, αυτών των όρων, και φρασεολογίας που επαναλαμβάνεται απείρως σε διάφορα συντάγματα, συμφωνίες και συμβάσεις δεν είναι ιδεολογικά ουδέτερη_κάθε άλλο. Περιέχει το ιδεολογικό πλαίσιο εκείνο που προσδίδει πολιτικό περιεχόμενο, δικαιώματα και νομική υπόσταση με βαρύνουσα μάλιστα σημασία στα εμπόρευμα, τα κεφάλαια και στα πρόσωπα μόνο ως φυσικά πρόσωπα, όχι ως φορείς συλλογικών εργατικών ή άλλων δικαιωμάτων (εκτός όπου επιμέρους αναφέρονται ρητά).

Το σχέδιο αναφέρεται στην απαγόρευση της μετατροπής του ανθρώπινου σώματος και των μερών του σε πηγή κέρδους, στην πραγματικότητα όμως αυτή η αναφορά γίνεται γιατί ήδη υπάρχει εμπορευματοποίηση των ανθρώπινων οργάνων. Το ζήτημα της εργασίας όπου βασικά οι εργαζόμενοι πουλούν την εργατική τους δύναμη «αγνοείται» από τους «σοφούς» του «Ευρωσυντάγματος». Ασφαλώς, καλώς γίνεται αναφορά στις ελευθερίες, αλλά η αναφορά θέτει ένα πλαίσιο σαφώς κατώτερο από αυτό που ήδη ισχύει στις χώρες της Ευρώπης. Τίθεται τότε το ερώτημα γιατί αυτή η υποβάθμιση; Μήπως θέλουν μακροπρόθεσμα να πιέσουν τα δικαιώματα προς τα κάτω;

Επίσης υπάρχει ρητή αναφορά στην ιστορική κατάκτηση του δικαιώματος του συνεταιρίζεσθαι με το Άρθρο II-12 "Ελευθερία του συνέρχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι". Το ερώτημα εδώ είναι πάλι γιατί αυτή η στατική προσέγγιση; Εκατό χρόνια μετά την ιστορική κατάκτηση των ερ-

γαζομένων στους συνδικαλιστικούς αγώνες μείναμε μέχρι εκεί; Ασφαλώς πρέπει να έχουμε υπόψη ότι φαίνονται ότι όσα «δίνονται» στους εργαζόμενους καθόλου δεν ανατρέπουν τον συσχετισμό δύναμης μεταξύ εργασίας-κεφαλαίου. Έτσι το Άρθρο II-15 αναφέρει ρητά το Άρθρο II-16 ρητά διασφαλίζει την επιχειρηματική ελευθερία ενώ πάνω απ' όλα το Άρθρο II-17 διασφαλίζει το δικαίωμα ιδιοκτησίας.

Μια σημαντική αναφορά είναι αυτή της «ισότητας» όμως εδώ «ισότητα» απλά σημαίνει «μη Διάκριση». Το πλαίσιο της ισότητας δυστυχώς δεν έχει να κάνει με την ουσιαστική ισότητα στην βάση της κοινωνικής τάξης, πάλης δηλαδή την αντιπαλότητα κεφαλαίου – εργασίας και γενικά της κοινωνικής ανισότητας και της ανισότητας στον πλούτο ή την εξουσία, της ταξικής διάστασης. Επιπλέον, υποτίθεται ότι είναι το ουσιαστικό πλαίσιο για ενσωμάτωση της ρύθμισης των εργασιακών σχέσεων με τον εύηχο τίτλο αλληλεγγύη. Οι αναφορές εδώ σε δικαιώματα είναι είτε σε δικαιώματα που ήδη διασφαλίζονται σε εθνικό ή κοινοτικό επίπεδο, ή απλά ευχολόγιο.

Στο κεφάλαιο III, για την Απασχόληση, πέραν του ευχολογίου που δεν ορίζει κανένα μηχανισμό εφαρμογής ή κυρώσεις για παραβιάσεις, τίθεται και το ιδεολογικό και πολιτικό πλαίσιο της νεοφιλελεύθερης πολιτικής που θεσμοθετείται επιπλέον και συνταγματικά: οι αναφορές πλέον είναι για εξειδικευμένο, εκπαιδευμένο και ευπροσάρμοστο εργατικό δυναμικό. Είναι προφανής η προσέγγιση: Περνούμε και τυπικά τώρα από το δικαίωμα στην απασχόληση στην απασχολησιμότητα, δηλαδή μετατοπίζεται η ευθύνη για την εξεύρεση εργασία από το κράτος, έστω όπως

τυπικά τουλάχιστον τίθεται στο κενύσιανό κράτος πρόνοιας και το παραδοσιακό κοινωνικό κράτος, στον ίδιο τον εργαζόμενο που οφείλει να διατηρείται ευπροσάρμοστος και σωστά καταρτισμένος με τα προγράμματα της λεγόμενης «δια της εκπαίδευσης». Τελος, ένα ουσιαστικό ζήτημα διαδικασίας είναι ότι με απλή πλειοψηφία αποφασίζονται οι πολιτικές απασχόλησης της Ε.Ε.

Αντι Επιλόγου

Οι όροι της συζήτησης γύρω από το «Ευρωσύνταγμα» πρέπει να ανατραπούν έτσι ώστε να αναδειχθούν τόσο ταξικές, εθνικές, εθνοτικές, «φυλετικές» και κοινωνικές διαστάσεις της συζήτησης, ενώ τα ζητήματα άπτονται της υπέρ-κρατικής, υπέρ-εθνικής διάστασης πρέπει να ξεφύγουν από τα στεγανά και τα χιλιόειπωμένα περί κυριαρχίας κτλ. Η Αριστερά οφείλει να συμμετέχει σ' αυτή την συζήτηση με δικούς της μεν όρους θεωρητικό πλαίσιο, με ανεπτυγμένη δε την γνώση και την κριτική προς τον κυρίαρχο λόγο τόσο απέξω, όσο από μέσα. Η αντίληψη λοιπόν ότι η Ευρωπαϊκή συνταγματοποίηση καταργεί το έθνος-κράτος, το οχυρό, αλλά και εργαλείο ή μέσο με το οποίο η Αριστερά, όταν κατακτήσει τη εξουσία σε εθνικό-κρατικό επίπεδο θα εφαρμόσει πολιτική, είναι ανακριβής κι εσφαλμένη. Για την Αριστερά δεν πρέπει να είναι εκεί η ουσία της υπόθεσης. Το δίλημμα δεν είναι «έθνος-κράτος ή Ε.Ε.», αφού πρόκειται για δύο (καπιταλιστικούς) θεσμούς συσσωματωμένους μέσα σε ένα νεοφιλελεύθερο παγκόσμιο πλαίσιο, κι ως είναι πιο νεοφιλελεύθερη η Ε.Ε. σε κάποιους τομείς σε σχέση πολιτικές κάποιων κρατών-μελών. Εξάλλου, ανεξάρτητα από το «ευρωσύνταγμα», τα έθνη-κράτη είναι

μέρος της διαδικασίας και ο λόγος που νοσταλγεί τη χαμένη δόξη «κυριαρχία των κρατών» δεν αρμόζει σήμερα στην Αριστερά. Σε κάθε περίπτωση ιστορικά ο λόγος της Αριστεράς ουδέποτε θεωρούσε ως επαρκείς όρους της συζήτησης το ζήτημα της εθνικής ανεξαρτησίας, χωρίς να τίθεται μέσα σ' ένα ευρύτερο κοινωνικό-ταξικό και διεθνές πλαίσιο. Το έθνος-κράτος αναδομείται ουσιαστικά σε ένα νέο πλαίσιο στη βάση ενός ευρύτερου νεοφιλελεύθερου σχεδιασμού σε μια κατάσταση προφανώς πολύ συνθετότερη κι πολυδιάστατη από το τον τρόπο που εκφράζεται στο πιο πάνω ψευδοδίλημμα. Αυτό σε καμιά περίπτωση δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι προτείνεται να αναιρεθεί ή υποβαθμιστεί η σημασία και προτεραιότητα των τοπικών αγώνων και των κοινωνικών κι εργατικών αγώνων σε εθνικό επίπεδο ή η πάλη για την εξουσία εντός των εθνών-κρατών. Αντίθετα, είμαστε της άποψης ότι οι αγώνες για ενίσχυση των κοινωνικών κι ατομικών δικαιωμάτων και τοπικών αγώνων όπως και το ζήτημα της εξουσίας σε εθνικό επίπεδο, αναβαθμίζονται, γιατί το «υπερ-εθνικό» αποτελεί μια μείζονος σημασίας επιπρόσθετη διάσταση, η οποία όμως μεταβάλλει, μεταλλάσσει και πυροδοτεί «μοριακές αλλοιώσεις» στο εσωτερικό των κρατών, μεταθέτοντας τους όρους των αγώνων κι εντατικοποιώντας τις ενδο-κρατικές, ταξικές και κοινωνικές συγκρούσεις. Μετατοπίζονται έτσι τα πεδία σε νέα τοπία αγώνων και δράσεων όλο και περισσότερο από πλευράς έντασης κι έκτασης. Η Αριστερά λοιπόν οφείλει να απαντήσει στο ευρωσύνταγμα, πέραν των κούφιας κι αορίστων συνθημάτων, με το δικό της συγκεκριμένο διεθνιστικό όραμα με ένα κριτικό υπερ-εθνικό συνταγματισμό. **Σ**

Οι όροι της συζήτησης γύρω από το «Ευρωσύνταγμα» πρέπει να ανατραπούν έτσι ώστε να αναδειχθούν τόσο ταξικές, εθνικές, εθνοτικές, «φυλετικές» και κοινωνικές διαστάσεις της συζήτησης,

⁹Un peuple a toujours le droit de revois, de reformer et de changer sa Constitution. Une generation ne pent assujettes a ses lois les generations futures", απόσπασμα που παραθέτει ο Negri T. Negri (1996) 'The Constituent Republic', P.Virno and Mirchael Hardt (ed.) Radical Thought in Italy, A Potential Politics, University of Minnesota Press, σελ. 220.0.

² Βλέπε Bourdieu, P. «Για ένα ευρωπαϊκό κοινωνικό κίνημα», Bourdieu, P. (1999) Για ένα ευρωπαϊκό κοινωνικό κίνημα, Αντεπίθεση πυρών II, εκδ. Πατάκη.

³ Gill, S. (2001) "Constitutionalising Capital and Disciplinary Neo-Liberalism", Bieler, A. and Morton, A. D. (ed.) Social forces in the Making of the New Europe, the restructuring of European social Relations in the Global Political Economy, Palgrave press, Hampshire.

⁴ Habermas, J. (2003) Ο Μεταεθνικός Αστερισμός, εκδ. ΠΟΛΙΣ, Αθήνα, σελ. 85.

⁵ Bourdieu, P., «Για ένα ευρωπαϊκό κοινωνικό κίνημα», σελ. 37.

⁶ Μανιτάκης, Α. (2001) Συνταγματική Οργάνωση του Κράτους, Κράτος – Έθνος – Σύνταγμα, Κυριαρχία, Παγκοσμιοποίηση, εκδ. Σάκουλα, Αθήνα.

⁷ Βλέπε Balibar, E (1994) "Right of Man" and "Right of citizen". The Modern Dialectic of Equality and Freedom', Balibar, E., Masses, Classes, Ideas, Studies on Politics and Philosophy Before and After Marx, Routledge, London, pp 39 – 60.

⁸ Βλέπε Steve Peers The EU Constitution and Justice and Home Affairs: the accountability gap, <http://www.statewatch.org/news/2003/aug/constitution-jha.pdf>

⁹ Π.χ. τα κείμενα του Λένιν για την ενοποίηση της Ευρώπης σε καπιταλιστικές συνθήκες, ο ν Πουλαντζάς, Οι Τάξεις στο Σύγχρονο καπιταλισμό, Κεφ. I.

¹⁰ Ευχαριστώ τον Ηλία Ιωακείμολογυ γι' αυτή την παρατήρηση σε μια συζήτηση γύρω από την νεοκλασική οικονομία.

Ο Μπλαιρ και ο Στρω τολμούν να υποβάλουν ότι, τα εκατομμύρια που αποδοκίμασαν τη συμμορία του Bush είναι απλώς «Αντιαμερικανοί της μόδας».

Ακόμα μια άπελπις ενέργεια από άπελπισμένους ανθρώπους

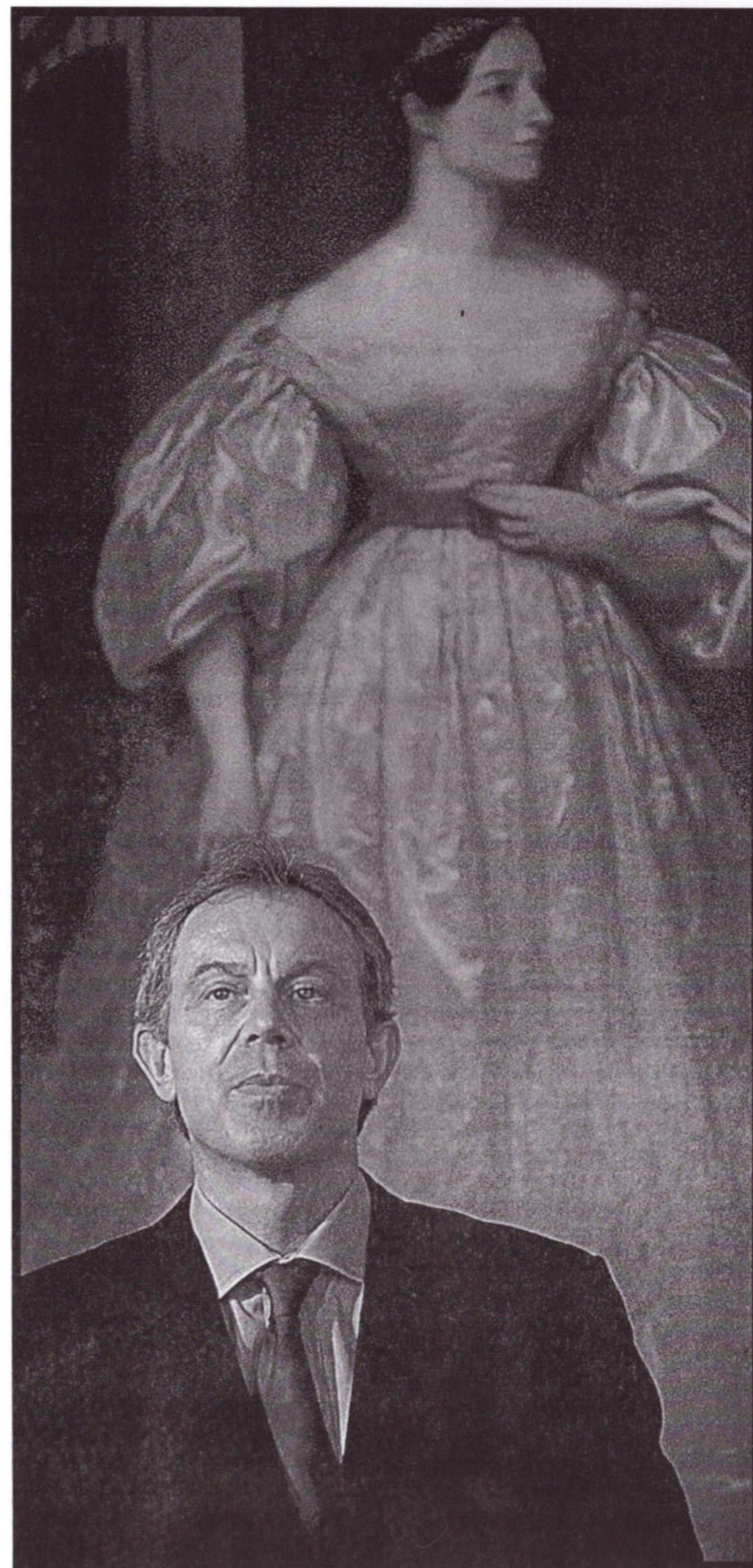
Του John Pilger *

Πριν τη καταστροφική επίσκεψη Bush στη Βρετανία, τη Κυριακή της Μνήμης, ο Τόνι Μπλαιρ βρέθηκε στο Κενοτάφιο [των νεκρών των δυο Παγκοσμίων Πολέμων]. Επρόκειτο για μια στιγμιαία αναλαμπή ενός κρατικού δολοφόνου, του οποίου η ξεφτισμένη ευποληψία παρήλθε. Η εκ καθήκοντος ελαφρά κλίση της κεφαλής στους «δοξαμένους νεκρούς» ερχόταν από ένα πρόσωπο πνιγμένο στις ενοχές. Όπως είχε παλαιότερα γράψει ο William Howard Russel των Times, για κάποιον άλλο πρωθυπουργό που ευθυνόταν για το μακελειό της Κριμαίας, «Περιφέρει τον εαυτό του εδώ κι εκεί σαν κάποιον με ματωβαμένα χέρια». Έχοντας δείξει τον προμελετημένο σεβασμό του προς τη Βασίλισσα, της οποίας η προνομία του στέμματος του επέτρεψε να διαπράξει το έγκλημα του στο Ιράκ, έσπευσε ο Μπλαιρ να απομακρυνθεί. «Γλίστρησε κρυφά στο σπίτι και προσευχήσου, δεν πρόκειται να ξέρεις

ποτέ», έγραψε ο Siegfried Sasson το 1917, «Στη Κόλαση όπου παν η νιότη και το γέλιο».

Πρέπει να ξέρει ο Μπλαιρ ότι το παιγνίδι του έχει τελειώσει. Το έχει καταδείξει η υποδοχή που έγινε στο Bush στη Βρετανία. Κοντά σ' αυτό η CIA ανακάλυψε πρόσφατα ότι η Αντίσταση στο Ιράκ είναι «πλατειά, ισχυρή και διαρκώς δυναμώνει», με αριθμούς που κυμαίνονται γύρω στις 50.000. «Θα μπορούσε να μας ξεφύγει από τα χέρια αυτή η κατάσταση», αναφέρει έκθεση προς τον Λευκό Οίκο. Ο στόχος είναι τώρα «να προγραμματισθεί το τελευταίο παιγνίδι».

Τελικά τα ψέματά τους έχουν γίνει σάτιρα. Ο Bush είχε πει στο David Frost ότι ο κόσμος ήταν υποχρεωμένος να αλλάξει τη στάση του έναντι των πυρηνικών όπλων του Σαντάμ Χουσεΐν, γιατί ήταν «πολύ προχωρημένα»! Ωστόσο η αγαπημένη μου προτίμηση είναι η εκτί-

Ο πανικός του καθεστώτος Bush αντανακλάται στην υιοθέτηση ισραηλινού τύπου τακτικών εκδίκησης με τη χρησιμοποίηση αεροπλάνων F-16 που ρίχνουν βόμβες των 500 λιβρών σε κατοικημένες περιοχές που ονομάζονται «ζώνες υπό υποψία». Καίνε επίσης σπαρτά: ακόμα μια από τις ισραηλινές τακτικές. Η Παλαιστίνη και το Βιετνάμ αποτελούν τώρα βλους παράλληλους. Επισημαίνεται ότι στο Ιράκ έχουν πεθάνει περισσότεροι Αμερικανοί παρά στα τρία πρώτα χρόνια του πολέμου στο Βιετνάμ.

Η κάθε λέξη του Straw ήταν μια ψευτιά, μια εφεύρεση. Το άρθρο 51 δεν αναφέρεται «στο δικαίωμα των κρατών να πάρουν προληπτικά μέτρα» ή οτιδήποτε παρόμοιο. Πουθενά στον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών δεν υπάρχει τέτοια αναφορά. Το άρθρο 51 αναφέρεται μόνο «στο εγγενές δικαίωμα του ατόμου ή τη συλλογική αυτοάμυνα, αν συμβεί ένοπλη επίθεση» (δική μου υπογράμμιση) και προχωρεί να περιορίσει περισσότερο αυτό το δικαίωμα. Επιπλέον ο Χάρτης του ΟΗΕ έχει διατυπωθεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να κηρύσσει παράνομη την οποιαδήποτε απαίτηση από μέρους των κρατών για προληπτικό πόλεμο.

μηση του Donald Rumsfeld. «Το μήνυμά», είπε, «είναι ότι υπάρχουν γνωστοί γνωστοί – υπάρχουν πράγματα που ξέρουμε πως τα ξέρουμε. Υπάρχουν και γνωστά άγνωστα – υπάρχουν δηλαδή πράγματα που τώρα ξέρουμε πως δεν τα ξέρουμε. Όμως υπάρχουν και άγνωστα άγνωστα ... πράγματα που δεν ξέρουμε ότι δεν τα γνωρίζουμε. Και κάθε χρόνο ανακαλύπτουμε μερικά ακόμα από κείνα τα άγνωστα»!

Πριν μερικές μέρες έγινε στην Washington μια χωρίς προηγούμενο συνάντηση ανώτερων αμερικανών αξιωματούχων της υπηρεσίας πληροφοριών, διπλωματών και πρώην αξιωματούχων του Πενταγώνου για να παρατηρήσουν, σύμφωνα με τα λεγόμενα του Ray Mc Govern, ενός πρώην αναλυτή του φίλου του πατέρα του Bush ότι: «Τώρα ξέρουμε ότι κανείς Πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών δεν εψεύσθει τόσο κραυγαλέα στο παρελθόν, τόσο συχνά και τόσο ευαπόδεικτα ... Ως εκ τούτου, από δω και μπρος κάθε φορά που μιλά θα πρέπει να γίνεται η υπόθεση ότι ψεύδεται».

Ωστόσο ο Μπλαιρ και ο Υπουργός των Εξωτερικών, τολμούν να υποβάλουν ότι, τα εκατομμύρια που αποδοκίμασαν τη συμμορία του Bush είναι απλώς «Αντιαμερικανοί της μόδας». Κτυπητό παράδειγμα της αναλήθειας τους, δόθηκε πρόσφατα από τον Jack Straw. Στο ράδιο 4 του BBC, σε μια προσπάθειά του να υπερασπιστεί το δόγμα του «προληπτικού πολέμου» του Bush και της Washington, ο Straw είπε στο δημοσιογράφο: «Το άρθρο 51 [του Χάρτη του ΟΗΕ], στο οποίο αναφερθήκατε νωρίτερα, επέταξε ότι επιτρέπει μόνον την αυτοάμυνα. Στην πράξη πιάει πολύ πιο πέρα απ' αυτό, γιατί μιλά για το δικαίωμα των κρατών να παίρνουν αυτό που ονομάζεται «προληπτικά μέτρα».

Η κάθε λέξη του Straw ήταν μια ψευτιά, μια εφεύρεση. Το άρθρο 51 δεν αναφέρεται «στο δικαίωμα των κρατών να πάρουν προληπτικά μέτρα» ή οτιδήποτε παρόμοιο. Πουθενά στον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών δεν υπάρχει τέτοια αναφορά. Το άρθρο 51 αναφέρεται μόνο «στο εγγενές δικαίωμα του ατόμου ή τη συλλογική αυτοάμυνα, αν συμβεί ένοπλη επίθεση» (δική μου υπογράμμιση) και προχωρεί να περιορίσει

περισσότερο αυτό το δικαίωμα. Επιπλέον ο Χάρτης του ΟΗΕ έχει διατυπωθεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να κηρύσσει παράνομη την οποιαδήποτε απαίτηση από μέρους των κρατών για προληπτικό πόλεμο.

Με άλλα λόγια, ο Υπουργός Εξωτερικών χάλκευσε μια πρόνοια του Χάρτη του ΟΗΕ που δεν υπάρχει και στη συνέχεια την εξέπεμψε ραδιοφωνικά σαν γεγονός. Όταν ο Straw λέει πράγματι την αλήθεια, προκαλεί τον πανικό. Πριν λίγες μέρες είχε παραδεχθεί ότι ο Bush τον είχε αποκλείσει από σημαντικές συνομιλίες στην Washington με τον Πωλ Μπρέμερ, τον Αμερικανό αντιβασιλέα στο Ιράκ. Ο Straw είπε ότι «δεν πήρε μέρος στις συνομιλίες, όπως δεν πήρε μέρος στην επίσκεψη, που επέστρεψε [ο Μπρέμερ]». Το σχετικό έγγραφο του Φόρρεϊν Όφφισ παραλείπει να αναφέρει ότι ο Straw είχε παραπνοηθεί ότι «το Ηνωμένο Βασίλειο και οι ΗΠΑ είναι κατά κυριολεξία οι δυνάμεις κατοχής και ότι πρέπει να αναλάβουμε αυτές μας τις ευθύνες». Η περιφρόνηση των ΗΠΑ για τον κύριο υποτελή της, ποτέ δεν ήταν πιο ξεκάθαρη. Και οι δυο είναι τώρα απελτισμένοι. Ο πανικός του καθεστώτος Bush αντανάκλαται στην υιοθέτηση ισραηλινού τύπου τακτικών εκδίκησης με τη χρησιμοποίηση αεροπλάνων F-16 που ρίχνουν βόμβες των 500 λιβρών σε κατοικημένες περιοχές που ονομάζονται «ζώνες υπό υποψία». Κάνει επίσης σπαρτά: ακόμα μια από τις ισραηλινές τακτικές. Η Παλαιστίνη και το Βιετνάμ αποτελούν τώρα βίους παράλληλους. Επισημαίνεται ότι στο Ιράκ έχουν πεθάνει περισσότεροι Αμερικανοί παρά στα τρία πρώτα χρόνια του πολέμου στο Βιετνάμ.

Για το Bush και το Μπλαιρ, η καταφυγή στη «γενναιότητα» «των θαυμάσιων στρατιωτών μας», δεν πρόκειται να βοηθήσει τώρα το μαγικό του λαϊκισμού. «Ο άνδρας μου πέθανε εις μάτην» ελεγε ο τίτλος στη πρώτη σελίδα του Independent της Κυριακής. Η Lianne Seymour, χήρα του κομμάντο Ian Seymour είπε: «Έχουν παραπλανήσει τα παιδιά που παν εκεί. Δεν μπορείς να κάνεις λάθος και να ελπίζεις ότι μετά θα βρεις μια καλή αιτία για να το δικαιολογήσεις». Με την ηθική της λογικής της συμφωνεί η πλειοψηφία του Βρετανικού λαού, αν όχι και η σμικρινό-

μενη αυλή του Μπλαιρ. Πόσο ξεχαρβαλωμένος φαίνεται ο πολεμοκάπηλος αντίπαλος του Independent, ο Observer, με τις σκανδαλιστικές και στυμμένες του σελίδες, που έχουν αποχαιρέτσει μια περήφανη φιλελεύθερη παράδοση ...

«Κάτω εκεί», οι νεκροί και οι πάσχοντες του Ιράκ αποτελούν μη-ανθρώπους, ενώ ο φόρος του αίματός τους δεν αξίζει και την εμφάνιση στο πρωτοσέλιδο της εφημερίδας. Ούτε βέβαια και η έκθεση της Διεθνούς Αμνηστίας, που αναφέρει ότι πρώην ιρακίνοι αιχμάλωτοι πολέμου έχουν κατηγορήσει τα Αμερικανικά και Βρετανικά στρατεύματα για βασανιστήρια, με δεμένα τα μάτια και κλωτσιές και κτυπήματα με τα όπλα, ενώ διατελούσαν υπό σύλληψη. Ερευνητές της Διεθνούς Αμνηστίας πήραν καταθέσεις από 20 πρώην αιχμαλώτους. «Σε μια περίπτωση μιλούμε για ηλεκτροσόκ εναντίον ενός ατόμου. Αν για ολόκληρο το βράδυ συνεχίσεις να κτυπάς κάποιον που αιμορραγεί σπάζοντάς του τα δόντια, είναι κάτι παρά πάνω από ξυλοκόπημα» είπε ο ερευνητής της Αμνηστίας, «Νομίζω πρόκειται για βασανιστήρια». Οι Αμερικανοί κρατούν περισσότερους από 4000 αιχμαλώτους – ένα αριθμό όπως υπολογίζεται αρκετά ψηλότερο από κεί-

νους που φυλάκιζε σε οποιοδήποτε χρονικό διάστημα ο Σαντάμ Χουσεϊν.

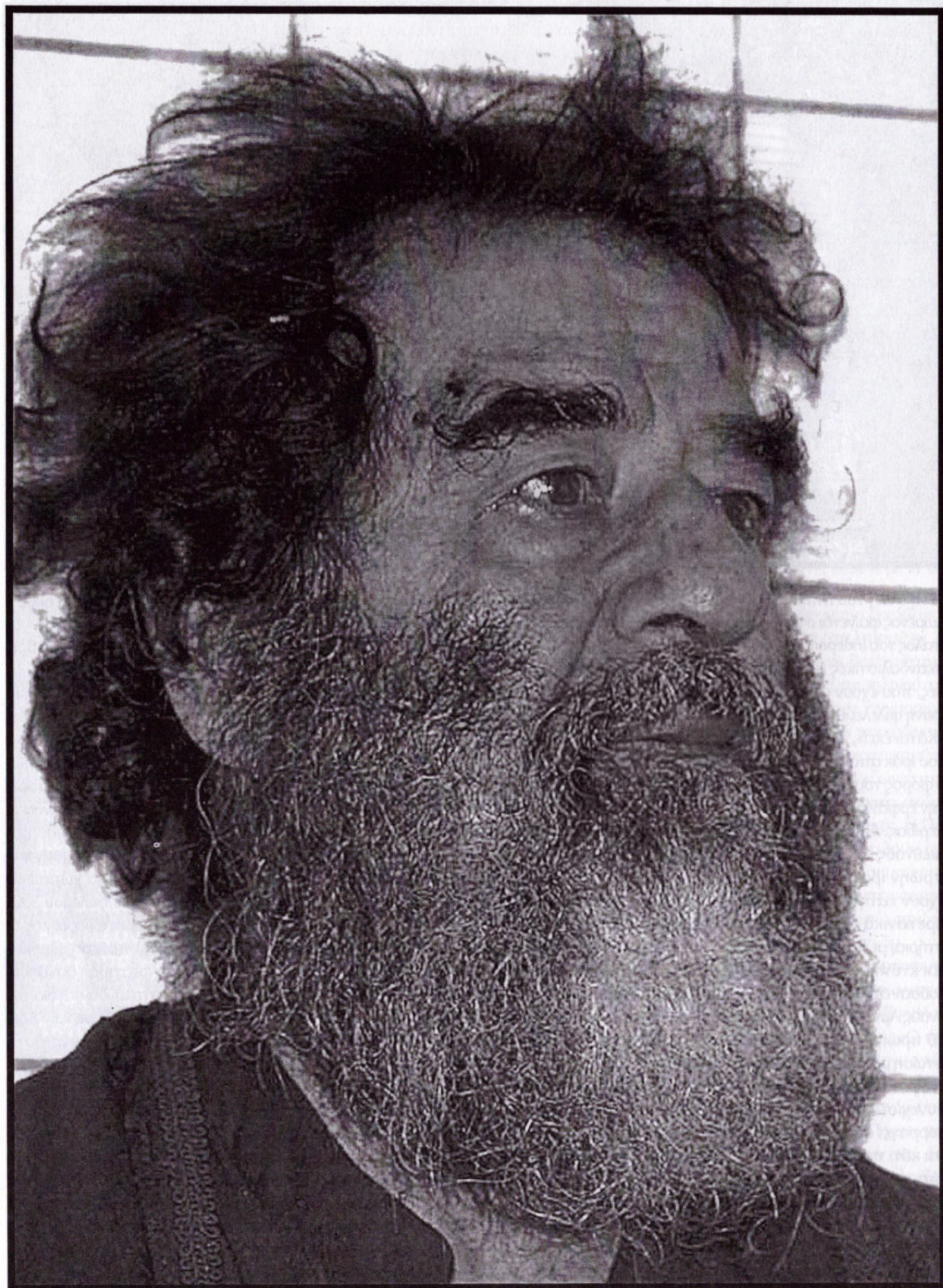
Λόγω της έλευσης του Bush στο Λονδίνο, η Βαρώνη Symons, Υπουργός του Φόρρεϊν Όφφισ, ανέβασε μια συνάντηση που προγραμματίστηκε για καιρό με τις οικογένειες βρετανών πολιτών που κρατούνται στο στρατόπεδο συγκεντρώσεως του Γκουαντανάμο, στη Κούβα. Κάτι τέτοια τα συνηθίζει. Οι οικογένειες και οι δικηγόροι τους θέλουν να κάνουν ερωτήσεις για ισχυριζόμενη καταφυγή σε βασανιστήρια, τη διαρκώς επιδεινούμενη κατάσταση της ψυχικής υγείας των φυλακισμένων καθώς και την ταύτιση με το έγκλημα, ολόκληρης της Μουσουλμανικής κοινότητας στη Βρετανία. Κρατούμενοι για δυο χρόνια, χωρίς να προσάγονται σε δίκη, οι Βρετανοί αυτοί πολίτες είδαν τα δικαιώματά τους, να υποτάσσονται στην εξυπηρέτηση της άνεσης του Αμερικανού πολέμαρχου.

Τα προβλήματα του Μπλαιρ, μόλις τώρα αρχίζουν. Υπάρχουν ενδείξεις ότι η καταγίδα των Σιϊτών στο Νότιο Ιράκ, μια περιοχή της οποίας έχουν την ευθύνη οι Βρετανοί, ετοιμάζεται να ξεσπάσει. Λέγεται ότι σιγά – σιγά και με υπομονή, άρχισε να δημιουργείται μυστικός σιϊτικός στρατός, ακριβώς όπως συνέβη και

με τον Σάχη του Ιράν. Όταν εξεγερθούν, στα χέρια του Βρετανού Πρωθυπουργού θα υπάρχει πολύ περισσότερο βρετανικό αίμα.

Με την ευκαιρία της 11ης του Νιόβρη, την «Ημέρα Μνήμης», ο Hywel Williams έγραψε συγκινητικά στη Guardian για την «εκμετάλλευση του χρησιμοποιούμενου παρελθόντος – κάτι που μπορεί να μετασχηματισθεί σε προπαγάνδα ... [από κείνους] που έχουν να δημιουργήσουν καριέρες και να προχωρήσουν κοινωνικά ... Είμαστε τώρα μια χώρα διάσπαρτη με τα ζιζάνια του πολέμου ... Οι θύμησες που υπομένουμε τώρα, δεν αποτελούν πια εποχιακή υπόθεση. Πρόκειται για ένα συνεχές φεστιβάλ θανάτου, καθώς οι ψυχές στρατολογούνται δια της βίας στην δικαιολόγηση όλων των Βρετανοαμερικανικών πολέμων. Σ' αυτή τη θλίψη δεν φαίνεται να υπάρχει τέλος. Ναι, αλλά μόνο αν το επιστρέψουμε ...

*** Ο John Pilger είναι βραβευμένος Βρετανός δημοσιογράφος που αρθρογραφεί στο New Statesman και παρεχώρησε το δικαίωμα αναδημοσίευσης των άρθρων του στο «Εξυπαρχής». www.johnpilger.com**

Η αιχμαλωσία του Σαντάμ

Του Saladin

Για την αντιγραφή Αντρέας Παναγιώτου

Είθισται [που λένε και οι καλαμαρίζοντες] φαντάζομαι αυτές τις μέρες να ξεκινά κάποιος το άρθρο του σχετικά με το Ιράκ, δηλώνοντας ότι ο Σανταμ είναι / ήταν ένα «τέρας». Αυτό το κλίμα υστερικής δαιμονοποίησης είναι αρκετό από μόνο του να μην γράψω τίποτε για τα εγκλήματα / λάθη του. Όμως οφείλω να παραδεχτώ ότι στις στιγμές της παράδοσης του και του «εξευτελισμού του» [κατά το αμερικανικό σενάριο], ο Σανταμ μου έμπνευσε σεβασμό. Κατ' αρχήν θεωρώ αυτόνομη καλή ότι δεν αυτοκτόνησε. Έχει υποχρέωση και καθήκον [και πρέπει να του διασφαλιστεί αυτό το δικαίωμα] να υπερασπιστεί τις πράξεις και τον ιστορικό ρόλο που επέλεξε. Διάβαζα μια σκηνή από τις έρευνες των Αμερικανών στην περιοχή που συνελήφθη ο Σανταμ. Έβγαλαν όλη την οικογένεια νυχτιάτικα από το σπίτι τους, τους υποχρέωσαν να στέκονται έξω στο κρύο, σαν αιχμάλωτοι, για να μπορέσουν οι «απελευθερωτές» να κάνουν άνω κάτω / ερευνησουν το σπίτι τους. Μια γρια διαβητική ζήτησε να πάει τουαλέτα. Οι αμερικανοί της το απαγόρευσαν και η γρια άρχισε να κατουρά πάνω της. Σαν άτομο που μεγάλωσε σε μια κοινωνία της περιοχής, μπορώ να νοιώσω την οργή που συνοδεύει την περιγραφή αυτού του περιστατικού ανάμεσα στους Ιρακινούς. Φοβόντουσαν άραγε οι Αμερικανοί στρατιώτες ότι η γρια θα τους ανατίναζε στον αέρα με κάποια κρυφή βόμβα όπως τα κρυφά χημικά όπλα του Σαντάμ; Είναι σαφές ότι και στα ήθη και στην συμπεριφορά οι

Αμερικανοί στρατιώτες είναι πια αιχμάλωτοι μιας αποικιακής νοοτροπίας / εκστρατείας. Ο Σαντάμ, θα μπορούσε να πει κάποιος, πρέπει να περάσει την μοίρα του «λαού του» - να δούμε κατά την κυπριακή πύση αππίθκια βάλλει ο σάκος. Και η δίκη του θα είναι μια ευκαιρία [έστω και στο δικαστήριο των εχθρών του] να εξηγήσει τις λανθασμένες επιλογές ανθρώπων / συνεργατών που οδήγησαν στην προδοσία / κατάληψη της Βαγδάτης τον Απρίλη του 2003.

Ρώτησα μια τάξη φοιτητριών [κατά κύριο λόγο] να μου γράψουν τι ένοιωσαν βλέποντας την εικόνα του Σαντάμ αιχμάλωτου στην τηλεόραση. Το μάθημα δεν είχε να κάνει με την πολιτική και οι φοιτήτριες δεν μου φαινόταν ότι είχαν ιδιαίτερη σχέση με την διεθνή πολιτική. Ήταν μια άσκηση σημειολογικής ερμηνείας μιας «αποσπασματικής, ασύνδετης πληροφορίας». Η πλειοψηφία έγραψε ότι ένοιωσε «λύπη», «συμπάθει» για τον Σαντάμ αλλά «ικανοποίηση» που συνελήφθη και «τέλειωσε αυτή η ιστορία», «που θα τιμωρηθεί», «που θα τελειώσει ο πόλεμος»!!!. Στην ουσία αυτές οι νεαρές Κύπριες ταυτίστηκαν συναισθηματικά με τον Σαντάμ, παρά το ότι στο επίπεδο της λογικής κατανόησης αντιλαμβάνονταν ότι το μήνυμα της τηλεόρασης ήταν «ζήτη», «επιτελους», «το τέρας στο κελί» κλπ. Δεν υπήρχε βέβαια συνειδητοποίηση ότι η «ικανοποίηση» ήταν το αμερικανικό υποσυνείδητο μήνυμα - όσα σχόλια υπήρχαν για τους Αμερικανούς ήταν αρνητικά. Αλλά υπέθεταν ότι κάτι

Έχω την εντύπωση ότι ο Σαντάμ κέρδισε την σημειολογική μάχη της στιγμής της παράδοσης / αιχμαλωσίας του. Ας δούμε την ευρύτερη εικόνα / πλαίσιο του τηλεοπτικού κλιπ.

κακό έκανε με βάση τα όσα έλεγε η τηλεόραση. Και όμως ο Σαντάμ σαν ανθρώπινο πρόσωπο δεν έμοιαζε με «θηρίο».

Έχω την εντύπωση ότι ο Σαντάμ κέρδισε την σημειολογική μάχη της στιγμής της παράδοσης / αιχμαλωσίας του. Ας δούμε την ευρύτερη εικόνα / πλαίσιο του τηλεοπτικού κλιπ. Ο Σαντάμ συνελήφθη το Σάββατο και η ανακοίνωση [ladies and gentlemen...] έγινε Κυριακή. Άρα υπήρχαν αρκετές ώρες με βίντεο από τον αιχμάλωτο Σαντάμ. Από 10+ ώρες βίντεο που υπήρχε επιλέγηκε λοιπόν ένα κλιπ στο οποίο βλέπαμε κατά βάση το κεφάλι του Σαντάμ με δυο χέρια σε γάντια να το αγγίζουν, να το χειρίζονται. Γιατρός θα μπορούσε να πει κάποιος. Όμως ο "γιατρός" είχε συγκεκριμένες ασχολίες. Κοίταζε τον Σαντάμ για ψείρες [αμερικανικό μήνυμα: "ιδού που κατάντησε ένας ηγέτης σας που μας αντιστάθηκε Άραβες"] και μετά του κοίταζε το στόμα / δόντια. Επιβεβαίωση ταυτότητας να πούμε; Μα οι πληροφορίες λένε ότι ο Σαντάμ δήλωσε από την αρχή ευθαρσώς ποιος είναι «είμαι ο Σαντάμ Χουσεΐν, ο πρόεδρος του Ιράκ». Και μετά μας είπαν ότι του έκαναν τεστ DNA. Άρα η οδοντοεξέταση τι ρόλο έπαιζε; Κοιτάζουμε τα δόντια των ζώων, και οι Αμερικανοί που έχουν και πλούσια ντόπια ρατσιστική ιστορία, κοιτάζαν και τα δόντια των μαύρων δούλων πριν

τους αγοράσουν οι λευκοί αφέντες. Ο Σαντάμ, το τέρας υποβιβάζοταν σε ζώο που το ξεδόντιαζαν οι πολιτισμένοι αποικιοκράτες. Και μετά ολοκλήρωσαν την προσβολή προς όλους τους μουσουλμάνους ξυρίζοντας τον – αφού πολέμησαν τους Ταλεμπάν στο Αφγανιστάν οι Αμερικανοί δεν έχουν δικαιολογία να μην ξέρουν ότι το γένι στην ισλαμική κουλτούρα είναι σύμβολο ανδρισμού. Και όλα αυτά δεν τα είδαν μόνο οι μουσουλμάνοι, οι Άραβες, οι Ιρακινοί αλλά τα είδαμε όλοι. Ακόμα και ένας καρδινάλιος του Βατικανού διαμαρτυρήθηκε δημόσια για τον υποβιβασμό του ανθρώπου σε ζώο. Αλλά αυτοί οι εξευτελισμοί εδώ στην ανατολή, λειτουργούν σαν ένα είδος δοκιμασίας και εν δυνάμει καθαραισμού. Μια φοιτήτρια παρομοίασε την μορφή του Σανταμ με «μορφή αγίου». Εμένα ο Σαντάμ, με την άσπρη γενειάδα και το κουρασμένο, ηλικιωμένο πρόσωπο, μουθύμισε μια εικόνα της βιβλικής μορφής του Αβραάμ – αυτός ο συνειρμός ίσως να λειτουργούσε στο υποσυνείδητο μου με βάση το γεγονός ότι τον περασμένο Ιούλη σκοτώθηκαν οι γιοι του πεθαίνοντας σαν μάρτυρες για την ίδια ιδέα / θεό [Ιράκ, δικαιοσύνη, αραβισμός] για τον οποίο υποβαλλόταν τώρα αυτός στην δοκιμασία. Εν μέσω διάφορων σεναρίων για τους σωσίες, βρήκα στο internet μερικές μέρες μετά την σύλληψη, μια ανταπόκριση του

P. Φισκ για τον χώρο του κρησφύγετου του Σανταμ: είναι κοντά σε ένα χώρο συμβολικό για την αρχή της προσωπικής / πολιτικής του πορείας στις αρχές της δεκαετίας του 60, και στο δωμάτιο / χώρο υπήρχαν βιβλία αραβικής ποίησης, φιλοσοφίας και ένα βιβλίο για την σιητική ερμηνεία του Ισλάμ. Θα μπορούσαμε νομίζω να θεωρήσουμε ότι αυτή είναι η δικιά του αυτοεικόνα. Και οφείλω να παραδεκτώ ότι βρισκόμ σαφώς πιο ενδιαφέρον αυτόν τον ανατολίτη της Βαγδάτης παρά τον κ. Μπους του τεξανού πετρελαίου. Αυτός διάβαζε ποίηση, ο Μπους τι διαβάζει; Άσε πού αν αρχίσουμε με το για πόσα πτώματα είναι υπεύθυνος ο καθένας, ο Μπους τον ξεπερνά με τεράστια διαφορά. Και δεν έχω καμιά συμπάθεια για τύπους που ανέχονταν η γούσταραν τον εαυτό τους σε αγάλματα. Και όμως ο Σαντάμ [όπως και ο Μπιν Λάντεν] μου φαίνονται πολύ πιο ενδιαφέροντες άνθρωποι από τον Μπους και την υπόλοιπη αμερικανική συνομοταξία του πενταγώνου. Ο Σαντάμ είναι ένας άνθρωπος του χώρου και του καιρού του. Σύμφωνα με ένα μέλος του αποικιακού συμβουλίου που διόρισαν οι Αμερικανοί, ο οποίος τον επισκέφθηκε μετά την σύλληψη του, ο Σανταμ επέμεινε στις απόψεις του και όταν τον ρώτησαν για το είδος της διακυβέρνησης του [γιατί σκότωσε πολιτι-

κούς αντίπαλους κλπ], αυτός απάντησε ότι το Ιράκ χρειάζονταν ένα αποφασιστικό αλλά δίκαιο ηγέτη. Αυτός ήταν ο ρόλος που επέλεξε. Ο Σαντάμ γεννήθηκε στον μεσοπόλεμο και μεγάλωσε με τα οράματα της αραβικής αναγέννησης / ανάστασης [Μπάαθ]. Συνεργάστηκε με διάφορους [και με τους Αμερικανούς] για διάφορα [πολέμους και συνομιλίες], και σαν πολιτικός λειτούργησε με το "ο σκοπός αγιάζει τα μέσα". Όμως αν συγκριθεί ο Σαντάμ με τους γύρω του ηγέτες [τους εμίρηδες, το Βασίλειο της Ιορδανίας, το Ισραήλ] και με τους αντιπάλους του [τον Μπους] είναι σαφές ότι δεν είναι ο χειρότερος. Ο Σανταμ υπήρξε ένας ηγέτης σύμβολο του ιρακινού εκμοντερνισμού. Αν ήταν ένας δικτατορικός θα έφευγε στο εξωτερικό πριν τον πόλεμο, η και μετά, και θα ζούσε άνετα την υπόλοιπη ζωή του, όπως κάνουν πολλοί πολιτικοί. Το να μείνει κατά συνέπεια συνεπάγεται μια απόφαση που αξίζει σεβασμού. Έχω την εντύπωση ότι η παράδοση του πρέπει να ήταν μια «συνειδητή» απόφαση. Ο Σαντάμ έχει αρκετούς φανατικούς υποστηρικτές και θα μπορούσε να έχει αρκετά όπλα γύρω του είτε για να πολεμήσει [στο σενάριο της ηρωικής αυτοκτονίας] είτε για να έχει κάποια δυνατότητα διαφυγής. Είναι λογικό να υποθέσει κάποιος ότι εξετάζοντας τις πιθανότητες σε κάποια φάση ο Σαντάμ έκανε τις επιλογές του και αποφάσισε ότι αν τον έβρισκαν οι αμερικανοί θα παραδινόταν. Μπορεί και να το περίμενε. Μποστά του τώρα [αν αντέξει στα ψυχοφάρμακα κλπ] έχει δυο πιθανότητες: είτε θα τον δικάσουν στα γρήγορα και θα τον εκτελέσουν, είτε αν τραβήξει το σκηνικό θα γίνει ο «ηγέτης στην αιχμαλωσία» μιας μερίδας της ιρακινής κοινωνίας. Οι αντιδράσεις στην σύλληψη του ήταν άλλωστε χαρακτηριστικές. Την Κυριακή οι Αμερικανοί έκαμαν χαρούες κατασκευάζοντας εικόνες "πανηγυρισμών" με τα close ups μερικών δεκάδων αντισανταμικών. Από την Δευτέρα άρχισε ένα πραγματικό κύμα διαδηλώσεων υπέρ του Σαντάμ που κάλυψε όλες τις πόλεις του κεντρικού και του βόρειου Ιράκ. Σε μερικές πόλεις από όπου οι Αμερικανοί έχουν αποχωρήσει μετά από τις επιθέσεις των ανταρτών [όπως η Φαλλούτζα και το Ραμάντι], οι διαδηλωτές κατέλαβαν το το-

Ο Σαντάμ έχει υποχρέωση και καθήκον και πρέπει να του διασφαλιστεί αυτό το δικαίωμα να υπερασπιστεί τις πράξεις και τον ιστορικό ρόλο που επέλεξε.

πικό κυβερνείο και «ύψωσαν» την φωτογραφία του ηγέτη τους. Την Τετάρτη η International Herald Tribune είχε σαν πρωτοσέλιδο τις φιλοσανταμικές διαδηλώσεις και την αντίδραση των αποικιακών στρατευμάτων – «17 νεκροί σε δρόμους που βράζουν / seething». Άοπλοι άνθρωποι που βγήκαν στους δρόμους με φωτογραφίες του Σαντάμ για να διαμαρτυρηθούν για την σύλληψη του ανθρώπου που θεωρούν πρόεδρο της χώρας τους. Και τους πυροβολούν ξένοι στρατιώτες στους δρόμους της πόλης τους. Το Σάββατο 20/12 ένας αμερικανός στρατιωτικός παραδέχτηκε ότι μόνο την Δευτέρα σκοτώθηκαν σε μια γειτονιά της Βαγδάτης 4 διαδηλωτές. Όταν τον ρώτησαν γιατί πυροβολήθηκε μια διαδήλωση, έδωσε την πλήρη εικόνα αυτής της εβδομάδας: «οι διαδηλώσεις υπέρ τους Σαντάμ, είναι παράνομες». Ασιούλε "δημοκρατία", που λαλούμεν τζαι εμείς οι Κυπριαί. Αυτοί οι νεκροί δεν αξίζουν ένα δικαστήριο για να δικάσει αυτόν / ους που διέταξαν τον θάνατο / εκτέλεση τους; Οι Αμερικανοί βέβαια ελπίζουν και ελπίζουν ότι η επίδραση της σύλληψης του Σαντάμ για την αντίσταση θα είναι ψυχολογικά αρνητική. Αν θα επηρεαστεί η μπααθική τάση της αντίστασης θα φανεί, αλλά σε ένα ευρύτερο πλαίσιο η σύλληψη / παράδοση ήρθε σε μία περίοδο όπου όντως άρχισε να προκύπτει ένα

είδος «ζητήματος του Σαντάμ» ανάμεσα στην αντίσταση. Σύμφωνα με μια ανταπόκριση του γαλλικού πρακτορείου υπάρχουν 3 τάσεις με ένα βαθμό εσωτερικού συντονισμού στο συνολικό κίνημα της αντίστασης: η μπααθική που είναι φιλοσανταμική, η ισλαμική και η τάση του "Εθνικού Μετώπου για την Απελευθέρωση του Ιράκ" [κοσμικοί, παναραβιστές, τώως μπααθικοί, ίσως φιλοσύριοι, μάλλον και οκομμουνιστές]. Η τρίτη τάση αρνείται να συνεργαστεί με τους μπααθιστές λόγω του ζητήματος του Σαντάμ. Οι ισλαμιστές φαίνονται να συνεργάζονται και με τους 2. Φαίνεται ότι και στο Ιράκ, όπως και στην Παλαιστίνη, έχει αρχίσει όντως να διαμορφώνεται μια πλουραλιστική αντίσταση που μπορεί να κουβαλά το πρότυπο μιας ευρύτερης αραβικής μεταμόρφωσης – τώρα που στα επακόλουθα του Ιράκ ακούγονται και τριξίματα από τον θρόνο των Σαούντ. Σε ένα γενικότερο επίπεδο αυτό που φάνηκε από τις αντάρτικες επιθέσεις και από το κύμα των διαδηλώσεων, είναι ότι στο κεντρικό και το βόρειο Ιράκ [με εξαίρεση την κουρδική περιοχή] οι Αμερικανοί, και τα «τάγματα ασφαλείας» που δημιούργησαν, βρίσκονται σε άμυνα. Και ήδη σε ορισμένες περιοχές η αντίσταση ελέγχει ντε φάκτο την κατάσταση. Ταυτόχρονα ανεβαίνει και η πίεση από τους σιήτες κληρικούς [που παίζουν σημαντικό ρόλο στον νότο] για εκλογές και αποχώρηση των Αμερικανών. Στο Ιράκ σήμερα «παιζεται ένα παιχνίδι» που αφορά βέβαια την ίδια την χώρα, αλλά διασταυρώνεται αναπόφευκτα με την ευρύτερη διαμόρφωση του αραβικού κόσμου αλλά και του παγκόσμιου συστήματος. Είναι σε αυτό το πλαίσιο που ο Σανταμ εμφανίστηκε / ερμηνεύτηκε σαν «μάρτυρας σε αιχμαλωσία», παραβλέποντας το καουμπόικο σενάριο του πενταγώνου με τον σερίφη και τον ληστή. Ίσως η δυσκολία των Αμερικανών να πείσουν να προέρχεται και από την ουσία της υλικής και θεσμικής πραγματικότητας που κανένα τηλεοπτικό κλιπ δεν μπορεί να αναιρέσει μακροπρόθεσμα: στην διεθνή πολιτική και νομική πραγματικότητα ο Σαντάμ είναι / ήταν ο νόμιμος πρόεδρος μιας χώρας και αυτοί που τον συνέλαβαν οι παράνομοι εισβολείς στην χώρα του.

Η δύσκολη πορεία των Τουρκοκυπρίων Αριστερών

Μέρος 3:

Το ΑΚΕΛ καλεί τους Τουρκοκυπρίους σε κοινό αγώνα για την Ένωση

Του Ahmet An

"... Το αίτημα των αδελφών σας από την Τουρκία είναι αυτό: "Δώστε τα χέρια σας στους Έλληνες αδελφούς σας που αγωνίζονται για την ειρήνη στην Κύπρο και για την απελευθέρωση, για τη διάσωση της Κύπρου σας από την αποικιοκρατία που την διαχειρίζεται ως στρατιωτική βάση για τον ιμπεριαλισμό. Αγωνισθείτε μαζί τους στο ίδιο μέτωπο

"Η ερώτηση που τέθηκε στη" αντιπροσωπευτική" από το δημοσιογράφο ήταν: "Εάν η πλειοψηφία του πληθυσμού στην Κύπρο ήταν Τ/Κ, τότε εσείς τι αίτημα θα είχατε;" Η απάντηση της "αντιπροσωπευτικής" ήταν: "Πάλι θα ζητούσαμε τη συνέχιση του καθεστώτος." Αυτός σημαίνει, ότι εάν ήμασταν η πλειοψηφία, δεν θα ζητούσαμε την ένωση της Κύπρου με την Τουρκία, αλλά τη συνέχιση της βρετανικής διακυβέρνησης. Δεν μπορεί να υπάρξει κανένας άλλος τρόπος φιλίας με τους Βρετανούς και την αποικιοκρατία. Είναι προφανές από την απάντηση ότι η αντιπροσωπευτική θέλει μόνο να αναστείλει την απελευθέρωση των Κυπρίων.

Το πραγματικό συμφέρον των Τ/Κ δεν είναι με τους αποικιοκράτες, αλλά με τα άλλα αδελφία τους της Κύπρου. Ο δρόμος που ακολουθούν αυτοί οι κύριοι είναι ο δρόμος των αποικιοκρατών. Δεν έχουν οποιαδήποτε σχέση με τις ανησυχίες και τους πόνους των ανθρώπων μας. Ζουν άνετα κάτω από την αποικιακή διοίκηση.

Το μέλλον και η ευτυχία των Κυπρίων δεν μπορούν να βρεθούν στην αποικιακή διοίκηση. Η υποψία (skillfully όπως την είπαν οι αποικιοκράτες και οι συνέταιροι τους στην Κύπρο, ότι με την απελευθέρωση της Κύπρου, οι Τούρκοι θα είναι κάτω από εθνική κατοχή και θα

υποφέρουν) δημιουργήθηκε ειδικά προκειμένου να διασπάσει τους Τ/Κ από τους Ε/Κ και το απελευθερωτικό κίνημα. Στηρίζει επομένως την πολιτική των αποικιοκρατών.

Αλλά ο λαός μας δεν θα συνεχίσει να ναρκώνεται από την προπαγάνδα αυτή. Οι λαός μας μπορεί να δει τη διαφορά, όπως και ολόκληρος ο κυπριακός λαός, μεταξύ του αγωνιζόμενου δημοκρατικού λαού της Ελλάδας και τους τηγλοαμερικανούς και την κυβέρνηση Παπάγου.

Το δίκαιο αίτημα των Κυπρίων για την αυτοδιάθεση δεν είναι η αλλαγή αφεντικών (efendi) για τους Τ/Κ όπως οι εχθροί μας θέλουν να καταδείξουν. Αυτός ο δρόμος πρέπει να περάσει, από την κοινωνική και εθνική απελευθέρωσή μας, σε συνθήκες ειρήνης. Για να ολοκληρωθεί αυτή η πορεία, οι Τ/Κ και Ε/Κ θα αγωνιστούν για ένα καλύτερο μέλλον μαζί με το λαό της Ελλάδας.

Η φωνή του NAZIM HIKMET, ενός ανθρώπου του πνεύματος, ενός μεγάλου ποιητή και ενός διακεκριμένου γιου του αδελφού λαού της Τουρκίας μας δείχνει το δρόμο.

Ο NAZIM, στο μήνυμα χαιρετισμού του προς τον τουρκικό λαό της Κύπρου, αρχίζει με την επίκληση "αδελφοί μου Τ/Κ", εξηγεί κάτω από ποιες συνθήκες ζουν οι αδελφοί μας στην Τουρκία σήμερα.

και συνεχίζει ως εξής:

"... Το αίτημα των αδελφών σας από την Τουρκία είναι αυτό: "Δώστε τα χέρια σας στους Έλληνες αδελφούς σας που αγωνίζονται για την ειρήνη στην Κύπρο και για την απελευθέρωση, για τη διάσωση της Κύπρου σας από την αποικιοκρατία που την διαχειρίζεται ως στρατιωτική βάση για τον ιμπεριαλισμό. Αγωνισθείτε μαζί τους στο ίδιο μέτωπο.

Στα χέρια των εχθρών της ανθρωπότητας, το νησί της Κύπρου έχει μετατραπεί σήμερα σε σκάφος του, ένας αεροσκάφος-μεταφορέας, ένα σκάφος που θα σκορπίσει το θάνατο όπως τη βροχή.

Για τη μετατροπή της πράσινης Κύπρου σας σε σκάφος της ειρήνης, ένα σκάφος της ζωής, ένα σκάφος της φιλίας μεταξύ των λαών, συμμετάσχετε στην προσπάθεια των ελλήνων αδελφών μας με ολόκληρη τη δύναμή σας. Μόνο έτσι μπορείτε να βοηθήσετε τους αδελφούς σας στην Τουρκία. Μόνο έτσι, μπορείτε να βοηθήσετε εμάς τους Τούρκους πατριώτες που αγωνίζονται για την εθνική ανεξαρτησία και την ελευθερία της Τουρκίας, για την ευτυχία των ανθρώπων της Τουρκίας και για την παγκόσμια ειρήνη. Φιλώ τα μάτια σας αδελφοί μου."

Κάθε εργαζόμενος Τ/Κ, εργάτης, αγρότης και πραγματικός διανοούμενος πρέπει να δει με προσοχή τη δήλωση του NAZIM.

Το ΑΚΕΛ που είναι το κόμμα των φτωχών εργαζόμενων ανθρώπων Ε/Κ και Τ/Κ και βγήκε από τα σπλάχνα τους, αποτελεί την ασφάλεια του ελεύθερου και ευτυχιμένου μέλλοντός μας. Όπως τους εργάτες της Κύπρου και του διεθνιστικού κόμματός τους ΑΚΕΛ, το Κομμουνιστικό Κόμμα της Ελλάδας, η εμποροφυλακή των εργαζομένων και της εργατικής τάξης, ένα προοδευτικό κίνημα που πάλεψε με αυτοθυσία και θάρρος και έχασε τους πιο διακεκριμένους γιους του δίνοντας το αίμα τους, δεν θα επιτρέψει την κατοχή και την καταπίεση ενάντια σε άλλους λαούς και μειονότητες. Δεν έχει οποιοδήποτε συμφέρον για ένα τέτοιο πράγμα.

Το ΑΚΕΛ δηλώνει τώρα όπως έκανε και στο παρελθόν ότι θα αγωνιστεί με τους

δημοκρατικούς Έλληνες προκειμένου να διασφαλίσει πλατιά ελευθερία εθνικής και κοινωνικής ανάπτυξης, ελευθερία της γλώσσας και συνείδησης (αυτονομίας). Το ΑΚΕΛ αγωνίζεται για καλύτερο μέλλον και ευτυχία για ολόκληρο το κυπριακό λαό χωρίς διακρίσεις εθνικότητας και θρησκείας. Το ΑΚΕΛ δεν είναι μόνο το κόμμα των Ε/Κ, αλλά όλων των βασανισμένων Τ/Κ και Ε/Κ, όλων των εργατών της Κύπρου.

Το ΑΚΕΛ έχει αποδείξει την ειλικρίνειά του στην πρακτική και την αλήθεια στις δηλώσεις του με τους αγώνες του στον τομέα της εργασίας και στην καθημερινή ζωή για μια καλύτερη διαβίωση για όλους τους εργάτες, χωρίς διακρίσεις μεταξύ Τ/Κ και Ε/Κ.

Αδελφοί,

Εάν κάτω από τις σημερινές συνθήκες, οι δυνάμεις μας είναι διασπαρμένες αυτό θα βοηθήσει μόνο τους αποικιοκράτες. Επομένως Τ/Κ και Ε/Κ, όλος ο λαός της Κύπρου πρέπει να ενώσουμε τις δυνάμεις μας. Εμείς οι Τουρκοκύπριοι εργάτες που ζούμε, εργαζόμαστε και υποφέρουμε μαζί με τους Ελληνοκυπρίους εργαζόμενους, πρέπει να εντάξουμε τον αγώνα μας στο ίδιο μέτωπο με ολόκληρο τον κυπριακό λαό, για το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης μας, για ένα καλύτερο μέλλον και ευτυχία, απομονώνοντας τα διαχωριστικά στοιχεία και τα όργανα της αποικιοκρατίας από το λαό.

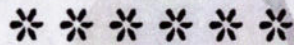
Καλούμε ολόκληρο τον τουρκοκυπριακό λαό, ακόμα και τους ηγέτες όλων των πολιτικών κομμάτων και άλλων οργανώσεων που έχουν πραγματικά να κάνουν με τα προβλήματα του λαού να συμμετέχουν στον τιμημένο αγώνα ενάντια στην αποικιοκρατία, στον δρόμο του πατριωτισμού. Πρέπει να εγκαταλείψουμε την πολιτική της διαίρεσης των δύο αδελφικών λαών και να συμμετέχουμε στην κοινή προσπάθεια. Σαν Τ/Κ και Ε/Κ, το συμφέρον και το μέλλον μας είναι σε αυτόν τον δρόμο. ΜΑΖΙ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟΥΣ ΠΟΝΟΥΣ ΚΑΙ ΤΑ ΒΑΣΑΝΑ! ΑΣ ΕΝΘΘΟΥΜΕ ΓΙΑ ΕΝΑ ΕΥΤΥΧΕΣ ΚΑΙ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΜΕΛΛΟΝ!

Τουρκικό Τμήμα ΑΚΕΛ
(συνεχίζεται)

Εμείς οι Τουρκοκύπριοι εργάτες που ζούμε, εργαζόμαστε και υποφέρουμε μαζί με τους Ελληνοκυπρίους εργαζόμενους, πρέπει να εντάξουμε τον αγώνα μας στο ίδιο μέτωπο με ολόκληρο τον κυπριακό λαό, για το δικαίωμα της αυτοδιάθεσης μας, για ένα καλύτερο μέλλον και ευτυχία, απομονώνοντας τα διαχωριστικά στοιχεία και τα όργανα της αποικιοκρατίας από το λαό.

Η διπλή ζωή της

Μαργαρίτα

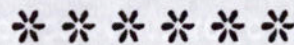

Η μέρα των γενεθλίων της

Την μέρα των γενεθλίων της φύσηξε τα κεριά σε δυο τούρτες, δυο καθ' όλα όμοιες τούρτες με μόνη διαφορά το τριαντάφυλλο. Το ένα ροζ, το άλλο κίτρινο. Η κάθε τούρτα ήταν διαλεγμένη από των πρωταγωνιστή εκείνης της πλευράς της ζωής της.

ο ένας αδύνατος με μακριά σκούρα μαλλιά και μαύρα μάτια ο άλλος εύσωμος με καστανά κοντά μαλλιά και πράσινα μάτια ο ένας ο έρωτας της ζωής της του άλλου ο έρωτας της ζωής του μια γυναίκα, δυο παράλληλες ζωές, κάθε μέρα...

Αισθήματα που ανακυκλώνονται, στροβιλίζονται, πεθαίνουν, αναγεννιόνται, βασανίζουν την ύπαρξή της.

Για τον έρωτα της ζωής της,

Είμαστε εγκλωβισμένοι στην Ευκλείδειο οι ζωές μας δυο γραμμές παράλληλες που δεν τέμνονται ποτέ. Βλέπω τη γραμμή που χαράζει ο βίος σου στο χρόνο και μελαγχολώ.

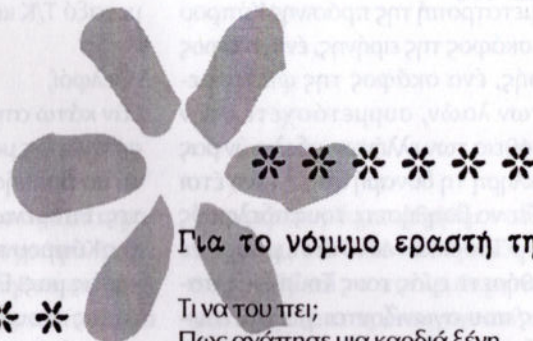
Ήταν μονάχα μια στιγμή μια μονάχα στιγμή δέθηκαν οι γραμμές μας, αγκαλιάστηκαν κι αποχωρίστηκαν.

Χάνομαι στο μαύρο των ματιών σου, τόσο άδειο και συνάμα τόσο ασφουκτικά γεμάτο.

Νιώθω την καρδιά μου να εκρήγνυται από αγάπη και πόθο για σένα, χιλιάδες κομματάκια που αχάριστος ο ήλιος δεν τα φωτίζει για να τα δεις.

Κι όμως μήπως τα νιώθεις;

Σήμερα σε τσάκωσα να με παρατηρείς με μάτια λαμπυρίζοντα, όταν δεν κοιτούσα.

Για το νόμιμο εραστή της,

Τι να του πει; Πως αγάπησε μια καρδιά ξένη, πώς να του πει ότι αγόρασε μια καρδιά κλεμμένη

Κι όλο παράλληλα γεγονότα συμβαίνουν, λέξεις αρθρώνονται κι έπειτα χάνονται πράγματα συμβαίνουν κι είναι σαν να μην έγιναν ποτέ, ύπουλα όμως ξεγλιστρούν οι συνέπειές τους και στοιχειώνουν τις ζωές τους.

Συνειδητό κι υποσυνειδητό δυο κόσμοι που δύσκολα επικοινωνούν αλλά αλληλεπιδρούν ασταμάτητα. Τελικά μήπως το υποσυνειδητό προδίδει τα μυστικά του συνειδητού;

Φαίνεται πως η Ευκλείδειος τείνει να ξεπεραστεί. Μια άλλη γεωμετρία θέλει να την αντικαταστήσει ίσως τελικά να τέμνονται οι ζωές τους... αρκεί να γίνουν κάποιες παραδοχές.

Μια μέρα όπως πολλές

Ξαπλώνει πλάι του, κλείνει τα μάτια κι εύχεται να χαθεί τούτο το κομμάτι ετούτη η εκδοχή. Χώνει το κεφάλι στο μαξιλάρι κι εύχεται να αλλάξει το πρόσωπο πλάι της.

Έτσι την παίρνει ο ύπνος κι ονειρεύεται τα πλούσια μαλλιά του και το εκθαμβωτικό χαμόγελο. Άξαφνα όμως ξυπνά και τρομάζει η πραγματικότητα την τρομάζει.

Μια γυναίκα ανάμεσα σε δυο ζωές.

Μια γυναίκα που φοβάται να μην χάσει και τις δυο ζωές, που φοβάται να πληγώσει τον ένα, αλλά και τον εαυτό της. Έτσι απομένει σαν εκκρεμές που ταλαντεύεται ανάμεσα σε δυο άκρα.

Άλλα χείλη ποθεί κι άλλα φιλά Πλάι σ' άλλον, άλλον ονειρεύεται τα βράδια Εγκλωβισμένη ανάμεσα στις δυο της ζωές μάταια δακρύζει.

Αγαπητέ αναγνώστη από το σημείο αυτό και μετά έχετε τη δυνατότητα να την απεγκλωβίσετε επιλέγοντας μια δυνατή εξέλιξη. Υπάρχουν τρεις αρχικές επιλογές με δυο υποεπιλογές η κάθε μια. Επιλέξτε καταρχήν ανάμεσα στις επιλογές 1,2,3 και έπειτα μια υποεπιλογή ανάμεσα στις α,β.

Επιλογή 1

Η νύκτα αγκάλιασε την πόλη. Στάθμευσε το αυτοκίνητό της απέναντι από το σπίτι του. Ένωθε μελαγχολία για το αδιέξοδο της. Φόρεσε το σακάκι της και κατέβηκε. Κλείδωσε το αυτοκίνητό της όπως έκανε πάντα και διασταύρωσε τον έρημο δρόμο. Το κρύο έφτασε μέχρι την καρδιά της. Της είχε αφήσει το παραθυράκι δίπλα απ' την πόρτα ανοιχτό όπως έκανε πάντα. Έβαλε το χέρι κι άνοιξε. Μπήκε μέσα κι έκλεισε το παραθυράκι και την πόρτα.

Διέσχισε τον σκοτεινό διάδρομο κι έφτασε έξω από την πόρτα του. Αφού πήρε μια ανάσα κτύπησε ανάλαφρα την συρ-

τή ξύλινη πόρτα. Της άνοιξε. Το δωμάτιο ήταν ζεστό, έβγαλε το σακάκι και κάθισε.

Σε περίμενα, της είπε.

Δεν άργησα, απάντησε ντροπαλά.

Θέλεις κάτι να πεις;

Όχι, είμαι εντάξει.

Η φιλική συζήτηση κύλησε ευχάριστα ώσπου ένα αχ ξέφυγε από τα χείλη του. Τον κοίταξε στα μάτια και τον ρώτησε μελαγχολικά τι ήταν αυτό το αχ. Συνήθως σε τέτοιες στιγμές αυτός πολύ επιδέξια άλλαζε θέμα, χωρίς όμως να καλύπτει το αχ. Αυτή η φορά όμως ήταν μοναδική. Κάθισε πιο κοντά της πέρασε το ένα χέρι του στη μέση της και με το άλλο της χάιδεψε τα μαλλιά ρωτώντας την αν ήθελε να γίνουν ζευγάρι. Αυτή χαμογέλασε, τον γλυκοκοίταξε και του απάντησε με σιγουριά πως αυτό πάντα ήθελε.

Τι θα γίνει όμως με το αγόρι σου; τη ρώτησε περιλυττα.

Υποεπιλογή α: Το πρωί της επόμενης μέρας πήγε σπίτι του φίλου της. Ήταν πολύ θλιμμένη και ανήσυχη που θα του ράνιζε την καρδιά. Αυτός την ήξερε καλά δε χρειαζόταν να του πει τι συνέβαινε, το κατάλαβε αντικρίζοντας την. Άλλωστε τον τελευταίο καιρό είχε ξαναπυροβοληθεί να τερματίσει την σχέση τους. Την φίλησε στο μέτωπο και της είπε, 'θέλω να σαι ευτυχισμένη'. Αυτή έφυγε κλαίγοντας, ένιωθε τον πόνο του. Άλλωστε και γι' αυτήν ήταν τεράστια η απώλεια, το ένα κομμάτι της διπλής της ζωής. Πήγε σπίτι κι έκλαψε ως το βράδυ, οπότε και τα δάκρυα στέρεψαν. Τώρα είχε πια επιλέξει και θα αποκόμιζε τους καρπούς της επιλογής της.

Υποεπιλογή β: Δεν κοιμήθηκε καθόλου. Σηκώθηκε με τη βία από το κρεβάτι και κινήθηκε προς την κουζίνα. Την πρωινή ησυχία διέκοψε το τηλέφωνο. Μια φίλη από τα παλιά την καλημέρισε. Με ανήσυχη φωνή της είπε πως είδε κάτι που έπρεπε να μάθει. Είδε τον φίλο της με μια άλλη. Η ειδηση την ξάφνιασε αλλά ήταν ό,τι καλύτερο έτσι όπως έγιναν τα πράγματα. Ρώτησε με αγωνία την φίλη της αν αυτός έδειχνε να νοιαζόταν για την κοπέλα και η απάντηση ήταν καταφατική. Τελικά ευχαρίστησε την φίλη της και έκλεισε το τηλέφωνο με ένα αμυδρό χαμόγελο. Τηλεφώνησε έπειτα στον φίλο της και του ανακοίνωσε πως μπορεί να χαρεί την ζωή του με την κοπέλα και κάτι ανάλογο θα έκανε και η ίδια. Αφού τον ευχαρίστησε για τα χρό-

νια που πέρασαν μαζί έκλεισε το τηλέφωνο, ντύθηκε στα γρήγορα κι έτρεξε να αποκομίσει τους καρπούς του ονείρου της.

Επιλογή 2

Όσο κι αν ήθελε να φύγει, να ακολουθήσει το όνειρό της δε μπορούσε. Την δέσμευαν τα χρόνια που πέρασε μαζί του, η αγάπη του, οι προσδοκίες του, οι προσδοκίες της οικογένειάς του. Τον αγαπούσε κιόλας και δεν ήθελε να τον πληγώσει. Έτσι απαρνήθηκε το όνειρό της έπνιξε τον έρωτά της και έμεινε μαζί του. Αραιώσε τα τηλεφωνήματα με τον άλλο, ο καθένας πήρε το δρόμο του.

Υποεπιλογή α: Αυτή τελείωσε τις σπουδές της κι αυτός τις δικές του, βρήκαν καλές σίγουρες δουλειές κι ένωσαν τις ζωές τους και επίσημα. Ο πόθος διατηρήθηκε μέσα της και κάποτε έκανε τα μάτια της να βουρκώνουν, η δουλειά όμως, τα παιδιά γέμιζαν τις σκέψεις της τις περισσότερες ώρες. Αποκόμιζε τους καρπούς της επιλογής της.

Υποεπιλογή β: Περνούσε ο καιρός και η ζωή της της φαινόταν όλο και περισσότερο άδεια. Τόσοι άνθρωποι γύρω κι αυτή ένιωθε μόνη. Δεν ακολούθησε το όνειρό της και το όνειρο έφυγε. Όσπου τελικά μια μέρα κουράστηκε, κατάρρευσε. Τον άφησε και έφυγε, έχασε και τους δυο. Κι έτσι αποκόμιζε τους καρπούς της επιλογής της μόνη.

Επιλογή 3

Δεν ήταν δυνατό να διατηρηθεί περισσότερο μυστική η διπλή της ζωή. Βρέθηκε ένα πρόσωπο κοινό και στις δυο ζωές εκτός από την έμπιστη φίλη της και την ίδια. Μια άγνωστη γυναίκα. Και πια μια τεράστια θύελλα ξέσπασε και δεν άφησε παρά συντρίμια. Τα συντρίμια των δυο της ζωών. Δεν της έμεινε παρά να κολυμπήσει στον πόνο της μοναξιάς της.

Υποεπιλογή α: Μετά από αυτή την κατάρρευση του ψυχικού της κόσμου δε μπόρεσε ποτέ να ξαναφτάξει τη ζωή της. Τελείωσε τις σπουδές της και βάλθηκε να θεραπεύει τον πόνο των άλλων ανίκανη να θεραπεύσει τον δικό της.

Υποεπιλογή β: Τελικά έπειτα από μερικά χρόνια ένας άλλος μπήκε στη ζωή της. Αυτή μάζεψε τα κομματάκια της και προσπάθησε να γεμίσει το κενό της. Το κενό της όμως ήταν ήδη γεμάτο. Γεμάτο με αισθήματα, αναμνήσεις και κομμάτια που θα την συνόδευσαν για πάντα.

Η φωτογραφία

Του Γιώργου Σοφοκλέους

Από την ανέκδοτη σειρά διηγημάτων «Και που το θυμάμαι δακρύζω – Μικρές ανθρώπινες ιστορίες».

Ο Νουρή-μπέης ένας φουκαράς βιοπαλαιστής από την Πάφο, είχε μονάχα τ' όνομα... Μπέης! Η χάρη του έφτανε ίσα- ίσα μέχρι το μικρό του ξυλουργείο, τις πλάνιες και τα πριόνια. Μόνιμη συντροφιά του, χειμώνα καλοκαίρι, η σκληρή δουλειά από το πρωί μέχρι το βράδυ, μεροδούλι, μεροφάι για να ζήσει αυτός και η φαμίλια του.

Ούτε Πάσχα, ούτε γιορτή μα ούτε και Ραμαζάνι ξεχώριζε ο Νουρή-μπέης. Φτηνοδούλευε βλέπεις κι έπρεπε να προσθέσει ώρες για να καλύψει τη διαφορά... Πελεκούσε το ξύλο με μαστοριά κι επιδεξιότητα κάνοντας λογαριασμούς.

Να, με τούτο δω το τραπεζάκι για παράδειγμα, όταν πάρει τους παράδες βέβαια από τον πελάτη, γιατί πάντα υπήρχε το ενδεχόμενο να μην πληρωθεί ποτέ ή να καθυστερήσει ακόμη και μήνες για να εισπράξει, ένεκα που οι αξιότιμοι κύριοι πελάτες του τις περισσότερες φορές ήταν ακόμη πιο φουκαράδες από τον ίδιο...

Με τούτο το τραπεζάκι λοιπόν, θα έχει εξασφαλίσει το γάλα και το ψωμί για τα τρία παιδιά του το λιγότερο για μια βδομάδα. Και με τ' άλλο εκεί πέρα το σαλονάκι, με τα λεφτά που θα πάρει άμα το τελειώσει, κάνα κομμάτι ρούχο. Ένα στον κάθ' ένα, όχι περιττές πολυτέλειες προς θεού. Και παπούτσια; Για την ώρα ούτε κουβέντα να γίνεται. Αργότερα ίσως. Με την πρώτη ευκαιρία όμως, γιατί όπου να 'ναι μπαίνει ο χειμώνας και πως θα την βγάλουν τα πιτσιρίκια ξυπόλητα στις λάσπες και το κρύο. Με κάτι τέτοια παιδευόταν ο Νουρή-μπέης, μέχρι που τον έκαναν τσακωτό στον ύπνο τα γεγονότα του 63-64. Τι τρέλα κι αυτή που έχει πιάσει ξαφνικά τους ανθρώπους, σκεφτόταν με το φτωχό του μυαλό. Παλαβώσανε όλοι, ομαδικά, χάσανε το μπουσουλα τους. Δεν ξέρουνε τι θένε, ελεγε και ξανάλεγε μονολογώντας.

Που να φανταστεί όμως ο κακομοίρης γι αυτά

που παραμόνευαν για την αφεντιά του, στη γωνιά... Όταν άρχισαν να στριμώνουν τα πράγματα κι η τρέλα ξαπλωνόταν σαν πανούκλα, ο Νουρή-μπέης, τα βρήκε σκούρα. Από τη μια ήταν οι φίλοι του, οι γείτονες του κι από την άλλη η φαμίλια και τα παιδιά του. Δεν ήξερε τι να κάνει. Βασάνισε το μυαλό του, παιδεύτηκε μέρες πολλές κι άλλες τόσες νύχτες ξάγρυπνος, μέχρι που πήρε τη μεγάλη απόφαση.

Θα στείλει τα παιδιά σε κάτι συγγενείς, στον Τ/κ θύλακα της Λευκωσίας να τα προφυλάξει από κανένα κακό, να 'χουνε και σχολείο βρε αδελφέ, αφού αυτό στο χωριό τους έκλεισε. Προσωρινά βέβαια, μέχρι να φτιάξουν τα πράγματα... Αυτός κι η γυναίκα του θα έμεναν. Μέχρι να φτιάξουν τα πράγματα.

Εγώ γιατί να φύγω, σκεφτόταν πότε μεγαλόφωνα και πότε ψιθυριστά. Εδώ είναι η δουλειά μου, το σπίτι μου. Εδώ γεννήθηκα. Γιατί να φύγω, ποιος θα τολμήσει να με διώξει. Όχι, όχι. Δεν έχω να πάω πουθενά Εδώ θα μείνω, στο σπίτι μου. Μέχρι να φτιάξουν τα πράγματα...

Εδώ όμως έπεσε έξω. Αντί να φτιάξουν, χειροτέρευαν. Τα γεγονότα του 64 μοιάζανε σαν τσίμπημα μύγας κοντά στα όσα έγινα το 74. Σε μια δεκαετία τα όνειρα του Νουρή-μπέη έγινα εφιάλτης, γι αυτόν μα και για τους περισσότερους συμπατριώτες του, Χριστιανούς και Μουσουλμάνους.

Το νησί μοιράστηκε στα δυο. Το αίμα σκέπασε και τις τελευταίες αναλαμπές της παλιάς φιλίας ανάμεσα στους συγχωριανούς και τους γείτονες. Έχασε και κάθε επαφή με τα παιδιά του. Με χίλια δυο βάσανα κατάφερε να μάθει ότι ήταν καλά, ζούσανε κι ήταν με κάτι θείους τους στη άλλη μισή Λευκωσία.

Γεμάτος χαρά έτρεξε να μοιραστεί το καλό μαντάτο με την γυναίκα του. Μαζί πήραν την απόφαση να τους στείλουν λίγα ρούχα και τρόφιμα. Πόλεμος, μέρες δύσκολες για όλους, που να ξέρεις τι ανάγκες

είχαν τα παιδιά...

Μάζεψαν ότι είχαν και δεν είχαν, τα στοιβάσαν σε δυο παλιές βαλίτσες και... έκατσαν παραδίπλα μαραζωμένοι και τις κοιτούσαν. Τώρα πώς να τα στείλουν στα παιδιά...; Ποιος θα τα πάει, απέναντι; Από τη δύσκολη αυτή θέση προθυμοποιήθηκε να τον βγάλει ένας φίλος, που του ψιθύρισε στ' αυτή τ' όνομα ενός λαθρέμπορα. Το παλικάρι είχε το τρόπο του να εξυπηρετήσει το φίλο μας. Με το αζημίωτο, εννοείτε. Δύσκολη δουλειά και επικίνδυνη, να μη πάρει κι αυτός κάτι τις...;

Να πάρει. Να πάρει! Και τη ψυχή μου ακόμα, φτάνει να τα δώσει τούτα δω στα παιδιά μου. Να έχουν να πορεύονται μέχρι να φτιάξουν τα πράγματα... Την άλλη μέρα πρωί-πρωί ο Νουρή-μπέης έβαλε μπρος το παλιό φορτηγάκι που είχε για να κουβαλάει τα έπιπλα στους πελάτες, έριξε μέσα στην κάσα τις βαλίτσες και κίνησε για το μαγαζί. Όταν έφτασε, τις πήρε με χίλιες δυο προφυλάξεις και τις έκρυψε σε μια γωνιά κάτω απ' ένα σωρό με ροκανίδια κι έκατσε και περίμενε.

Κόντευε μεσημέρι και το «παλικάρι» δεν έλεγε να φανεί. Η καρδιά του σαν ακυβέρνητη, χοροπηδούσε στα κουρασμένα στήθια του. Που μυαλό για δου-

λειά. Έκατσε και κοιτούσε το σωρό με τα ροκανίδια. Ξαφνικά το μικρό μαγαζάκι γέμισε φωνές και ποδοβολητά. Πέντε αστυνομικοί κι ένας λοχίας, ορμήσανε μέσα και πέσανε απάνω στο Νουρή-μπέη που ακόμα κοιτούσε σα χαμένος το σωρό με τα ροκανίδια.

Συλλαμβάνεσαι! Του είπε ξερά ο λοχίας κι οι βοηθοί του βαλθήκανε να τον πάνε σηκωτό ίσαμε το λαντρόβερ που τους περίμενε έξω στην αυλή με αναμμένη τη μηχανή.

Στο τμήμα τον κλείσανε σ' ένα μικρό δωματάκι χωρίς να του πουν κουβέντα. Πάλι καλά που δεν με χώσανε σε κανένα κελί, ψιθύρισε με καρτερία μα αμέσως μετά θυμήθηκε τις βαλίτσες κάτω από τα ροκανίδια και τα μάτια του υγράθηκαν.

Μετά από κάμποση ώρα ένας αστυφύλακας του έφερε ένα μπουκάλι με νερό. Τ' ακούμπησε στο πλάι του, κοντοστάθηκε για λίγο λες και κάτι ήθελε να του πει, ξεροκατάπτε δυο-τρεις φορές κι ύστερα τον χτύπησε απαλά στη πλάτη αποφεύγοντας επιμελώς να τον κοιτάξει στα μάτια. Ήτανε συγχωριανός, τον ήξερε καλά κι ας μην έκαναν και πολύ παρέα. Μια καλημέρα όλη κι όλη καμιά φορά που συναντιόντουσαν στο δρόμο. Τα καφεनेία που

σύχναζαν οι δυο τους ήταν κατάντικρυ το ένα στο άλλο. Το ένα αριστερά και τ' άλλο δεξιά... Ίσως να 'ταν κι αυτός ο λόγος που δεν έκαναν παρέα. Ποιος ξέρει.

Με δυο δρασκειλίες ο αστυφύλακας διέσχισε βιαστικά την απόσταση που τον χώριζε από την έξοδο, βγήκε έξω βαριανασαίνοντας κι έκλεισε πίσω του την πόρτα.

Απόλυτη σιωπή απλώθηκε στο μικρό δωματάκι. Μισοζαλισμένος ο Νουρή-μπέης πήρε το μπουκάλι με το νερό, έβαλε δυο σταγόνες στα ξεραμένα χείλια του και τ' άλλο το έχυσε στο κεφάλι του, μπας και συνέλθει.

Βρε κακό που με βρήκε έλεγε και ξανά 'λεγε μη μπορώντας να συγχωρέσει τον εαυτό του που έπεσε σα χάνος στη παγίδα.

Μου την είχαν στημένη οι κερατάδες. Ήθελαν τάχα μου να βοηθήσουν τα τσογλάνια και μου στείλανε την αστυνομία. Φτου! Και τι θα γενούν τώρα τα παιδιά; Πως θα την βγάλουν; Κι αν η αστυνομία ανακαλύψει τις βαλίτσες και κατάσχει τα πράγματα, που να βρει άλλα να τους στείλει...;

Ξαφνικά η πόρτα ανοίγει διάπλατα με πάταγο. Εξαγριωμένος ορμά μέσα στο μικρό δωματάκι ο λοχίας. Χωρίς να του πει κουβέντα τον αρπάζει απ' τον γιακά και τ' αρχίζει τα χαστούκια. Κάπου- κάπου του 'δινε και καμιά κλωτσιά γιατί τον βοηθούσε φαίνεται να κρατεί την ισορροπία του.

Ο Νουρή-μπέης ξαφνιασμένος, έκανε ότι μπορούσε ν' αποφύγει τα χτυπήματα. Κάποια στιγμή βρήκε το κουράγιο να τον ρωτήσει:

- Γιατί ρε φίλε βαράς; Τι σου 'κανα;

Αντί άλλης απάντησης ο λοχίας πολλαπλασίασε τα χαστούκια προσθέτοντας και επιπλέον κλωτσιές στα τυφλά. Κάποια στιγμή κουράστηκε και παράτησε το απροστάτευτο θύμα του κουβάρι σε μια γωνιά. Κίνησε να φύγει. Ο Νουρή-μπέης ξανά ρώτησε με αδύναμη φωνή.

- Γιατί ρε φίλε; Τι σου 'καμα;

Ο λοχίας έκανε μια απότομη στροφή και τον πλησίασε απειλητικά.

- Τίποτα. Τίποτα δεν μου έκαμες... ακόμα. Σταμάτησε να πάρει ανάσα. Τώρα ήταν πολύ προσεκτικός. Ζύγιζε μια-μια τις λέξεις του.

- Όταν όμως αύριο μεθαύριο πας απ' εκεί ποιος μου εγγυάται ότι δεν θα αρπάξεις το σπίτι μου και να το κάνεις δικός σου. Είμαι πρόσφυγας εγώ, τ' ακούς; Με διώξαν οι δικοί σου, από το σπίτι μου, την περιουσία μου. Τα είπα όλα μαζεμένα, μια ανάσα. Ξεθύμανε. Γύρισε αργά-αργά και προχώρησε προς την πόρτα.

- Δεν έχω ανάγκη το σπίτι σου, του απάντησε ξεψυχησμένα ο άλλος. Έχω το δικό μου στο χωριό. Δεν έχω ανάγκη να αρπάξω το δικό σου, καταλαβαίνεις; Ο λοχίας όμως είχε φύγει. Δεν άκουσε λέξη απ' όσα του είπε ο Νουρή-μπέης.

Αργά τ' απόγευμα ήρθε ένας άλλος αστυνομικός αναψοκοκκινισμένος και του είπε βιαστικά πως είναι ελεύθερος, μπορούσε να φύγει. Κάτι σαν συγνώμη μάσησε ανάμεσα στα κιτρινωμένα του δόντια και σπρώχνοντας τον σχεδόν, τον έβγαλε έξω από το τμήμα.

Πέρασαν απ' εκείνη τη μέρα, δυο περίπου βδομάδες. Ο Νουρή-μπέης οδηγούσε σκεπτικός το σαβαλιασμένο φορτηγάκι του. Δίπλα καθόταν η γυναίκα του κλαμένη. Έκρυβε με τα ροζιασμένα της χέρια το πρόσωπο, μα οι λυγμοί που τράνταζαν κάθε τόσο το κορμί της, την πρόδιδαν. Στη κάσα του φορτηγού τα λιγοστά τους υπάρχοντα. Ανάμεσα τους και οι δυο βαλίτσες.

Τους οδηγούσαν μαζί με άλλους Τουρκοκύπριους, απέναντι. Ανταλλαγή πληθυσμού. Έτσι λένε στην πολιτική ορολογία όταν ξεριζώνεις κάποιον με την βία από τα χώματα του και πας να τον μεταφυτέψεις αλλού. Στρατιές ολάκερες με πρόσφυγες. Οι τελευταίοι που είχαν απομείνει για μεταφύτευση. Ένας καταπονημένος νικημένος ανθρώπινος ποταμός. Σε δυο αντίθετα ρεύματα. Το ένα απ' εδώ, το άλλο απ' εκεί. Περνάνε πλάι-πλάι μα ούτε που γυρίζουν να κοιτάξουν ο ένας τον άλλο. Με σκυμμένα κεφάλια προχωρούν σιωπηλοί στο στενό μονοπάτι του πεπρωμένου τους, που άλλοι είχαν χαράξει γι αυτούς...

Τα χρόνια κυλούσαν, πικρά -γλυκά. Τα παιδιά μεγάλωσαν, παντρεύτηκαν, έκαναν δικά τους παιδιά. Και πασκίζουν τώρα με την σειρά τους να τ' αναστήσουν. Μη τους λείψει τίποτα. Τα παιδιά την σημερινή ημέρα έχουν ανάγκες, απαιτήσεις και έξοδα. Μη τους λείψει τίποτα. Δεν θέλουμε να υποφέρουν όπως εμείς, όταν ήμασταν στη δική τους ηλικία...

Οι παλαιότεροι, με γκριζα κι άσπρα μαλλιά οι περισσότεροι, γυρίζουν νοσταλγικά με τις θύμισες ακόμη ζωντανές, πίσω στα περασμένα. Τότες ήταν αλλιώς τα πράγματα. Τώρα εσείς, τα έχετε όλα. Δεν σας λείπει τίποτα, τίποτα. Εκτός ίσως από τους παλιούς φίλους, τους γείτονες, το χαμόγελο κι η καθημέρα. Κι ο αχνιστός καφές στη κούπα της κυρά Μαρίας και της κοκόνας της Αϊσέ. Μα που να ξέρετε εσείς οι νεότεροι από κάτι τέτοια...

Άνοιξη 2003. Η βαρχειμωνιά πήρε τέλος. Τα χελιδόνια φτεροκοπούσαν λεύτερα σ' όλο το νησί, απ' άκρη σ' άκρη. Δεν καταλαβαίνουν αυτά από τείχη και συρματοπλέγματα. Δεν είναι σαν τους ανθρώπους, δεν μπορείς να τα βάλεις σε κλουβί.

Ξαφνικά την νεκρική γαλήνη εικοσιεννέα χρόνων τάρaxe μια οχλοβοή, ένα δυνατό σούσουρο, ποδοβολητό εκατοντάδων, χιλιάδες ανυπόμονων ποδιών. Τα χελιδόνια ξαφνιάστηκαν. Παράτησαν τα άσκοπα φτεροκοπήματα και κοίταξαν με προσοχή να δουν τι συμβαίνει.

Το αδιαπέραστο τείχος άρχισε να ραγίζει. Τα σκουριασμένα συρματοπλέγματα γινόντουσαν σκόνη στο πρώτο φύσημα τ' αγέρα. Και χιλιάδες άνθρωποι κι από τις δυο πλευρές έτρεχαν ανυπόμονα να μπουν στη σειρά, να προλάβουν να περάσουν απέναντι. Να δουν, να αφουγκραστούν να μυρίσουν, να πασπατέψουν με τα χέρια τους ανακατεύοντας τα χώματα και τις πέτρες.

Όπως και τότε. Στη σειρά για να περάσουν απέναντι. Τώρα βέβαια είναι αλλιώς τα πράγματα. Κανείς δε τους σπρώχνει πια με τ' όπλο κολλημένο στη πλάτη. Μονάχοι τους αποφάσισαν να δρασκελίσουν τα λιγοστά μέτρα που τους χώριζαν. Ύστερα είναι και τ' άλλο. Σήμερα είναι πολύ περισσότεροι. Έχουν μαζί τους τα παιδιά και τα εγγόνια τους.

Η εξώπορτα του σπιτιού που ζούσε τα τελευταία εικοσοκτώ χρόνια ο Νουρή-μπέης, κουνήθηκε ανάλαφρα. Ένα διακριτικό χτύπημα ακούστηκε. Τικ-τικ... Κι ύστερα σιωπή. Η ίδια σιωπή που γυροφέρνει το σπίτι από τότε που έφυγαν τα παιδιά κι απόμέναν οι δυο τους, αυτός κι η γυναίκα του. Ο ένας στην Αμερική κι οι άλλοι δυο στο Λονδίνο. Παράξενη σιωπή. Ανυπόφορη. Σηκώθηκε ανυπόμονα κι έτρεξε να ανοίξει. Στη βεράντα στεκόταν ένας σεβάσμιος εβδομηντάχρονος που κοιτούσε με ολοφάνερη περιέργεια ένα γύρω.

- Με συγχωρείτε για την ενόχληση. Ξέρετε είμαι ο ιδιοκτήτης του σπιτιού, κοντοστέκεται, ξεροβήχει. Ο... προηγούμενος ιδιοκτήτης ήθελα να πω, διορθώνει με δυσκολία το... ατόπημα του. Και ήθελα να ρωτήσω αν, αν μου επιτρέπετε να ρίξω μια ματιά.

- Κόπιασε, πέρασε μέσα του απαντά ανυπόμονα ο Νουρή-μπέης. Γυναίκα, ήρτεν ο νοικοκύρης του σπιτιού. Έλα να τον σσιερετίσεις!

Ο άλλος τον κοιτούσε σαν χαμένος.

- Είναι κι η γυναίκα μου στ' αυτοκίνητο και τα δυο μικρά μου εγγονάκια.

- Να τους πει να κατεβούν. Ήταν η κοφτή- που δεν σήκωνε αντίρρηση- απάντηση του Νουρή-μπέη. Η μυρωδιά του καφέ απλώθηκε στη βεράντα.

- Στο σπίτι είχαμε αφήσει όλα μας τα υπάρχοντα, ακόμη και τις φωτογραφίες του γάμου μας. Δε προλάβαμε να πάρουμε τίποτα μαζί μας. Φύγαμε άρον-άρον με τα βρακιά που φορούσαμε...

Ο Νουρή-μπέης χωρίς να πει κουβέντα σηκώθηκε και μπήκε στο σπίτι. Επέστρεψε σε λίγο σέρνοντας πίσω του ένα μεγάλο κιβώτιο. Τ' άφησε μπροστά στο μουσαφίρη του. Εκείνος έσκυψε με περιέργεια κι άρχισε να σκαλίζει το περιεχόμενο του. Ξαφνικά σταμάτησε. Τα μάτια του βούρκωσαν. Έσυρε αργά-αργά στην επιφάνεια ένα μεγάλο κάδρο. Ήταν η φωτογραφία του γάμου τους. Η γυναίκα του ξέσπασε σε λυγμούς.

Αργά το βράδυ όταν κίνησαν αν φύγουν, έδωσαν τα χέρια αναλαμβάνοντας τη δέσμευση ότι θα προσέχει ο ένας το σπίτι του άλλου. Μέχρι να 'ρθουν καλύτερες μέρες.

- Είσαι καλός άνθρωπος Νουρή-μπέη του είπε συγκινημένος.

- Κι εσύ, τ' αποκρίθηκε ο άλλος, κι ας μου 'δωσες τότε μερικά χαστούκια...

Νεκρική σιγή. Θυμήθηκε. Από την πρώτη στιγμή, ένοιωθε ότι κάπου τον είχε δει. Πέρασαν όμως τόσα χρόνια. Ξεθώριασαν οι εικόνες. Τώρα όμως τα θυμήθηκε όλα.

- Ξέρεις, άρχισε να ψιθυρίζει...

Του έκλεισε το στόμα με το χέρι.

- Μη λες τίποτα. Δεν κάνει να ακούνε τα παιδιά. Ότι έγινε, έγινε. Περρασμένα ξεχασμένα. Σάμπως ξέραμε και τι κάναμε; Άλλοι, μας είχαν θολώσει το μυαλό...

Ο άλλος πήρε τ' απλωμένο χέρι και το φίλησε. Η γυναίκα του δίπλα, έσφιξε στον κόρφο της την φωτογραφία. Σκέπασε το ρυτιδωμένο πρόσωπο της με τις παλάμες των χεριών της, μα οι λυγμοί που τράνταζαν ολάκερο το κορμί της την πρόδιδαν.

- Στο καλό! Την άλλη Κυριακή σας περιμένουμε, να φάμε όλοι μαζί το μεσημέρι.

- Να 'ρθείτε κι εσείς στο χωριό, να δείτε το σπίτι σας.

- Ναι! Ναι! Σίγουρα. Και να το προσέχετε, μέχρι να φτιάξουν τα πράγματα. Μέχρι να 'ρθούν καλύτερες μέρες...

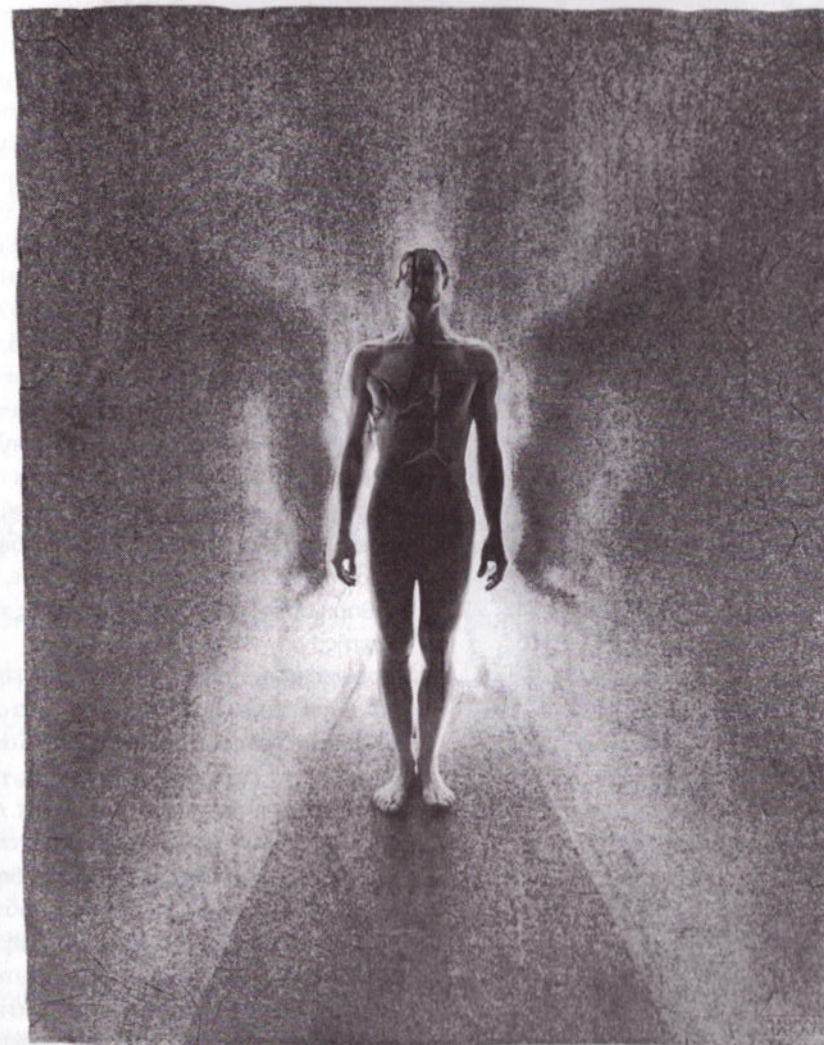
Πώς Ο Καμύ δέχτηκε το Νόμπελ

Οι αληθινοί καλλιτέχνες δεν περιφρονούν τίποτε. Ο συγγραφέας της «Πανούκλας» και η διάσταση ανάμεσα σε αυτούς που δημιουργούν την Ιστορία και σε αυτούς που την υπομένουν Αλπέρ Καμύ. Ενώ δεχόμουν τη διάκριση με την οποία η ελεύθερη Ακαδημία σας θέλησε να με τιμήσει, η ευγνωμοσύνη μου γινόταν τόσο πιο βαθιά όσο αναμετρούσα ως ποιο σημείο η ανταμοιβή αυτή ξεπερνούσε την προσωπική μου αξία. Κάθε άνθρωπος και, κατά μείζονα λόγο, κάθε καλλιτέχνης θέλει ν' αναγνωρισθεί. Το θέλω κι εγώ. Αλλά μου ήταν αδύνατον να δεχθώ την απόφασή σας χωρίς να συγκρίνω την απήχησή της σε σχέση μ' αυτό που πραγματικά είμαι. Πώς ένας άνθρωπος σχεδόν νέος, με μοναδικό πλούτο τις αμφιβολίες του και ένα έργο που ακόμη πλάθεται, συνηθισμένος να ζει μέσα στη μοναξιά της εργασίας ή το καταφύγιο της φιλίας, θα μπορούσε να μην πανικοβληθεί από μια απόφαση που τον έφερε ξαφνικά, αυτόν τον μοναχικό και κλεισμένο στον εαυτό του άνθρωπο, στο φως των προβολέων; Με ποια καρδιά επίσης μπορούσε να δεχθεί αυτή την τιμή την ίδια ώρα που στην Ευρώπη άλλοι συγγραφείς, απ' τους καλύτερους, είναι καταδικασμένοι στη σιωπή και ακόμη την ίδια εποχή που η γενέθλια γη του γνωρίζει ατέλειωτη δυστυχία; Γνώρισα αυτή τη σύγχυση και αυτή την εσωτερική ταραχή. Για να ξαναβρώ την ειρήνη έπρεπε να σταθώ στο ύψος της γενναιοδωρης μοίρας μου. Και επειδή δεν μπορούσα να τη φτάσω με το να στηρίζομαι στην προσωπική μου αξία, δεν ανακάλυψα τίποτε άλλο για να με βοηθήσει παρά αυτό που με είχε στηρίξει στις

πιο αντίξοες συνθήκες, σε όλο το μάκρος της ζωής μου: την ιδέα που έχω για την τέχνη μου και για τον ρόλο του συγγραφέα. Επιτρέψτε μου μονάχα να σας πω, με αίσθημα τιμής και φιλίας, όσο πιο απλά μπορώ, ποια είναι αυτή η ιδέα. Προσωπικά δεν μπορώ να ζήσω χωρίς την τέχνη μου, αλλά δεν τοποθέτησα ποτέ την τέχνη αυτήν πάνω απ' όλα. Αν, αντίθετα, μου είναι απαραίτητη, αυτό συμβαίνει γιατί είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τους ανθρώπους και μου επιτρέπει να ζω, έτσι όπως είμαι, στο ίδιο επίπεδο με όλους τους άλλους.

Η τέχνη δεν είναι στα μάτια μου μοναχική απόλαυση, είναι μέσο να συγκινεί κανείς τον μεγαλύτερο δυνατόν αριθμό ανθρώπων, προσφέροντάς τους προνομιακά εικόνα των κοινών πόνων και ευχαριστήσεων. Δεν επιτρέπει στον καλλιτέχνη ν' απομονωθεί, τον υποτάσσει στην πιο ταπεινή και την πιο παγκόσμια αλήθεια. Και συχνά αυτός που διάλεξε τη μοίρα του καλλιτέχνη, γιατί αισθανόταν διαφορετικός, μαθαίνει πολύ γρήγορα πως δεν θα θρέψει την τέχνη του όντας διαφορετικός αλλά ομολογώντας την ομοιότητά του με τους άλλους. Ο καλλιτέχνης σφυρηλατείται μέσα σ' αυτό το συνεχές πηγαινέλα από τον εαυτό του στους άλλους, ανάμεσα στην ομορφιά, που δεν μπορεί να την αρνηθεί, και στην κοινότητα, απ' όπου δεν μπορεί να ξεριζωθεί.

Γι' αυτόν τον λόγο οι αληθινοί καλλιτέχνες δεν περιφρονούν τίποτε υποχρεώνονται να κατανοήσουν αντί να κρίνουν. Και αν πρέπει να πάρουν μια θέση σ' αυτόν τον κόσμο, δεν μπορεί να είναι παρά η θέση σε μια κοινωνία όπου, σύμφωνα με τον

μεγάλο λόγο του Νίτσε, δεν θα βασιλεύει πια ο κριτής αλλά ο δημιουργός, είτε είναι διανοούμενος είτε εργάτης. Με αυτή την έννοια ο ρόλος του συγγραφέα δεν είναι άμοιρος υποχρεώσεων από τη φύση του δεν μπορεί να μπει σήμερα στην υπηρεσία αυτών που δημιουργούν την Ιστορία: είναι στην υπηρεσία αυτών που την υπομένουν_ διαφορετικά μένει μόνος του και η τέχνη του δεν έχει καμία σημασία. Όλα τα στρατεύματα της τυραννίας με τα εκατομμύρια των ανθρώπων τους δεν θα τον απαλλάξουν από τη μοναξιά, ακόμη και αν στέρξει ν' ακολουθήσει τον βηματισμό τους. Αλλά η σιωπή ενός φυλακισμένου, άγνωστου, εγκαταλειμμένου στους εξευτελισμούς, στην άλλη άκρη του κόσμου, αρκεί για να βγάλει έναν συγγραφέα απ' την απομόνωση, υπό τον όρο τουλάχιστον, κάθε φορά που ο ίδιος απολαμβάνει το πρόνομιό της ελευθερίας, να μη λησμονεί αυτή τη σιωπή, να την κάνει ν' αντιλαλεί

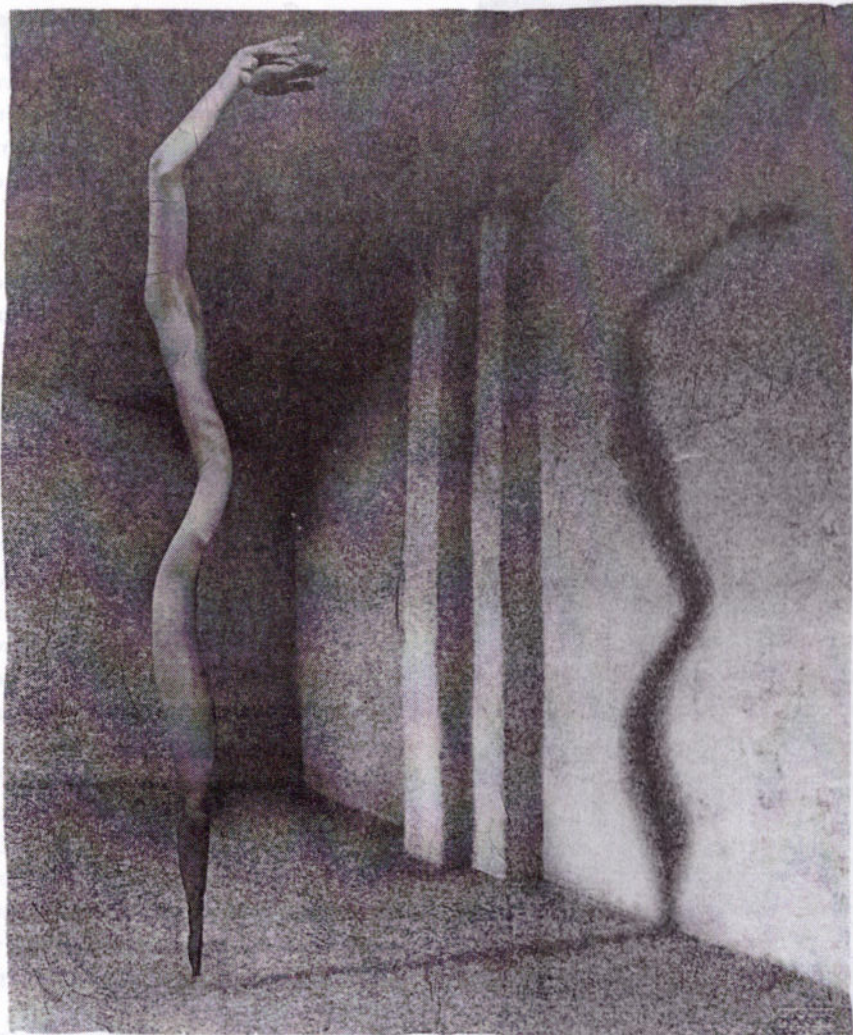
με τα μέσα της τέχνης. Κανείς από μας δεν είναι αρκετά μεγάλος για ανάλογη αποστολή. Αλλά μέσα σ' όλες τις συνθήκες της ζωής, αφανής ή προσωρινά διάσημος, ριγμένος στα σίδερα της τυραννίας ή ελεύθερος για ένα διάστημα να εκφραστεί, ο συγγραφέας μπορεί να ξαναβρεί το αίσθημα μιας ζωντανής κοινότητας που θα τον δικαιώσει, με τον μοναδικό όρο πως αποδέχεται, όσο μπορεί, τα δυο βάρη που αποτελούν το μεγαλείο του επαγγελματίου του: την υπηρεσία της αλήθειας και την υπηρεσία της ελευθερίας. Αφού το καθήκον του είναι να συνενώσει τον μεγαλύτερο δυνατόν αριθμό ανθρώπων, δεν μπορεί να ευχαριστείται με το ψέμα και με τη δουλεία, τα οποία, όπου βασιλεύουν, ευνοούν τη μοναξιά. Οποιοσδήποτε κι αν είναι οι προσωπικές μας δοκιμασίες, η ευγένεια του επαγγελματίου μας θα έχει πάντα τις ρίζες της στις δυο δυσβάσταχτες υποχρεώ-

σεις: την άρνηση να πει ψέματα για κάτι που γνωρίζει και την αντίσταση στην καταπίεση. Χαμένος μέσα σε μια ιστορία που κράτησε πάνω από είκοσι χρόνια, χωρίς βοήθεια, όπως όλοι οι άνθρωποι της ηλικίας μου, μέσα στις πολιτικές ταραχές της εποχής, με στήριξε η κρυφή αίσθηση πως το να γράφει κανείς ήταν τιμή, τόσο περισσότερο μάλιστα που η πράξη αυτή δημιουργούσε υποχρεώσεις και όχι μόνο την υποχρέωση να γράφεις. Με υποχρέωνε ιδιαίτερα να υπομένω, όποιος κι αν ήμουν και όποιος κι αν ήταν οι δυνάμεις μου, μαζί μ' όλους αυτούς που ζούσαν την ίδια ιστορία, τη δυστυχία και την ελπίδα που μοιραζόμασταν.

Αυτοί οι άνθρωποι που γεννήθηκαν στην αρχή του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, που ήταν είκοσι χρόνων τη στιγμή που αναρρήθηκε ο Χίτλερ στην εξουσία και έγιναν οι πρώτες δίκες των επαναστατών, που συμμετείχαν μετά, για να «τελειοποιηθεί» η «εκπαίδευσή» τους, στον ισπανικό εμφύλιο πόλεμο, στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, που βρέθηκαν στην οικουμένη των στρατοπέδων συγκέντρωσης, στην Ευρώπη των βασανιστηρίων και των φυλακών, οφείλουν σήμερα ν' ανατρέψουν τα παιδιά τους και να δημιουργήσουν το έργο τους σ' έναν κόσμο που απειλείται με πυρηνική καταστροφή.

Κανείς, νομίζω, δεν μπορεί να τους ζητήσει να είναι αισιόδοξοι. Και είμαι της γνώμης πως οφείλουμε να κατανοήσουμε, χωρίς να σταματήσουμε ν' αγωνιζόμαστε εναντίον της, την πλάνη αυτών που σε μια κρίση απελπισίας έχασαν την εντιμότητά τους και ξέπεσαν στον μηδενισμό της εποχής. Αλλά οι περισσότεροι από μας, στη χώρα μου και στην Ευρώπη, αρνήθηκαν αυτόν τον μηδενισμό και αναζήτησαν δημιουργική νομιμότητα. Χρειάστηκε να σφυρηλατήσουν μια τέχνη για να επιζήσουν απ' την καταστροφή, να γεννηθούν για δεύτερη φορά και ν' αγωνιστούν μετά, χωρίς καμιά προφύλαξη, ενάντια στο ένστικτο του θανάτου, που είναι πανίσχυρο στην ιστορία μας. Κάθε γενιά, αναμφισβήτητα, θεωρεί τον εαυτό της προορισμένο να ξαναφτιάξει τον κόσμο.

Η δική μου γνωρίζει πως δεν θα τον ξαναφτιάξει. Ισως όμως η αποστολή της να είναι δυσκολότερη: να εμποδίσει να καταστραφεί ο κόσμος. Κληρονόμος μιας διε-

το δίκιο, που οικοδομεί το έργο του χωρίς ντροπή ή περηφάνια μπροστά στα μάτια όλων, ενώ νιώθει τον εαυτό του μοιρασμένο ανάμεσα στην οδύνη και στην ομορφιά αλλά και προορισμένο να βγάλει απ' αυτή τη διφυή του ύπαρξη τα έργα που προσπαθεί απεγνωσμένα να ανασύρει μέσα από τον καταστροφικό ρου της Ιστορίας. Ποιος μετά απ' αυτά θα μπορούσε να περιμένει απ' αυτόν λύσεις πλήρεις και ανεπίληπτες ηθικά; Η αλήθεια είναι μυστηριώδης, ασύλληπτη, απρόσιτη. Η ελευθερία είναι επικίνδυνη, σκληρή να τη ζει κανείς αλλά και υψηλόφρων. Οφείλουμε να εργαστούμε για την εκπλήρωση αυτών των σκοπών επίμονα και αποφασιστικά. Ποιος συγγραφέας από 'δώ και μπρος θα τολμούσε, με καθαρή συνείδηση, να γίνει κήρυκας της αρετής;

Όσο για μένα, πρέπει για μία ακόμη φορά να πω ότι δεν είμαι τίποτε απ' όλα αυτά. Δεν μπόρεσε ποτέ να παραιτηθώ από το φως, την ευτυχία της ύπαρξης, της ελευθερίας με την οποία μεγάλωσα. Αλλά αν αυτή η νοσταλγία εξηγεί πολλές από τις πλάνες και τα λάθη μου, με βοήθησε αναμφισβήτητα να καταλάβω καλύτερα τη δουλειά μου, με βοηθά ακόμη να κρατιέμαι τυφλά στο πλάι όλων αυτών των σιωπηλών ανθρώπων που καταφέρνουν να επιβιώνουν μέσα στη δύσκολη ζωή, που άλλοι τους έχουν επιβάλει, μόνο με την ανάμνηση ή την επιστροφή σε σύντομες, ελεύθερες, ευτυχισμένες στιγμές.

Επιστρέφοντας έτσι σ' αυτό που πραγματικά είμαι, στα όριά μου, στις υποχρεώσεις μου και στη δύσκολη πίστη μου, αισθάνομαι περισσότερο ελεύθερος να σας δείξω, τελειώνοντας, την έκταση και τη μεγαλοψυχία της διάκρισης που μου απονείματε, περισσότερο ελεύθερος να σας πω ότι θα ήθελα να τη δεχθώ ως μια διάκριση που αποδίδεται σ' όλους εκείνους που μοιράζονται τον ίδιο αγώνα, χωρίς να έχουν δεχθεί κανένα προνόμιο, αλλά γνώρισαν, αντίθετα, τη δυστυχία και την καταδίωξη. Μου μένει λοιπόν να σας ευχαριστήσω απ' το βάθος της καρδιάς μου και να σας δώσω δημόσια, ως προσωπική μαρτυρία ευγνωμοσύνης, την ίδια και παλιά υπόσχεση πίστης που κάθε αληθινός καλλιτέχνης, κάθε ημέρα, επαναλαμβάνει στον εαυτό του μέσα στη σιωπή. Βραβείο Νομπέλ 1957

φθαρμένης ιστορίας, όπου συνυπάρχουν ανάμεικτα ξεπεσμένες επαναστάσεις, παράφρονες τεχνολογίες, πεθαμένοι θεοί και αποδυναμωμένες ιδεολογίες, όπου ακόμη και μέτριες δυνάμεις μπορούν να καταστρέψουν τα πάντα, αλλά δεν μπορούν πια να πείσουν, όπου η νοημοσύνη ταπεινώθηκε ως το σημείο να γίνει υπηρέτρια του μίσους και της καταπίεσης, η γενιά αυτή άφειλε, τόσο στον εαυτό της όσο και στους άλλους, ν' αποκαταστήσει με τις αρνήσεις της κάτι απ' αυτό που δίνει αξιοπρέπεια στη ζωή και στον θάνατο. Σ' έναν κόσμο που απειλείται με διάλυση, όπου υπάρχει ο κίνδυνος οι μεγάλοι μας ιεροεξεταστές να εγκαταστήσουν για πάντα το βασίλειο του θανάτου, η γενιά μας γνωρίζει πως πρέπει, μετά από μια ξέφρενη κούρσα ενάντια στον χρόνο, να παγιώσει ανάμεσα στα έθνη μια ειρήνη που να μην ταυτίζεται με τη δουλεία, να συμφιλιώσει πάλι την εργασία και την πνευματική καλλιέργεια και να ξανα-

φτιάξει μ' όλους τους ανθρώπους ένα ενιαίο τόξο.

Δεν είναι βέβαιο αν θα μπορέσει να ολοκληρώσει ποτέ αυτό το τεράστιο έργο, είναι όμως βέβαιο πως παντού μέσα στον κόσμο υπάρχει ήδη το διπλό στοίχημα της αλήθειας και της ελευθερίας και, σε κάθε περίπτωση, γνωρίζει να πεθαίνει χωρίς μίσος γι' αυτό. Αυτή η γενιά αξίζει να επευφημείται και να ενθαρρύνεται παντού όπου βρίσκεται, ιδιαίτερα όταν θυσιάζεται. Σίγουρος για την ανεπιφύλακτη συμφωνία σας, θα ήθελα να μεταθέσω την τιμή που μου κάνατε σ' αυτή τη γενιά.

Με τον ίδιο τρόπο, αφού μίλησα για την ευγένεια του επαγγέλματος του συγγραφέα, θα επαναποθετήσω τον τελευταίο στην αληθινή του θέση_ αυτόν τον συγγραφέα που δεν έχει άλλους τίτλους από εκείνους που μοιράζεται με τους συντρόφους του στον αγώνα, τρωτός αλλά πείσμων, άδικος αλλά παθιασμένος με

Θέλεις να γίνεις μέλος του Εξ υπαρχής, να συμμετέχεις σε κάποια από τις δραστηριότητες του, να βοηθάς σε κάποια από τις δουλειές του;

Τηλ: Κωστής Αχνιώτης 99-517413 κάθε απόγευμα.

εξ υπαρχής ■ Δελτίο εγγραφής συνδρομητών

Όνοματεπώνυμο:.....
 Διεύθυνση:.....
 Πόλη: Τ.Τ.:.....
 Επαρχία:.....
 Τηλ. Οικίας:..... Φαξ Οικίας:.....
 Τηλ. Οικίας:..... Φαξ Εργασίας:.....
 Επάγγελμα:.....
 Τιμή ετήσιας συνδρομής (11 τεύχη): εσωτερικού ΛΚ 25.00 Ευρώπης ΛΚ 36.00 Αμερική 40.00
 Επιταγές στο όνομα: Επικοινωνία Πολιτών Γέφυρα Λτδ
 Οι συνδρομητές μπορούν να αποπληρώνουν τις συνδρομές τους μέσω οποιασδήποτε τράπεζας στον αριθμό λογαριασμού 100404000752-6, Συνεργατικό Ταμιευτήριο Καταστηματαρχών

εξ υπαρχής ■ Δελτίο εγγραφής συνδρομητών

Όνοματεπώνυμο:.....
 Διεύθυνση:.....
 Πόλη: Τ.Τ.:.....
 Επαρχία:.....
 Τηλ. Οικίας:..... Φαξ Οικίας:.....
 Τηλ. Οικίας:..... Φαξ Εργασίας:.....
 Επάγγελμα:.....
 Τιμή ετήσιας συνδρομής (11 τεύχη): εσωτερικού ΛΚ 25.00 Ευρώπης ΛΚ 36.00 Αμερική 40.00
 Επιταγές στο όνομα: Επικοινωνία Πολιτών Γέφυρα Λτδ
 Οι συνδρομητές μπορούν να αποπληρώνουν τις συνδρομές τους μέσω οποιασδήποτε τράπεζας στον αριθμό λογαριασμού 100404000752-6, Συνεργατικό Ταμιευτήριο Καταστηματαρχών

εξ υπαρχής
Σας ευχόμαστε
δημιουργικό 2004